

CSENDŐRSÉGI LAPOK

SZERKESZTI PINCZÉS ZOLTÁN SZÁZADOS

ELŐFIZETÉSI ÁRA: Egész évre 8 K, Fél-
Évre 4 K, Negyedévre 2 K aranyértékben

Megjelenik
havonta kétszer

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL
Budapest, I., Országház-utca 30.

*Hiszek egy Istenben, hiszek egy hazában,
Hiszek egy Isteni örök igazságban,
Hiszek Magyarország feltámadásában.*

Amen.

Évfordulóra.

Ma van hat esztendeje annak, hogy a magyar nemzetgyűlés nagybányai Horthy Miklóst, a magyar nemzeti hadsereg fővezérét Magyarország kormányzójává választotta.

A négy éves vérzivatarból és a forradalmak keserű megpróbáltatásaiból vérevesztetten kikerült, borzalmasan megesonkított nemzet csak vonagló roncsa volt önmagának s farkasok torkából menekedett, pásztor nélküli gyámoltalan nyáj gyanánt indult el azon a bizonytalan, ezer veszedelem környezte úton, amelyet jövőjének nevezett. Senki sem tudta, hova megy, csak ment a többi bolyongó után, a sors szeszélyére bízva, hogy útja menekvést hoz-e számára, vagy nyomorult megsemmisülést.

A jó szerencse nem hagyta eserben a nemzetet, mert észretérítette. A fenyegető, közös veszedelem tudata felnyitotta a szemeket, a nemzet reáeszmélt, hogy csak a keresztény, nemzeti gondolat jegyében és egyetlen, legfelsőbb tekintély paranasszava iránt való feltétlen engedelmségben forrhatik össze abba az egységbe, amely erőssé és ellenállóvá teszi a gyengéket is.

Az ország és a nemzet érdekeinek helyes és szerencsés felismeréséből fakadó meggyőződéssel s a haza jobb jövőjébe vetett, megújult reménység szülte lelkesedéssel emelte a nemzet Kormányzó Úr Ófőméltóságát abba a legmagasabb méltóságba, amelyre egyedül volt predestinálva. Minden párton, azok minden kicsinyes elfogultságán és szenvedélyein felülálló, messze kimagasló, tiszteletet parancsoló, fennkölt egyénisége, vezetői és uralkodói rátermettsége, izzó, önzetlen hazaszeretete, erős hittel és meggyőződéssel telt, de mindig puritán önzetlenségű célkitűzése, férfias energiája és ritka éleslátása a nemzet igazi érdekeinek felismerésében és az a rajongásig fokozott szeretet és törhetetlen ragaszkodás, amellyel minden hazafiasan érző magyar ember és a Nemzeti Hadsereg minden egyes tagja körülvette, feleslegessé és lehetetlenné tett minden választást.

Kormányzó Urunkat a Gondviselés küldötte nekünk akkor, amikor a legnagyobb szükségünk volt Reá.

Hat hosszú, keserves esztendő telt el azóta, bőségesen ontva reánk a szenvedést, megpróbáltatást és megaláztatást! Céljainktól, álmaink és

vágyaink megvalósulásától még nagyon messze vagyunk, de ki meri tagadni, hogy ezalatt a hat esztendő alatt mértföldeket haladtunk azon az úton, amelyen hat esztendővel ezelőtt elindultunk. A gyilkos béke karmai még mindig szorongatják a torkunkat, de már halljuk börtönünk eresztékeinek recsegését s látjuk felvirradó napunk első, halvány fény sugarait. Kenyerünk karéja még mindig kicsiny és könnyel öntözött, de már látjuk a ringó buzatáblákat, amelyeken újra mi fogunk aratni! A szebb és jobb jövő immár nemcsak álom számunkra, hanem a meggyőződés, a szükségszerűség bizonyossága.

Vajjon hol volnánk ma mi, szegény magyarok, ha Legfelsőbb Hadurunk nem vezetett volna bennünket, ha nem az Ő egyénisége és bölcsessége irányította volna sorsunk folyását? Élnénk-e, léteznénk-e még, nem volnánk-e már mi is idegen nációk rabszolgái, nem adtak volna-e már el minket azok, akik már egyszer kiűzték a fegyvert a kezünkől — Isten a megmondhatója!

A kormányzói hatalom nemcsak fényt és díszes méltóságot, hanem áldozatot, önfeláldozást, súlyos és nagy gondokat is jelent. Gazdag, jólétben dúskáló, hatalmas, megelégedett és azért egyetértő nemzetet talán könnyebb vezetni, de egy halálraitélt, ezer sebből vérző, prédára leső ellenségek által körülvett, éhező nemzetet nemcsak kormányozni kell, hanem életben tartani és felemelni is: kevés embernek adattak meg mindazok a képességek, amelyek ehhez szükségesek. Mindenki tiszteletre méltó, aki életét embertársai javának szenteli: annál nagyobbak kell lennie a hálának és tiszteletnek akkor, ha ennek a feláldozott életnek és munkának egy egész ország látja hasznát és egy egész nemzet köszönheti létét és életét.

A magyar nemzet ezt köszönheti a Kormányzó Úr Ófőméltóságának.

Hódolatteljes hálával, a legmélyebb alázattal és rajongó szeretettel köszöntjük ezért mi is a Kormányzó Úr Ófőméltósága magas személyét kormányzóságának hatodik évfordulója alkalmából. Az első között szeretnénk lenni az Ő magas színre elé járulók sorában, aminthogy a magyar esendőség is mindig az első között követte és követi Legfelsőbb Hadurát, akinek hűséget esküdött.

Megingathatatlan a mi hűségünk, készség az engedelmségünk s határozott a lépésünk, amellyel Ófőméltósága zászlaját követjük, mert alapja nemcsak a megalkuvást nem tűrő fegyelem, hanem a bensőséges szeretet is!

Kísérje szeretett Kormányzó Urunkat további útjában is a Mindenható áldása s jutalmazza meg szíve vágyának teljesülésével: Nagymagyarország testvériségben egyesült fiainak boldogságával.

Az új „Gyalogsági Gyakorlati Szabályzat“-ról.

Irta: HORVÁTH GYÖZŐ vkszt. őrnagy.

3. füzet.

(5. közlemény.)

VII. fejezet. A géppuskás alakulatok.

Mentegetőznöm kell, mert elibe vágok az eseményeknek. A Gy. Gy. Sz. olyan füzetét ismertetem, amely még nem hagyta el a sajtót. Igaz ugyan, hogy nem lenne kisebb a bűnöm akkor sem, ha a sorrenden változtattam volna, mert a 4. és 5. füzet is csak egy-két hét múlva lát napvilágot.

Úgy vélem, olvasóim érdeke nem szenved csorbát, mert a megjelenő szabályzat lenyegéről és felépítéséről tájékozódva, annál nagyobb érdeklődéssel fognak majd a tanulmányozásához. Sőt ennek előnyét is látom, mert az általam nyújtandó általános kép alapján a részleteket már első olvasásra is jobban megismerhetik.

Ha szükséges volt a gyakorlati szabályzatok újra szerkesztése, úgy elsősorban áll ez a géppuskás gyakorlati szabályzatra. Nem túlzok, ha azt állítom, hogy igazi géppuskás szabályzatunk eddig nem is volt. Minden szabályzat a harcra készít elő, a régi Géppuskás gyakorlati szabályzat pedig ezt majdnem teljesen figyelmen kívül hagyta. A régi Géppuskás gyakorlati szabályzat néhány málházási és kezelési fogásnál és néhány legszűkebbre szabott alakú határozványnál egyebet nem tartalmazott. Természetesen ennek is meg volt a maga oka.

A géppuskás szabályzatunk volt a világháború előtt a legfiatalabb keletű szabályzat, mint ahogy a géppuska is még csak néhány éves multra tekinthetett vissza. A géppuskának — mint fegy-

vernek — az értékeivel már kezdettől fogva tisztában voltak, sőt a harcban való alkalmazásának általános elveit is megállapították már. Hadi-tapasztalat — az orosz-japán háborútól eltekintve — a géppuskák hadihasználhatóságáról még nem volt, így tehát a szabályzatban nem akartak olyan részletutasításokat lefektetni, melyek a közeljövőben már megdőlhettek volna.

A géppuska kipróbálását Királyhidán a hadsereg löiskola végezte. Ott nyertek a géppuskásparancsnokok a géppuskásszolgálatról bővebb tájékoztatást. Természetesen, mint ahogy a kipróbálásnak is minden esztendőben más-más volt a tárgya, úgy az ott adott kiképzési és alkalmazási elvek is nagyon sokszor elvi eltéréseket tartalmaztak. A géppuska alkalmazásánál tehát igen sok nyitott kérdés állott fenn, amelyekkel a magánirodalom bőven foglalkozott, egyéni nézeteket vivén a köztudatba.

A Királyhidáról eredő irányításnak még egy hátránya volt. A löiskola elsősorban a géppuskás lötechnika kifejlesztésére helyezett súlyt, helyes alaphoz indulván ki: hogy a géppuska minden feladatát tüzzel oldja meg. A lötechnika fejlesztése azután nagyon sok túlzásra is vezetett és annyira komplikált volt, hogy sokszor a jól képzett géppuskásparancsnoknak is fejtörést okozott, hogy melyik ismert módszert alkalmazza. Az egyoldalúság és elfogultság egyrészt a harc kiképzésnek és a harc elvek kialakulásának rovására ment, másrészt ferde és káros megítéléseket is eredményezett. A géppuskásparancsnokok feladatuk megoldásában túlságosan mesterkéltek lettek és teljesen figyelmen kívül hagyták a hareszerűséget.

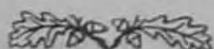
Ha a géppuskás tiszteknek fegyverük ilyen

Valahol egy kaszárnyában...

Valahol egy kaszárnyába'
Dalos kedvű nótá járja.
Magyar bakák dalolgatnak.
Eltáradva elhallgatnak...
Jatszú szellők elkapdossák
Az elhaló magyar nótát,
Ölelgetik csókolgatják,
Meghalni oh, de hogy hagyják.
Várnak várnak, amíg eljő
A gyors szárnyú barányfelhő
És elviszi puha szárnyán
Oda, ahol nagyon várják,
De nem a nótát, nem a nótát
Ott, hol egyszer hej volt egyszer
Székely-ország.

Messze innen Csikországba'
Ócska oláh nótá járja.
Csak titokban könnyes szemmel
Dalol néha szerelemmel
Székely nótát szőke lányka
Ott vig nótá sohse járja.
Oh, ha ez a könnyes nótá
(Be szép lenne, ha így volna)
Vihar szárnyán ide szállna
Hadd tudná meg a kaszárnya
Hogy valahol nagyon árvák,
Hogy valahol nagyon várják
De nem a nótát, nem a nótát
Ott, hol egyszer hej volt egyszer
Székely-ország.

Szabó Jenő, százados.

A kötélpályán.

Irta: BEÓTHY KÁLMÁN főhadnagy.

A szabadságos igazolványt átvettem, megköszöntem a „jó mulatást”, tisztelegtem s derűs arccal léptem ki Koós őrnagy úr fedezékéből. Valami boldog érzéssel kaptam fel hátizsákomat s indultam le a hegyoldalban. Két éve nem voltam otthon s csak a levelek aggódó szeretetéből tudtam már magam elé képzelettel Anyám házáat s valahol még egy leányarcot. Ezer terv született meg bennem: hogy és hol töltöm el a hamar elröpülő tizenégy napomat.

A gazdasági hivatal főnöke a híres „etappensaueré” mellett ellátott tréfás, jó tanácsokkal s az egyik honvédelmet utasította, hogy vigye le hátizsákomat a kötélpálya állomására. „Azzal lemehetsz Bereck-ig, délben már Brassóban vagy s este? ... Rám nézett s aztán mosolyogva fogtunk kezét.

A kötélpályaállomás motorzaja még jobban kedvre derített: új volt előttem ez a világ. Mozgás, emberek, más arcok s nem a folytonos földlyukak, sátorlap, rum és fekete ... Ez állomása volt az ifjúságnak — előttem. Az élethez, a szépségekhez, a fény s meleg felé, ahonnan útrakelve talán mosolygásokra is akadok, hol más a szív és agy tápláléka, mint itt volt, az inceselkedő, lesi-halál előtt ...

Láttam, hogy egymás után futnak át a kocsik az állomáson s szaladnak le a völgybe, majd fel a nyíl-egyenes erdővágáson — a meredekre. Egyik üres, a másikon bakák, töltényrakaszok és rengeteg kenyér. Még nem utaztam ilyen alkotmányon s így némi tisztelettel is néztem a fekete, izmos drótkötélre, meg a két karon lógó kocsikra. Ezek tulajdonképpen csak erős deszkalapok voltak, elől és hátul oldalfallal. Akármilyen is, — nekem akkor nagyon kedves volt. Még az altiszt is az volt, ki meglökte kocsimat s már úsztam

gyermekbetegségeivel kellett megküzdeniök, nem esoda, ha a többi tiszték és különösen az előjáró parancsnokok sehogysem tudtak az egész géppuskáskérdéssel megbarátkozni. Az ismeretlen fegyver nyűg volt nekik, mert nem tudták hogyan alkalmazzák őket (örültek, ha a legelső kínálkozó alkalommal kijátszhatták, további magatartásukat a géppuskásparancsnok józan belátására bízván). Mondhatnám ellenszenves volt előttük minden géppuskás, különösen, amikor külön géppuskás-szellem kezdett kialakulni és a géppuskások valami fölényt vindikáltak maguknak a többi gyalogos bajtársakkal szemben.

Ma, amikor a harc képe teljesen megváltozott, amikor a tűz és mozgás összhangjának megteremtésében a puskás kötelékeknek a géppuskákkal való szoros együttműködése alapvető követelménnyé lett, ennek megteremtése megköveteli, hogy a gyalogságon belül minden ember minden fegyver alkalmazását többé-kevésbé tökéletesen ismerje. Nem szabad, hogy a géppuskás szolgálat csak egyes kiválasztottak tudománya legyen, általánosan elsajátíthatóvá kell tenni — ezt elsősorban a szabályzat hivatott megkönnyíteni.

A Gy. Gy. Sz. 3. füzeté tagozásában teljesen hozzá idomul a gyalogság többi szabályzataihoz. Miután a gyalogság kiképzése egységes, a többi füzetek számos vonatkozásukban a géppuskásalakulatokra is érvénytelenné bírnak. A 3. füzet azokat az eltéréseket tartalmazza, amelyek különösen csak a géppuskásalakulatokra vonatkoznak.

32. §. Általános szabályok.

A szabályzat röviden és tömören karakterizálja a géppuskát, mint fegyvert és a géppuskást, mint

is a levegőben... Ki és mi nem volt akkor kedves, a szabadság előtt, mikor az ember pillanat alatt minden rosszat elfelejt...

A máskor oly zordon vidék most ragyogott előttem és alattam. A nagy csendben, derűs, tavasszongta lelkem megilletődve figyelte a természet reggeli mozgását. Nagy-nagy a jóleső csend s csak a drótkötél kerekének szaladása juttatja eszembe: hol is vagyok...

Síklunk sebesen lefelé s kezdem magamat nyugodtan érezni. Letekintek oldalra; ott a mélyben a fák mint óriási ujjak felmutatnak rám s aztán szaladnak vissza, a hátam mögé. Egy-egy fehér szárag tűnik elém: valahonnan a Casinului tájáról jön, majd elvész hirtelen. Amott egy kis pont: egy baka; egy szakadozott vonal, mintba titokzatos Morse-írás volna: málbás állatok. S minden zajtalan odalent. Pillanatra kísérteties... De élek és mozgok, mert időnkint kattog a kerék a dróton; traverzen megyek át Utána lassan úszunk felfelé. Most meg felém szaladnak a fák s lassan nőnek, ágaskodnak: közeledek a gerincemhez.

Rágyujtok. A gerincem túl már látom Berecket s a vonatomat...

Előttem szelíden szalad le az oldal, bele a tömött zöldű búzatáblákba, tündöklenek a fehér házak, komolyan figyel a berecki templom s amott a vonatom fényes szalagpírja... Bizakodó, büszke lettem. Két év sok-sok elképzelhetetlen nehéz perce — eltűnt. Ott-hon jártam már: keresgéltem az ösmerősöket. Egy-egy kedves terv, arc villan bennem s mosoly kél arcomon... Értem a mosolyok lélekből fakadását, melegét. Itt igaz a mosoly, itt a szabad levegő, itt a magam ura vagyok s itt nem merevül fanyarra a jókedv, mint ott, kint...

Észre se vettem, hogy megálltam. Megállt a kötelékpálya. Nem mozog tovább. All a dróton, a levegőben a kocsim s én itt ülök a deszkámon ég s föld között. Alattam mélység, fölöttem végtelenség; lógok a levegőben... Nézem a drótot; nem mozog. A fák meg-

annak kezelőjét. Azután a H. Sz.-t kivonatolva a géppuska szerepét és alkalmazását harcban sorolja fel. A szabályzat kettős célt szolgál ezzel. Megkönnyíti a géppuskásoknak a H. Sz.-ból a géppuskára vonatkozó elvek kikeresését és tanulmányozását, de egyben az általános elveket már kezdetben lefektetvén, a kis kötelékekből kiinduló felépítésnél alapot ad a részleteknek a nagy harcvelkek keretében való megállapítására. Szembeötlően kidomborodik a géppuska sajátossága és alkalmazásának az alapelve: a géppuska mindig a többi gyalogos érdekében harcol; minden feladatot tűzzel old meg; hatását az oldalozás és a meglepetés lényegesen fokozhatják.

A géppuskásvezetők és legénység tulajdonságainak kidomborításával erkölcsi alapot ad ennek az értékes fegyvernek sok esetben vakmerőséggel határos elszántsággal és önfeláldozással való kezeléséhez. A gyalogság az egyedüli fegyvernem, amelyben nem fejlődött ki fegyvernemszellem, pedig az egészségesen kifejlesztett ilyen szellem sok esetben nagyon előnyös lehet. Ezért a 3. füzet úgy szólván alapot ad arra, hogy géppuskás-szellem fejlődhessen, mert hiszen a géppuskaalakulatok jelentékeny részét alkotják a gyalogságnak, de meg azért, is, mert ma már úgyszólván mindenkinek kiképzett géppuskásnak is kell lennie. Ha a géppuskás-szellem kifejlődik, akkor lesz már gyalogsági fegyvernemszellem is.

33. §. A kiképzés.

A Gy. Gy. Sz. 1. füzeté behatóan foglalkozik az alapvető puskákiképzéssel. Tökéletesebb lett volna akkor, ha a gyalogság összes alakulatainak is részletes támpontokat adott volna a kiképzésükre. Ez

álltak: néznek fel rám estobán, megmerevedve. Bereck házai sem közeledek, nem nagyobbak az ablakok... Mi az?... Egy pillanatra szíven ütött a bizonytalanság érzése, de aztán elszégyeltem magam.

Hát persze... motorhiba. Előfordul. Hátra nézek, fel a gerincemre: vagy hat kocsi áll mögöttem. Előttem is egy sor. Lehet vagy húsz. Szabályos távközökben egymástól. A bakók kocsija is áll. Onnan néznek felém, vagy tovább? Úgy állunk a levegőben, mint a megdermedt élet, a meghökkenjt jókedv...

Múlik az idő, már kezd is a dolog unatni. Leveszem a sapkám: jól esik a feláramló harmatos levegő. Várok és nézem előttem Berecket. Oldalt tekintek s tekintetem a borzalmas mélységbe hull. Lehet vagy 80 méter! Ijesztő!... Innen leesni! Ha megbillen a kocsim, én meg se kísérlehetem a fentmaradást. Szédült karom segélykiáltása hiábavaló lenne, fejem előrebukna s lehúnyt szemhéjam alá odafeszülne a szívem minden vére — s végem volna... A hideg száadt végig a hátamon e gondolatra s türelmetlenné lettem... Föltettem a sapkám s talán észre se vettem, hogy újra leveszem.

Meddig for ez itt állni? Szokott ez máskor is? Mi lehet a hiba? Javítják-e már? Körültekintek s szemem megakad a vastag dróton. Felálljak s a kerék karján másszak-e fel a dróti, azon végig a következő traverzig s azon meg le a földre?... 80 méter fölött?... Nem, azt nem teszem! Majd csak megindul nemsokára s meggyünk tovább rendesen. Hát ha addig, míg a dróton kapaszkodom, elindul a gép s a kocsi meg a kerek lemetszik az újjamat s én lezuhanok?... Nem, nem teszem. Örültség lenne ezért a negyedóráért.

Kezdett melegem lenni s hajnalra vett köpenyemet leveszem óvatosan. Egyensúlyozok.

A cigaretták keringve, szédülten hullanak le egymás után. — már ideges vagyok! Tudom: a sok cigarettá ennek a jele.

Már jó órája álltunk, mikor hirtelen öröme szaladt

azonban az áttekinthetőség rovására ment volna. A 3. füzetben tehát külön §-ban fel vannak véve a géppuskák kiképzésére vonatkozó részlethatározványok, megfelelő támpontokat adván a géppuskás ujonckiképzésre is.

A géppuskásujonc az első nyolc héten puskásalakulatoknál részesül az első katonai kiképzésben. A 8. héten bizottság válogatja ki a géppuskásszolgálatra alkalmas honvédeket. A 16. hét befejeztével a géppuskásujoncnak hadrafogható honvéddé kell kiképezve lennie.

A géppuskásalakulatoknál a kiképzés három nagy csoportra oszlik:

- a puskák kiképzésére;
- a géppuskásszolgálatban való kiképzésére;
- a mállásállat vezetésben és hajtásban való kiképzésére.

A puskák kiképzés terjedelmét a Gy. Gy. Sz. 1. füzete határozza meg.

A géppuskásszolgálatban való kiképzés feloszlik:

- a szakszerű géppuskák kiképzésére és
  - a géppuskás harc kiképzésére.
- A szakszerű géppuskák kiképzés felöleli a géppuskásanyag ismertetését, a kezelőkké általában való és a lökiképzést az egyes kezelőszámok tevékenységében való továbbképzést, géppuskásirányzók és parancsnokok kiképzését.

A géppuskás harc kiképzés a hararendben való gyakorlatozásra és a haregyakorlatokra oszlik.

34. §. Az egyes ember kiképzése a géppuskánál.

A géppuskásujoncot először is azokra a fogásokra tanítja meg a szabályzat, amelyek a géppuska (mint fegyver) egységeinek a mozgatását

megkönnyítik. A sportolás mai korszakában mindenki nagyon jól tudja, hogy sokszor egyszerű fogások elsajátításával milyen hatványozott erő kifejtést lehet elérni. A géppuska egységűsége általában 20 kg. Ezt a súlyt sokszor több km. távolságra kell vinni. Lényeges könnyebbséget jelent tehát, ha a kezelő hosszú tapasztalatok alapján célszerűnek bizonyult fogással viszi a terhét. De meg fegyelmzés szempontjából is kívánatos volt, hogy a géppuskával végrehajtott fogások épp úgy szabályozva legyenek, mint a többi fegyverek kezelésének fogásai.

Azokat a tevékenységeket, amelyeket a kezelők eddig barátságos eszmecsere alapján hajtottak végre, most vezényszavak rendelik el. Ezek hiányát sokszor megsínylette a géppuskáslegénység, amikor a parancsnok csak azért nem rendelhetett el könnyítéseket, mert nem volt rá vezényszava.

A testhelyzeteknél eltérést csak a „Feküdj!”-nél találunk, ahol a géppuskás és az állványtvívő kezelő nem a hasára, hanem a hátára fekszik le. Ez egyrészt a vállán szállított nagy súly miatt vált szükségessé, de egyúttal előkészítő fogása a tüzelőállás elfoglalásának is, amikor a géppuskát szintén háton fekvé állítják össze a kezelők.

A géppuska megtöltése és kiürítésénél a géppuskát közvetlenül kezelő két szám egymásba kapcsolódó tevékenysége van szabályozva. Ugyanez vonatkozik a működési zavarok elhárítására is. Az irányzás, a gőzelvezetés, víz- és olajpótlás, a hevederek megtöltése a szükséges fogásokkal szintén szabályozva lett.

A géppuskásnak fegyvere kiszolgálása közben mind a két kezére szüksége van, ezért lett

a szívembe s pirosság az arcomra: motorzajt hallottam. Felszabadult a mellem: indulunk! . . .

Hátra figyelek, majd előre s következő pillanatban már a kerekeket nézem a fejem fölött. Nos, mindjárt. . . Erősödik a zaj: még egy kevés kell a motornak s aztán . . . Erősödik a zúgás s az előttem utazók felém fehértenek arcukkal. Mit néznek? . . . Egyszerre a zaj éles, berregő lesz. Arra kapom a fejemet s egy óriási repülőgépet látok átszállni a gerincem, balra tőlem. Óriási madár, dong, berreg, zakatol és vágja a levegőt. Szárnya alatt a nagy fekete kör: muzsika. Ismerem „személyesen”. Kitűnő vadász. A vonalból már kipiszkált a nyavalyás egy pár géppuskát. Megugratta az ezredparancsnokságot is. Most biztosan a vonathoz megy Bereckre. A nyavalyás . . .

A gép jön, egyenesen nekem. Zaja bele ver a fülembe. A kocsim áll s a gép hajóján e pillanatban kihajlik egy fej. Néz. Rám néz? . . . Önkéntelenül a kocsim hátsó falához simultam, de már tudtam is, hogy számárság volt. Reflex . . . Most egy másik fej is melléje hajlott s én meg voltam győződve, hogy azok ott engem távesöveznek. A vér leszaladt a szívembe és vissza . . . De miért? Tán csak nem fog *egy* emberre lövöldözni?! Oh, van neki fontosabb dolga is . . .

És csakugyan: a hatalmas gép kissé elhajlott tőlem, mire a bizalom kezdett újból urrá lenni rajtam. Pedig kár volt . . . Tudhattam volna, hogy azért tér el tőlem, hogy géppuskájának zavartalan, jó tere legyen! Igen, rám lőtt a nyomorult. A golyósipolás, vinnyogás kétségtelemné tette. Felkaptam a fejemet s utána vissza, mert záporozni kezdett rám a géppuska. Kattogott ott fent a kutya s a motor zajába valami állati ordítás vagy emberi kacaj? vegyült. Jött felém s lőtt szakadatlanul. Ropogott a géppuska s a drótkötélről iszonyatos bűgással szállt a „geller” s én ültem mozdulatlanul . . .

Néztem szembe a géppel s tisztán kivettem a pilóta ördögi arcát. Ültem, mint egy fakir: fölösleges volt

ott minden más. Néztem, mint a jó kutya, büntető kezű gazdájával szembe . . . A gép unta meg a dolgot; elment felőlem . . .

Ahogy fordult, remény kelt bennem s megköszöntem Valakinek a segítségét s szeretetsugta imádkozását. Megtörültem a homlokomat s már nem haragudtam senkire. Megbékéltem. Boldog voltam újra, hiszen szabadságra megyek.

. . . Kár volt örülni. A gép a bakák kocsijáról lőtt egy bakát s az, mint egy terhes zsák, zuhant le a rettentő mélybe . . . Utána fordult a gép — vissza. Felém tartott — s én láttam az irtózatoss erejű propellert felém fúródni — egy pillanatra megállt az agyam . . .

. . . Nem volt száz méterre tőlem a nyomorult: a géppuskája újra megszólalt s közben ereszkedett felém. A propeller, a légáramlás a benzín szagát hozta s én ostobán odahúzódtam a hátsó fal s a fenék szegletébe. Nevetséges, de nem tudtam, mit teszek. A hátizsákomat meglöktem; bukfencezve zuhant a szakadékba s zajtalanul dobbant valahol a földön. A köpenyem, mint óriási madár bukott utána, keringett, úszott alattam, majd összezsugorodott s eltűnt. A sapkám is utána. No még csak én hiányzom . . .

Villám érte a karomat. Egy szúrás. Egy golyó. Aztán egy másik s leesett a karom az oldalamba . . .

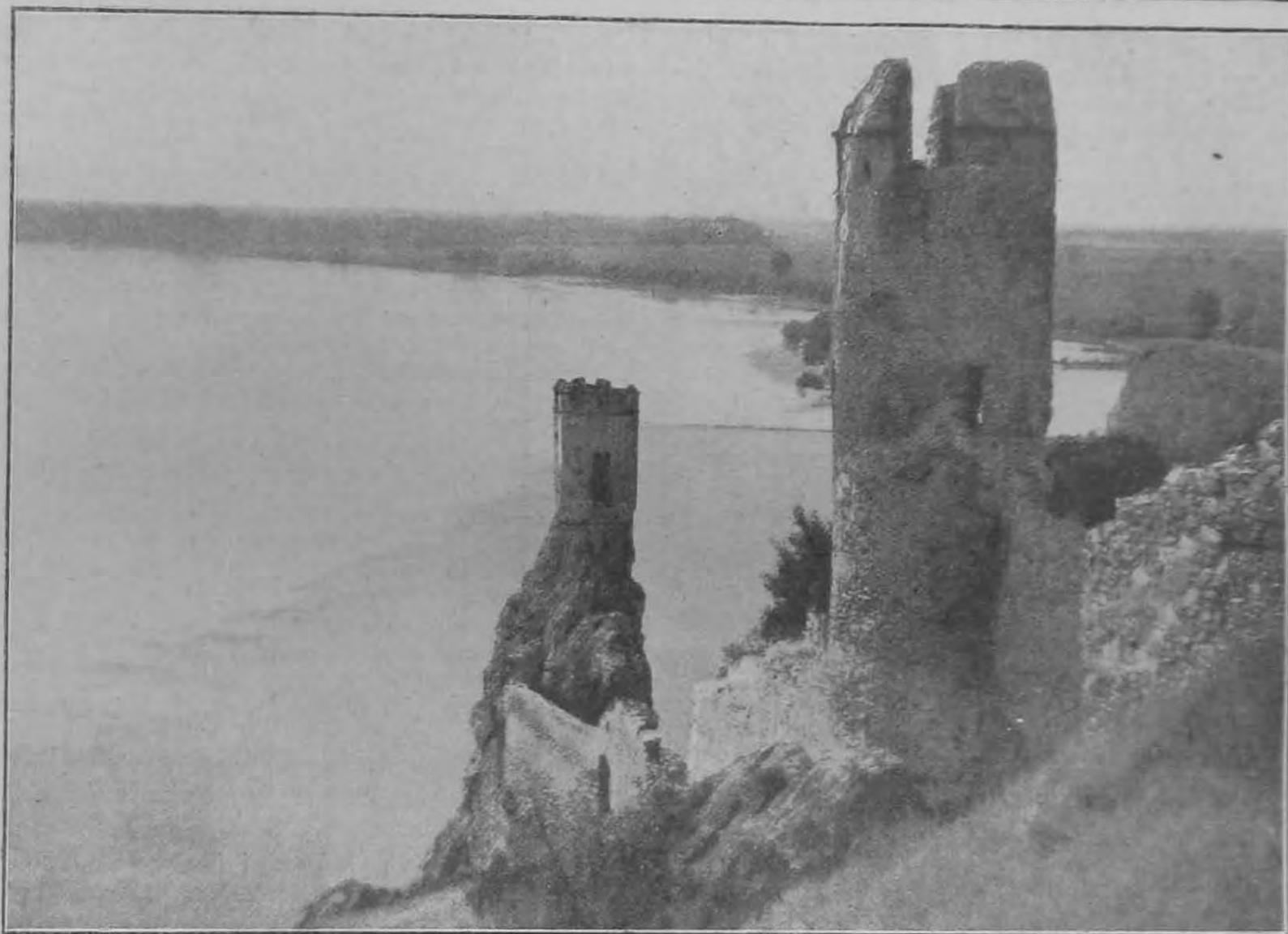
Elhalt a motor s géppuska és én irtózatoss kinnal az arcom elé csavartam a karomat . . . Széttört, csupa vér volt a kezemfeje. Már csak egy kezem volt, de mégis hátrafordultam. Ordítva megfenyegettem széttört ujjú, árva esonkossal a gépet, — s akkor lassan elindult a kocsim . . .

Azaz csak hittem, hogy elindult. Pedig csak elvesztettem az eszméletemet.

A berecki állomáson szedtek le aznap estefelé. Négy lövés volt a balkarcmban . . .

Örökre nyomorék lettem . . .

De ha újra kell, újra ott leszek Berecknél! Maradt még egy karom, majd azzal verekszem!

Ami vissza kell szerezniünk, A devényi várrom.

számukra általában a karabély rendszeresítve, — kivéve azokat, akik a géppuskát közvetlenül kezelik (irányzó, első kezelő), vagy a kiket a karabély a terhük hordásában gátolna (pajzsvívő). A karabélyok ilyen nagy száma képesíti a géppuskás alakulatokat arra, hogy biztonságukról maguk gondoskodjanak. A karabélyfogások ugyanazok, mint amelyek a lovasságnál rendszeresítettek.

A málhásállatnál való kiképzésnél a málhásállat vezetésének, a nyergelésnek, málházásnak szabályait adja tömören a szabályzat. Igaz, hogy ezek külön utasításban részletesen szabályozva vannak, de azért a teljesség kedvéért és a parancsnokok munkájának megkönnyítése végett ide is fel lettek véve.

A géppuskás-csatárrá való továbbképzés feltételezi, hogy a géppuskás a csatárkiképzés alapját a puskakötélknél már elsajátította. Különösen részletesen foglalkozik a terepfelhasználással és a terepkutató tevékenységével, a figyelésben való kiképzéssel, a célok értékelésével, a távolságok megállapításával. A csapatlégvédelmi figyelő szolgálatban való kiképzést a szabályzat külön hangsúlyozza.

35. §. A géppuskásraj.

I. A géppuskásraj szervezete.

A géppuskásalakulatok szervezése a világháború alatt és után is abból az alaphoz indult ki, ahogyan az első géppuskásalakulatokat megszer-

vezték. Bár a géppuskák alkalmazásának elvei a háború folyamán lényegesen megváltoztak, ezt nem lehetett honorálni és nem lehetett a valóságba átvinni, mert a szervezés nem engedte. A géppuskásalakulatok első felállításánál abból az elvből indultak ki, hogy a géppuskákat csak párosan lehet alkalmazni. Ezzel akarták biztosítani a géppuskatűz folytonosságát, ha az egyik géppuskánál működési zavar keletkezett volna.

A páros alkalmazás kapóra jött a málházás kérdésének megoldásánál is. A géppuskaegységek különböző súlya a párosítás révén a málhásállatok mindkét oldalának egyforma megterhelését tette lehetővé. Hogy konkrét beszéljek, a géppuskánkénti málházást nem tudták megoldani, ezért a szakaszonkénti málházást fogadták el. Az egy géppuskához tartozó málhásállatok a másik géppuska felszerelési tárgyait is szállították, hasonlóképpen keverten állott a géppuskák kezelőlegénysége is.

A világháború tapasztalatai a géppuskáknak egyenkénti alkalmazását tették szükségessé, ami a vegyes málházásnál súrlódásokra adott okot és nagyon sok esetben arra vezetett, hogy a géppuskákat időelőtt málházták le és így a kezelőket felesleges módon fárasztották. A szervezést tehát gyökeresen meg kellett változtatni.

Az átszervezést azonban még egyéb tényezők is szükségessé tették. A régi szervezésnél az irányzó — aki a géppuskát közvetlenül kezelte és aki a géppuskával lőtt — volt a géppuska parancsnoka. Lőtevékenységét irányította a 3-as szám, aki

honvéd vagy őrző volt. A lövéssel elfoglalt irányzó tevékenységét, céljait, tüzeit tehát egy alárendeltje, aki kevesebb katonai tudással rendelkezett, szabályozta. A géppuska vezetése nagy intelligenciát, fejlettebb harcászati érzéket, nagy áttekintést követelt meg. A géppuska lőtechnikája pedig éles szemet és nyugodt idegeket kívánt. A kettőt a legkevesebb esetben sikerült összeegyeztetni.

A géppuska felszerelésének egyes részéről a háború folyamán beigazolódott, hogy nem feltétlenül szükséges, hogy mindig a géppuskánál legyenek. Így a pajzs is többé-kevésbé feleslegessé vált. Mozgőháborúban a védelemtől eltekintve alig talál alkalmazásra, de még állásharcban is nagyon sokszor mellőzték, mert a géppuskaállást időelőtt elárulta. A szereléshez ládára úgyszólván csak megállásoknál (szállásban) volt szükség, a géppuska karbantartásánál. Ha olyan zavarok léptek fel, melyek a működését megállították, azok rendszeren olyan szakszerű javítást tettek szükségessé, amelyet a tüzelőállásban amúgy sem lehetett elvégezni. Ugy a pajzsok, mint a szerelések ládáknak utanszállítása először felesleges megterhelést jelentett, másodsor a géppuskánkénti alkalmazásnak volt kerékkötője.

A felsoroltak figyelembevételével a szabályzat a géppuskásraj önálló alkalmazásának lehetőségére alapozva állapította meg az új szervezést. A géppuskás rajparancsnokot (harcászati és tüzező) külön választotta az irányzótól (lőtechnikai végrehajtó közeg). Egyébként a géppuska kiszolgálására beállított legénység számát megtartotta, hogy a géppuskásraj a lőszerpótlást a leg súlyosabb harc helyzetben is le tudja bonyolítani és önálló alkalmazásnál is gondoskodhasson a maga biztonságáról.

A géppuskásraj állománya a rajparancsnokon kívül hét kezelő, három málhásállatvezető, továbbá egy puskavívő és hét lőszerívő málhásállat.

A kezelők 1—7-ig számozva a következők: 1. irányzó, 2. első kezelő, 3. szerelések, 4—6. lőszeres, 7. pajzsvívő.

A puskavívő málhásállat szállítja a géppuskát, az állványt, két lőszerakaszt nyomjelző lövedékkel, egy lőszerakaszt nagyságú víztartályt a körélgömbbel, a célzótüskével és a kézi szivattyúval, a repülőtoldatot, a válltámaszt, egy ást és egy esákányt. (Hasznos súly 75 kg.) A lőszerívő málhásállatok mindegyike 8—8 töltényrakaszt visz (Hasznos súly 80 kg.). A papír- és a szerelések ládája a szakaszlőszerkocsira került.

A lőszerkimérezet volna egy-két megjegyzésem. A világháború tapasztalatai szerint a géppuskák átlagos napi lőszerfogyasztása 3—4000 töltény volt. Ez azonban nem jelenti azt, hogy egyes géppuskák nem lőttek volna el 14—15.000 töltényt is egy-egy hevesebb csatanapon. A géppuskásraj 4500 töltényből álló lőszerkészlete tehát első pillanatban soknak látszik, különösen ha meggondoljuk, hogy minden géppuskásrajra még $\frac{1}{2}$ szakaszlőszerkocsi és $\frac{1}{4}$ század lőszerkocsi jut. Nem szabad azonban megfeledkeznünk arról, hogy most a géppuskák száma csak a fele, a háborúban egy század kötelékébe összefoglaltaknak; így tehát a különleges magasabb lőszer mennyiséget inkább kell biztosítani. Ezenkívül belső mozgalmak le-

verésére is fel kell készülnünk, amikor nem számíthatunk a lőszeroszlopok készletére vagy egyéb utánszállításra. Ha a kezünk nem volna megkötve az úgynevezett békeszerződéssel, és pl. egy géppuskás században 6 rajt lehetne egyesíteni, akkor rajonként egy lőszerívő málhásállat is elegendő volna megfelelő szakasz lőszerkészlet mellett.

A géppuska közvetlen kezeléséhez három ember szükséges, de végső esetben egy ember is működésben tudja tartani. A szabályzat ezután az összes kezelők megkívánt képességeit és kötelelességeit sorolja fel nagy vonásokban. Fontos a szabályzat megállapítása, hogy a hasznavehetetlenné vált géppuska kezelő legénysége kitart és mint lövészféltre harcol tovább.

II. A géppuskásraj zártrendje.

A géppuskásraj alapalakzata a rajoszlop, egyéb alakzata az oszlop egyesével. Málhásállatok nélkül történő kirohanásoknál épp úgy sorakozik, mint a puskásraj. A sorakozás és igazodás ugyanolyan, mint a puskásrajnál. A mozgásoknál a szabályzat számol a málhásállatok sajátosságával. A mozgás megkezdése és beszüntetése fokozatosan lesz végrehajtva, a fordulatokat kis köríven hajtják végre.

A lemálházás és felmálházás ugyanúgy történik, mint eddig. A számok új beosztása révén van némi változás.

III. A géppuskásraj harcrendje.

A géppuskásrajt a rajparancsnok hasonló elvek szerint vezeti, mint azt a puskásrajnál már megismertük.

A géppuskásrajnál csak megközelítő alakzatokat ismer a szabályzat, ezek a csatárlánc, csatároszlop és a csatárcsoport. A megközelítő alakzatokat a géppuskásraj málhásállatokkal és kimálházott géppuskával alakíthatja. A lemálházás időpontjának helyes megállapítására pontos irányelveket állít fel a szabályzat.

E megközelítő alakzatok megalakításának elrendelésére sémát ad a Szabályzat és több példát is sorol fel. A megközelítő alakzat alakíthatóságára, az abban való mozgásra részleteket sorol fel.

A géppuska harcbalépésének legkényesebb mozzanata a tüzelőállás elfoglalása. A géppuska összeállítása bizonyos időt vesz igénybe, ehhez a kezelők tömörülése is szükséges, tehát könnyen felismerhető jellegzetes célt mutat, ami a géppuskát elárulja. Ebben a pillanatban lehet a géppuskát legkönnyebben leküzdeni. A tüzelőállás elfoglalásának alakíthatóságán kívül, ahol a kezelők egymásba kapcsolódó tevékenysége pontosan van meghatározva, a Szabályzat a harcászati és egyéb körülményekre is felhívja a figyelmet. A számos harcászati határozvány is élesen bizonyítja, hogy a harcrend a harceljárásról nem választható külön, az egyik annyira átnyúlik a másikba, hogy a kettő között határvonalat húzni nem lehet.

A légvédelemhez való tüzelőállás elfoglalásának szabályozása után, a géppuska tüzelését tárgyalja a Szabályzat. Karakterizálja a géppuska tüzeit, újból kiemelve az oldalozás és a meglepetés fontosságát. A géppuska egyes lövésekkel vagy

Tirts Béla ezredes, debreceni csendőr kerületi parancsnok temetése: a halottas- és koszorús kocsik.

sorozatokban tüzel. Az eltüzelt töltények száma szerint rövid, hosszú és teljes sorozatokat különböztetünk meg. A sorozattüzet egy pontra löhetjük (ponttűz) vagy azzal szélességben vagy mélységben kiterjedt célt boríthatunk (szórótűz). A géppuska tűznemei a zavaró-, megsemmisítő-, zárótűz és kivételesen a tűzhenger.

A tűz megnyitását, ha a szakaszparancsnok erre nem intézkedett, a rajparancsnok rendeli el. A tüzelés elrendelésére számos példát hoz a szabályzat, amelyek különösen tömörségükkel tűnnek ki.

IV. A géppuskásraj harc eljárása.

A géppuskásraj a harc helyzet folytán még akkor is többé-kevésbé önállóan lép fel, ha kötelekben jutott alkalmazáshoz. Ebben az önállóságban nagyon szépen jellemzi a Szabályzat a rajparancsnok szerepének fontosságát és a kezelők kiválóságának értékét.

Felsorolja ezután a Szabályzat, hogy támadásban milyen köteleknél juthat alkalmazásra a géppuskásraj, majd a tüzelőállás megközelítésében végrehajtandó mozgásnál a rejtőzés fontosságára mutat rá. Külön felhívja a figyelmet arra is, hogy alakzataiban is igyekezzenek a géppuskás a puskásrajokhoz idomulni, nehogy azoktól elüssön.

A tüzelőállás elfoglalásának harcászati körülményeit felemlítve, meghatározza a Szabályzat, hogy a géppuska mikor nyissa meg a tüzet és hogy parancs nélkül az irányzó milyen esetekben tüzelhet. A továbbiakban a tüzelőállás változtatására ad támpontokat.

Támadásban a géppuska feladatai lehetnek:

- a mozgás előkészítése;
- a mozgás végrehajtásának támogatása;
- a mozgásszerezte eredmények biztosítása és a szerzett térelőnyök megtartása;
- a mozgás eredményének kihasználása (üldözés.)

Védelemben a géppuska szerepe különösen fontos. Mint a H. Sz. már kiemeli, a géppuskák alkotják a főellenállási öv gerincét. A géppuskák alkalmazási lehetőségeit ismertetve, a védőállás berendezésére ad támpontokat a szabályzat. Felsorolja úgy a rajparancsnok sorozatos tevékenységét, mint irányelveket is ad neki a munkálatok végrehajtásának szabályozására azok sorrendje és terjedelme tekintetében. Az ellenséges támadás különböző szakában a géppuska feladatát és követendő magatartását részletesen szabályozza. Elveket állít fel ellenséges harcokocsik és általában a páncélos járművek támadásának elhárítására.

Halogató és színlelt harcokban kiemeli a géppuskák szerepét, majd a visszavonulásban a géppuskákra jutó feladatokat tárgyalja a Szabályzat, majd a lovon támadó lovasság elhárítására és oldalból vagy mozgás közben meglepett tüzéség leküzdésére ad még támpontokat.

A lőszerpótlás végrehajtása a géppuskánál különösen fontos. Lőszer nélkül a géppuska tétlenségre van kárhozthatva. Harcban, különösen az ellenséghez közel, a lőszerpótlás megoldása a legnehezebb problémák egyike. Eppen ezért nagyon bőven tárgyalja a Szabályzat a géppuskánál a lőszerpótlást, az összes eszközöket és elképzelhető módokat felsorolva.

V. Támpontok a harciképzésre.

A géppuskaképzést még a háború utáni években is a löskola irányította, ezért géppuskás alakulataink harciképzése meglehetősen hiányos. Ha a géppuskáparancsnokok lelkiismeretesen átvesszik a Gy., Gy. Sz. 3. füzetét és különösen ha a harciképzésre adott támpontokban felsorolt összes haremozzanatokat gyakorlat tárgyává teszik, akkor az eddigi hiányosságok rövidesen meg fognak szünni.

A géppuska működése és minden hartevekenysége olyan szorosan összefügg a gyalogság többi kötelékeinek tevékenységével, hogy már a kiképzés alatt is minden kínálkozó alkalmat fel kell használni arra, hogy a géppuskák harefaadataikat puskakötelékek keretében oldhassák meg. A Szabályzat adta támpontokkal a harciképzést olyan változatossá és érdekessé lehet tenni, hogy az a legénység figyelmét felkelti és ébren tartja, minél fogva nem lesz nehéz elérni, hogy az rövid időn belül szemmel látható eredményt mutasson fel.

(Folytatjuk.)

A cs. kir. csendőrség Magyarországon.

Irta: TIHANYI FERENC százados.

A világsi fegyverletétellel véget ért az 1848—49-iki szabadságharc s ezzel Magyarország sorsa is eldőlt. Állami önállóságát megszüntették s mint „tartományt” az osztrák császári birodalomba olvasztották. Az 1848-iki s az azt megelőző törvényeket eltörölték s az osztrák törvényeket léptették életbe. E törvények végrehajtásának biztosítására, a nemzeti ellenállásnak csirájában való elfojtására, a nemzet vezető egyéniségeinek szemmel tartására és ártalmatlanná tételére a cs. kir. csendőrség több ezredet Magyarországon helyeztek el. Ezek a csendőrök, bár a kiáltvány — amely szolgálatuk megkezdését és működési körüket ismertette — őket úgy tüntette fel, mint a közbiztonság katonáit, nem tudták a nemzet bizalmába férközni s szívéhez nőni. A magyar csupán „zandár”-okat látott bennük, az abszolutizmus képviselőit, nem lehet tehát csodálni, ha gyűlölettel tekintett rájuk.

Ennek a csendőrségnek felállításáról szóló osztrák törvényt, a kegyetlenségéről s az aradi 13 vértanú kivégeztetéséről gyászos emlékü Haynau tábornagynak, mint „a magyar és erdélyországi III. hadtest parancsnoka” hirdette ki. E hirdetés keltével, azaz 1850 április 7-ével kezdte meg tulajdonképpen magyarországi működését a cs. kir. csendőrség, amely ezáltal mintegy elődjévé lett az 1881. évi III. törvényekkel megszervezett m. kir. csendőrségnek.

A cs. kir. csendőrség mint katonailag szervezett őrtest a cs. kir. hadsereg alkotó részét képezte, ugyanolyan rendfokozati jelekkel bírt, mint a hadsereg s a katonai büntetőjogi szabályoknak volt alávetve.

Rendeltetése volt: „a közbiztonságot, csendet és rendet minden irányban fenntartani, azokat fenyegető mindennemű háborítások és törvényszegéseknek lehetőleg elejét venni, ezeket megakadályozni s ha mégis megtörténnének, a törvényes állapot helyreállítását és a csendháborítók vagy törvényszegők kézrekerítését eszközölni; végre a felsőbbbségi rendeletek végrehajtását gyámoltítani és általában mindazon biztonsági szabályokat foganatosítani, melyek ezen törvényben és a csendőrség szolgálati utasításában mint különös kötelességei kijelöltek.”

Szolgálatát részint előljárói parancsra, részint hatósági felhívásra teljesítette.

A polgári hatóságoknak jogukban állott felvilágosításokért és fegyveres segítségért a csendőrséghez fordulni.

A helytartó, az álladalmi főügyész minden koronaországban (Magyarország is ez volt) a közrendészeti, igazságügyi vagy pénzügyi igazgatás vezetői az ezredparancsnokságig, a kerületi elnök, a megyei törvényszék, az álladalmi ügyész és a városkapitány a szárnyparancsnokságig, a járáskapitány és a járási társas bíróság pedig a csapatparancsnokságig bezárólag küldhetett a csendőrségi alakulatoknak felhívást.

A járásbíró és a polgármester a tizedalj- és az őrsparancsnokokhoz intézhettek felhívást.

Ezeknek a felhívásoknak a csendőrök kötelesek voltak eleget tenni, de a szolgálat mikénti teljesítésébe sem a katonai, sem a polgári hatóságok bele nem avatkozhattak.

A csendőrhöz csak írásbeli felhívást lehetett intézni, mert szóbeli parancsot csupán saját *ezredbeli* előljárója adhatott. Szóbeli felhívást tehát a csendőr nem teljesíthetett.

A csendőrt hivatásával össze nem férő szolgálatra felhívni vagy vezényelni nem volt szabad s magán-célra még előljárói sem vehették igénybe.

Ami a csendőrségnek a katonai parancsnokságokhoz való viszonyát illette, a katonai parancsnokságoktól a csendőrpáncsnokság csakis előljáró parancsnoksága útján kaphatott rendelkezéseket.

Az országos katonai, hadosztály- és dandárparancsnokságok, ha a késedelem veszéllyel járt, a csendőrséget katonai rendészetre is felhasználhatták, anélkül azonban, hogy azok ezzel kapcsolatban állomáshelyüket változtathatták volna.

A város-, a vár- és a térparancsnokságoknak a csendőrpáncsnokságok azok hatáskörébe tartozó eseményekről jelentést küldöttek s előbbieket pedig jogszítva voltak sürgős szükség esetén katonai rendőri intézkedéseket a csendőrség által végrehajtatni, anélkül azonban, hogy annak szolgálatkezelésébe beleavatkozhattak volna, vagy azokat szükségtelenül rendkívüli szolgálatokkal terhelhették volna meg.

A csendőrséget szolgálatának végrehajtásában semmiféle fegyveres erőnek nem volt szabad megakadályoznia, sőt szükség esetén annak kérelmére úgy a katonai parancsnokságok, mint egyéb őrcsapatok, valamint a polgárőrség kötelesek voltak számára segédletet kiállítani.

A törvény a csendőrt mindig szolgálatban állónak nyilvánította, akár szolgálatba volt vezényelve, akár nem s a törvény nevében tett felszólításának mindenki engedelmekedni tartozott.

A községi előljáróságok kötelesek voltak szolgálati eljárásában habozás nélkül és hathatósan támogatni, különben súlyos felelősségre vonásnak tették ki magukat.

A csendőr ugyanazokkal a jogokkal bírt, mint bármely polgári vagy katonai őr.

A hirdetésny kibocsátása idején kivételes állapot volt s e miatt mindenki, aki a csendőrnek ellenszegült, haditörvényszék elé került.

Minden csendőr az ezredparancsnok aláírásával és az ezredparancsnokság pecsétjével ellátott „megbízólevéllel” igazolta kiletét.

A csendőrnek szolgálati ügyben tett tanuvallomását, ha azt esküvel is megerősítette, teljes hitelességgel bírónak tekintették.

A 16 ezredből állott cs. kir. csendőrségből Magyarországon 6 ezred állomásozott. A tulajdonképpeni anyaországban az 5., 6., 7., Erdélyben a 8., a Vajdaságban (Bácsbodrog-, Temes-, Torontál- és Krassó-Szörénymegyék) a 9. és Horvát-Szlavonországban a 10. számú ezred.

Minden ezred átlag 1000 főnyi létszámmal bírt.

Az ezred századokra, minden század két önálló szárnyra, minden szárny több csapatra, a csapat több szakaszra, a szakasz pedig tizedaljakra és őrsökre tagozódott.

Az ezred törzse az ezredparancsnokon (ezredes vagy alezredes) kívül a beosztott törzstisztekből, egy főhadnagy ezredsegédtisztból, egy alhadnagy másodsegédtisztból, az ügyészből, a számvivőből és a gazdasági tisztból állt. Ezenkívül minden ezrednek volt egy ügynevezett rakszárnya, amely az ujoncok felszerelésével és a csendőrök leszerelésével foglalkozott.

Az altiszti parancsnokon kívül a tizedalj létszáma 5—8, az őr létszáma pedig 3—4 ember volt.

Tirts Béla ezredes, debreceni csendőr kerületi parancsnok temetése: a gyászmenet.

Az egész csendőrség élén a főfelügyelő állt, aki Bécsben állomásozott.

A csendőrségnél a szolgálati idő ugyanaz volt, mint a hadseregénél. Az ezredparancsnoknak azonban jogában állt az ujonccokkal és a csendőrökkel olyan egyezséget kötni, amely szerint azok nem a törvényes szolgálati időre, hanem *legalább tíz esztendőre* vállaltak szolgálati kötelezettséget.

A legénységi állomány kiegészítése részint a hadseregből átutaltak átvételével, részint kilépett katonáknak, polgári és olyan egyéneknek felvétele útján történt, akik a jövőbeli felügyelőség fegyveres testületénél (pénzügyőrség) vagy a községi biztonsági őrségnél (községi rendőrség) szolgáltak.

Felvételi feltételek voltak:

1. Osztrák állampolgárság;
2. 24 és 36 év közötti életkor;
3. nőtlen vagy gyermektelen özvegyi állapot;
4. egészséges, izmos testalkat, legalább 5 láb 5 hüvelyknyi testmagasság;
5. az országos nyelv bírása, írás-olvasás;
6. magatartásbeli ügyesség, jó magaviselet és jó hírnév.

A hadseregből átlépő egyének, ha ott kiválóan feleltek meg, kivételesen 22–24 és 36–40 évek közti életkorban is felvehetők voltak.

A jelentkezők felvételre nem számíthattak, ha akár a katonai, akár a polgári életben valamely megbecsületlenítő bűncselekmény miatt büntetve voltak, vagy a katonai fegyelem ellen olyan hibát követtek el, hogy nem nyújthattak reményt arra, hogy belőlük minden tekintetben megbízható csendőrök lesznek.

A csendőrségi létszámhiány kiegészítése végett a főfelügyelő a hadügyminiszterhez fordult, aki a szükségletet ezredenkint osztotta fel. Az ezredparancsnokok csak megfelelő és csendőrségi szolgálatra alkalmas egyéneket adhattak át a csendőrségnek. Rendkívüli szükség esetén a csendőrség főfelügyelőjét a hadügyminiszter arra is felhatalmazta, hogy a hadseregtől átveendő legénységeit az általa kirendelt tisztek válogassák ki.

A csendőrségbe való felvételnek csakis „közcsendőri” minőségben volt helye, tekintet nélkül arra, hogy a jelentkező előzőleg a hadseregben altiszt volt-e vagy sem.

A közcsendőr a hadseregbeli tizedesi rendfokozattal bírt.

A próbaidő a hadsereg tényleges állományából átlépett altiszteknél 3, közlegényeknél 6 hónap volt, egyébként pedig 1 év.

A próbaszolgálatot valamely szárny kötelékében kellett letölteni, mely idő alatt az ujonc az alábbi tárgyakból nyert kiképzést:

- a) katonai gyakorlat, különös figyelemmel a járőrszolgálatra;
- b) testgyakorlat (birkózás, vívás, ugrás, úzás);
- c) céllövészet;
- d) szolgálati szabályok;
- e) írás és olvasás, rövid jelentések fogalmazása.

Ez alatt az idő alatt az ujoncnak szolgálati megbízhatóságát és *bátorságát* is próbára tették. (Ezek a „bátorsági gyakorlatok” rendezésint abból állottak, hogy a próbacsendőrt 2–3 áruhába öltözött bajtársa valahol megtámadta; ilyenkor a próbacsendőrnek bizonyosságot kellett tennie róla, hogy „legény a talpán”, vagy sem. Ezeket a „gyakorlatokat” az akkori erdélyi csendőrparancsnokságnak egy parancsa a hetvenes években szüntette be, mert sok próbacsendőr nagyon is bátor volt és több szerencsétlenség történt.)

Ha a próbacsendőr csendőrségi szolgálatra bármilyen okból alkalmatlanná vált, akkor ha polgári egyén volt, elbocsátották, ha pedig a hadsereg tényleges állományából lépett át vagy mint ujonc katonaköteles volt, akkor előbbi csapattestének, utóbbit pedig a hadseregnek adták át.

A tisztikar kiegészítése a főfelügyelő javaslatára a hadügyminiszter által történt. A törzstiszteket a legfőbb hadúr nevezte ki. A kinevezési javaslatokhoz a belügyminiszternek is hozzá kellett járulni.

A csendőrnek rendes szolgálati tennivalói a következők voltak:

1. A törvényeknek, a katonai és polgári hatóságok

által a csend, rend és biztonság fenntartására irányuló rendeleteinek megszegését kiderítette, a tetteket kinyomozta és feljelentette.

2. Körözött egyének és tárgyak után kutatott.

3. Rendkívüli eseményekről: erőszakos betörésekről, gyilkosságról, rablásról, gyújtogatásról és vízárakról, járványokról, talált holttestekről vagy valamely büntető nyomainak felfedezéséről, a nyomozás megejtése után az illetékes hatóságnak és a szárnyparancsnokságnak jelentést tett.

4. Ha hivatalos hatalommal való visszaélés jutott tudomására, azt feljelentés tárgyává tette.

5. A vendéglőket és egyéb hasonló helyiségeket időnkint megtekintette, a vendégkönyvet és a zárórát ellenőrizte s az említett helyeken talált gyanús idegeket a hatóság elé állította.

6. Vásárokon, népgyűléseken és népünnepélyeken a rendre felügyelt s figyelemmel kísérte a szerencsétlenségeket, mutatványosokat, házalókat stb. s szükség esetén velük szemben eljárta.

7. Közutakon biztosította a forgalom zavartalan-ságát, figyelmet fordított a középítményekre.

8. A hírnököket és utasokat felsőbb rendeletre vagy ha arra felkérték, a veszélyeztetett útvonalon elkísérte.

9. A katonákat igazoltatta, azok előfogati utalványait megtekintette s a szökött katonákat ezredükhöz visszakisérte.

10. Valamely altiszt által illetéktelenül kizsarolt előfogatot hazaküldte s a tetteket letartóztatta.

Az illetéktelen előfogat visszaparancsolására hasonló joggal bírtak a csendőrtisztek bármely tiszttel szemben, rangkülönbség nélkül.

11. Katonai beszállásolásoknál örködött afelett, hogy egyrészt a szállásadók illetéktelen követelésekkel ne terheltesse, másrészt pedig, hogy a katonák a polgári személyek által meg ne károsíttassanak.

12. A menetelő katonai csapatokat tizedaljról tizedaljra megfelelő távolságban követte, az elmaradózókat csapatjukhoz bevonaltatta s a katonákat megakadályozta a rendzavarásban, kihágások elkövetésében s polgári egyének zaklatásában.

A csendőrnek igazoltatási joga is volt; azt az utast, aki előtte gyanúsá vált, utazási okmányainak felmutatására hívhatta fel s ha ilyen nem bírt, a hatósághoz elővezethette.

Magánháza szolgálatilag csak hatósági írásbeli felhívásra és bizalmi egyén kíséretében léphetett be. Kivételesen akkor is beléphetett, ha a lakók életét vagy vagyonát tűz-, víz- vagy más veszély fenyegette, vagy pedig ha egy gonosztevő üldözés közben oda menekült. Azonban még ilyenkor is köteles volt hatósági tanút maga mellé venni, kivéve azt az esetet, ha a késelem veszéllyel járt vagy ha az eredmény meg-hiusulásától kellett tartani.

Segédletet nyújtott:

1. Népszámlálásnál, amikor is az összeírási lapokat ő maga is aláírta.

2. A bíróságnak az előállítandó egyének elővezetésére és a büntető ítéletek nyilvános végrehajtásának biztosítására.

3. Adóbehajtásnál a hivatalos személyek védelmére.

A csendőr elfoghatta a tettenkapott törvényszegőt álláskülönbség nélkül, a kóborlókat, vagy egyébként gyanús, magukat igazolni nem tudó egyéneket. Az elfogottakat 24 óra alatt a legközelebbi közbiztonsági hatóságnak át kellett adni.

A csendőr fegyverét az alábbi esetekben használhatta:

1. mint szükségbeli védőeszközt az ellene intézett tetteles támadás elhárítására.

2. Szolgálatteljesítésének megghiúsítását célzó ellenállás legyőzésére.

3. Mindazokban az esetekben, amikor a katonai őrfegyverét használhatja.

A csendőrnek ilyenkor mindig figyelemmel kellett lennie arra, hogy más ártatlan emberek életében kárt ne tegyen s ha a cél veszélyeztetése nélkül megengedhetőnek látszott, a fegyverhasználatot megelőzőleg az enyhébb eszközökkel kellett élnie.

Néptömeggel szemben való fegyverhasználatra a karhatalmi utasítás rendelkezései voltak irányadók.

A közbiztonsági szolgálat vezénylése az állomás szolgálati könyv alapján történt. A tizedalj feladatává volt téve, hogy körletét állandóan, megszakítás nélkül, járőrökkel portyáztassa. A legénység egyharmadának felváltva járőrszolgálatban kellett állnia. Ha a járőr állomáshelyétől 24 órán túl távol maradt, kötelessége volt magát a község előljárójának bemutatni, aki a járőr megjelenését annak szolgálati könyvecskéjében igazolta.

Ebben az időben a járőrtalálkozásnak közbiztonsági szempontból kiváló fontosságot tulajdonítottak. A tizedaljak és az őrsök járőrei körleteik határára időszakonként találkoztak. E találkozások helyét és idejét a hatóságokkal egyetértésben az ezredparancsnokok határozták meg. A találkozásoknak célja a közbiztonsági ügyek megbeszélése, a foglyoknak továbbkísérés céljából való átadása és a szárnyparancsnoksághoz szóló jelentések továbbítása volt.

A csendőrség katonai szervezettségéből kifolyólag a katonai büntető szabályoknak volt alávetve, de mert annak tagjait mindig szolgálatban állóknak tekintették, az általuk elkövetett bűncselekmények súlyosabb beszámítás alá estek.

Az alábbi bűncselekmények a szabadságvesztés büntetés mellett a csendőrnek a testületből való kicapatását is maguk után vonták:

1. szökés, csalás, lopás, lopott vagy talált tárgyak elrejtése;

2. szolgálati hatalommal való durva visszaélés, megvesztegetés;

3. javíthatatlan iszákosság, olyan fokú botrányos életmód, amely miatt az illető megbízhatónak nem volt tekinthető;

4. ismételten elkövetett szolgálati hanyagság, ha javulásra kilátás nincsen;

5. veszéllyel fenyegető események alkalmával a tetterőnek, megbízhatóságnak, elszántságnak és óvatosságnak ismételten tanúsított hiánya;

6. tiltott egyesületekbe való belépés vagy nem engedélyezett egyesület működésének elhallgatása.

A csendőrlegénység ezenkívül a testületből fegyelmi úton is eltávolítható volt oly hibákért, amelyek hadtörvényszéki eljárásra nem voltak alkalmasak, de amelyek miatt a testületben való megtartása nem volt ajánlatos.

A csendőr kiváló teljesítményeiért vagy dicsőő okirathat vagy pénzbeli jutalomban részesült, esetleg soron kívüli előléptetésben.

A törvény a csendőrségi parancsnokok hatáskörét is szabályozta. A főfelügyelőt a katonai ügyekben a hadügy-, közbiztonsági szolgálati ügyekben a belügyminiszternek rendelte alá. Mindkét miniszternek különösen fontosabb eseményekről jelentést tett, s azoknak rendelkezéseit végrehajtani és végrehajtatni volt köteles.

Az ezredparancsnok a szárnyaktól beérkezett napi jelentésekből összesítést készített s annak egy-egy példányát a főfelügyelőnek, valamint az országos legfőbb katonai és közrendészeti hatóságnak küldötte meg. Őrseit annyiszor szemlélte meg, ahányszor szükségesnek találta.

A beosztott törzstisztek az ezred fegyelme és a szolgálat pontos vezetése felett örködtek. Kötelesek voltak az ezred összes alosztályait évente legalább kétszer megsemmélni.

A szárnyparancsnokok (századosok) az őrsöktől és tizedaljaktól beérkezett napi jelentésekből kivonatot készítettek az ezrednek és intézték a szárny gazdasági ügyeit. Alárendelt alosztályait összpontosíthatták s sürgős esetekben joguk volt a miniszterek-

Az ember nemcsak könnyen kitörli emlékezetéből a jótéteményeket s a bántalmakat; de gyűlöli is azt, aki iránt hálára van kötelezve és megszűnik gyűlölni azt, aki őt megbántotta. A jótett meghálálása és a bántalom megbosszulása oly nyügnek tűnik fel az ember előtt, amelynek nehezen veti alá magát.
La Rochefoucauld.

Hirdetmény,

mellynél fogva a' csendőrség ideiglenes szerkezeti törvénye ujonnan köz-hirré tétetik.

Miután az ujonnan fellállított csendőrség a' magyar koronaország nagy részében elterjedve van 's közhasznu tevékenysége már megkezdődött, arra érzem magam indítva, a' csendőrségnek Ő Felségétől 1850. januar 18-kán legkegyelmesebben szentesített 's a' közönséges birodalmi törvény és kormánylap XII. darab által kihirdetett ideiglenes szerkezeti törvényét különös lenyomatok által az egész terjedelmében vett magyar koronaország számára minden e' honban divatozó nyelven mindenkinek felvilágosítása 's ahöz alkalmazása végett ujonnan köztudomásra juttatni.

Ez alkalommal egyszersmind rendeltetik, hogy a' csendőr úgy tekintendő mint mindig szolgálatban lévő, 's hogy ennél fogva mindenki rangkülönbség nélkül köteles az általa végrehajtott felsőbb parancsoknak feltétlenül engedelmeskedni.

Akárki szegül ellen a' csendőrségnek a' jelen kivételi állapot ideje alatt, azzal e' f. évi mart. 25-re kelt *) 's minden katona kerület parancsnokságokhoz intézett rendelet parancsnokságokhoz intézett rendeletem következtében hadtörvényileg fognak bánni.

Minden csendőr magánál tartja megbízó levelét, mely az illető magyarországi es. kir. csendőrség-ezred-parancsnokságának pecsétjével 's az ezred-parancsnok aláírásával ellátva van; 's azért ennek előmutatására rendelése azonnal végrehajtandó.

Bécs 1850. ápril 7-kén.

Magyar- és erdélyországi III. hadtest parancsnoka,
Haynau, tábornagy.

*) Lásd országos törvény- 's kormánylap VII. darab 41. sz. 73. l.

Ideiglenes szerkezeti törvény

az

ausztriai császári birodalombeli csendőrség tárgyában.

A' csendőrség rendeltetései.

A' csendőrség (ország-biztonsági őrség), az ausztriai császári birodalom minden koronaországi számára mint katonai szerkezeti őrtisztület állitatik fel.

Rendeltetése, a' közbiztonságot, csendet és rendet minden irányban fenntartani, azokat fenyegető mindennemű háborítások és törvényszegéseknek lehetőleg elejét venni, ezeket megakadályozni, 's ha mégis megtörténnének, a' törvényes állapot helyreállítását, és a' csendháborítók vagy törvényszegők kézrekerítését eszközölni; végre a' felsőbbeségi rendeletek végrehajtását gyámolítani, és általában mindazon biztonsági szabályokat fogantatni, mellyek ezen törvényben és a' csendőrség szolgálati utasításában mint különös kötelezettségei kijelelve.

I. Fejezet.

A' csendőrség állama 's elosztása.

1. §. Állam és elosztás.

A' csendőrség a' es. k. hadsereg alkotórészét képezi, a' katonaságot illető minden kifűntetésekben részesül, katonai törvényhatóság alatt áll, és a' különböző koronaországokra figyelmezve, megfelelő számú ezredekre osztatik folyó szám szerint, mind-egyikre mintegy 1000 legényt számítva.

A' csendőrségi ezredek a' koronaországok szerint következő módon osztatnak el, 's következő számokkal jeletetnek meg:

1.	sz. Alsó- és Felső-Ausztria és Salzburg számára	-	-	-	-	-	-	-	1 ezred
2.	„ Csehország	-	-	-	-	-	-	-	1 „
3.	„ Morvaország és Slézia	-	-	-	-	-	-	-	1 „
4.	„ Galícia számára Bukovinával és Krakó vidékével együtt	-	-	-	-	-	-	-	1 „
5, 6, 7	„ Magyarország	-	-	-	-	-	-	-	3 „
8.	„ Erdély	-	-	-	-	-	-	-	1 „
9.	„ A' Vajdaság	-	-	-	-	-	-	-	1 „
10.	„ Horvát- és Tótország	-	-	-	-	-	-	-	1 „
11.	„ Illyria	-	-	-	-	-	-	-	1 „
12.	„ Steyerország	-	-	-	-	-	-	-	1 „
13.	„ Tirol és Vorarlberg	-	-	-	-	-	-	-	1 „
14.	„ Lombardia	-	-	-	-	-	-	-	1 „
15.	„ A' velencei tartományok	-	-	-	-	-	-	-	1 „
16.	„ Dalmátország számára	-	-	-	-	-	-	-	1 „
								összesen	16 ezred.

2. §. A' törzs- és főtisztok beosztása, továbbá az alosztályzatok elnevezése és fölállítása.

Minden ezred egy ezredes vagy alezredes által kormányoztatik, ki mellé rendszerint két törzstiszt adatik, és az ország közigazgatási felosztása által feltételezett szükséges számú első- és másod-százados okat, fő- és alhadnagyokat, őrmestereket, tizedeseket és altizedeseket, továbbá lovas és gyalog csendőröket foglal magában.

Az ezred rendszerint századokra oszlik, minden század két önálló szárnyra, minden szárny több csapatokra, minden csapat több szakaszokra, minden szakasz több tizedaljakra és egyes őrsőkre.

A Bach kormány által 1850. januar 18-án kiadott és Haynau által közzétett hirdetmény egy része, amellyel Magyarországon az első — osztrák — csendőrséget felállitották. (Az eredeti hirdetmény lövőtel Barosay Árpád őrnagy tulajdona.)

nek vagy a főfelügyelőnek közvetlen jelentést is tenni. Alárendeltjeikről minősítvényi táblázatot vezettek. Alosztályukat évenként legalább háromszor szemlélték meg és különös kötelességük volt gondot fordítani arra, hogy alosztályaik a szolgálat rovására írásbeli kárakkal túl ne halmoztassanak.

A csapatok parancsnokai (fő- és alhadnagyok) kötelesek voltak alosztályukat évenként legalább hatszor megsemmélni és a fegyelem fenntartását, valamint a szolgálat utasítászerű vezetését biztosítani.

A szakasz parancsnoka (örmester) a csapat parancsnokát annak távolléte esetén helyettesítette, a helyben levő alosztályainak szolgálatát vezette s alosztályait havonként legalább egyszer megsemmélni.

A tizedalját a tizedes, az örsöt az altizedes vezette. A szárnynak naponta mindkettőt jelentést küldöttek.

A törvény a csendőrség ügyeit is szabályozta.

A tisztek havidíjakat, lóátalányt, szálláspénzt vagy természetbeni szállást kaptak. Ha állomáshelyükről szolgálatilag távol voltak, napidíjat kaptak, de csak abban az esetben, ha a távollét 24 órán túl terjedt.

Az altisztek és közlegények zsoldot és szállást kaptak. Ezenkívül „fogó díjat” elfogott katonaszökevényekért, gonosztevőkért és csempészekért, végül ha állomáshelyükön kívül 24 óránál többet töltöttek külszolgálatban, vezénylési pótdíjat.

A napi zsold kiszabata a következő volt:

gyalog csendőr	25 krajcár,
„ altizedes	27 krajcár,
„ tizedes	30 krajcár,
„ örmester	37 krajcár.

A lovas csendőrök, altizedesek és tizedesek naponta 2 krajcárral, a lovas örmesterek pedig 3 krajcárral kaptak többet hasonló rendfokozatú gyalogállományú társaiknál.

A legénység a szükségleteit, ideértve a kenyereket, fűtést, világítást és a lópatkoltatást illetékeiből volt köteles fedezni.

Különösen jó jövedelmet jelentettek a csendőröknek a „fogó díjak”. Ezeknek nagyságára mindig az elfogott bűntettekre kiszabott büntetés mértéke volt az irányadó.

Egy évnél kevesebb fogház vagy tömlöcbüntetésnél 4 forint, 1–3 évig terjedő fogház- vagy tömlöcbüntetésnél 16 forint, 10–15 évig terjedő fogház- vagy tömlöcbüntetésnél 25 forint, 15 éven felüli fogház- vagy tömlöcbüntetésnél 30 forint, halálbüntetésnél 60 forint volt a „fogó-díj”.

A fogó-díjat az ítélet kihirdetése után fizették ki, de csak akkor, ha a csendőr a büntetést önbuzgalomból vagy a szökésben levő gonosztevőt az *elfogató parancs kibocsátását követő 24 órán belül* fogta el.

Az elszállásolásra nézve a törvény úgy intézkedett, hogy a törzstiszteket és századosokat természetbeni lakás- vagy szálláspénz illeti meg olyan kiszabásban, mint a hadseregbelieket.

A fő- és alhadnagyok kötelesek voltak a laktanyában lakni s mindegyiknek az illetékes lakáson kívül iroda állt rendelkezésére.

Az altiszteket és csendőröket a laktanyákban vagy más alkalmas épületekben szállásolták el, de „a csendőrség tekintélyének a népség előtti fenntartása végett” gondoskodni kellett arról, hogy a csendőröknek elegendő számú elkülönített és kellően bútorozott szobák álljanak rendelkezésükre.

A tisztek ugyanolyan nyugilletményeket élveztek, mint a hadseregbeliek. A legénység ellenben vagy „sérvitézi díj”-ban (rokkantsági) vagy „szolgálati kegydíj”-ban (nyugdíj) részesült.

A sérvitézi díj napi kiszabata a következő volt:

örmester és „számírász” (számvevő)	számára	20 kr,
tizedes	„	17 kr,
altizedes	„	15 kr,
csendőr	„	13 kr.

A sérvitézsházákba (rokkant házakba) felvett egyének a mindennapi kenyéradagon és kiszolgáláson kívül, még sérvitézi öltözéket is kaptak.

A félig rokkant kérhette olyan örtüstülethez való beosztását, ahol a szolgálat nem volt olyan terhes, mint a csendőrségnél. Ha ez a kérése nem volt teljesíthető, akkor kegydíjat kapott mindaddig, amíg polgári alkalmazáshoz jutott.

A nyugdíj (szolgálati kegydíj) évi összege:

Az örmesternél az első 6 évre 18 forint, a 7. évtől 24 forint.

A tizedesnél és az altizedesnél az első hat évre 10 forint, a 7. évtől 15 forint.

A csendőrnél az első hat évre 6 forint, a 7. évtől 9 forint.

A legénység felruházása, szereléssel, lófelszereléssel való ellátása tömegrendszer alapján történt. A csendőr tömegalapja az első betétből és a havi tömegátalánypénzből létesült. Az első betét összegét az ezredparancsnokságok állapították meg s a testületbe lépők kötelesek voltak azt sajátukból lefizetni. A tömegátalánypénzt havi részletekben a kincstár fizette a tömegalapba.

A tömegátalány évi összege:

lovas örmesternél	60 forint,
„ tizedes és altizedesnél	55 forint,
„ csendőrnél	50 forint,
gyalog örmesternél	45 forint,

„ tizedes és altizedesnél, csendőrnél 40 forintot tett ki.

Az egyesek tömegvagyonának szaporítására fordították a fogódíjakat, a kíséreti díjakat (postakocsik kikéretéért járt), a kincstár által az öltözeti és felszerelési cikkek elvesztésekor járt rendkívüli pótlékokat, kórházbanlétet vagy felmentéssel végződött vizsgálati fogság esetében a zsold felét és végül az önkéntes betéteket.

A csendőr tömegvagyonára saját magántulajdonát képezte. Ha az előírt ruházati és felszerelési cikkekkel el volt látva s tömegvagyonára a tömegátalány évi összegét kétszeresen felülmúlta, az ezen felül levő összegét a tulajdonosnak visszafizették.

Ha a csendőr megszökött vagy ha önhibájából a testületből eltávolították, tömegvagyonát és a holmija eladásából befolyt összeget a sérvitézi (rokkantsági) alaphoz esatolták.

A legénység tömegvagyonáról a szárnyparancsnokságok „tömegsorjegyzéket” vezettek, ezenkívül minden ember egy tömegkönyvecskét kapott, melyben úgy a ruházata, mint a készpénze nyilván volt tartva.

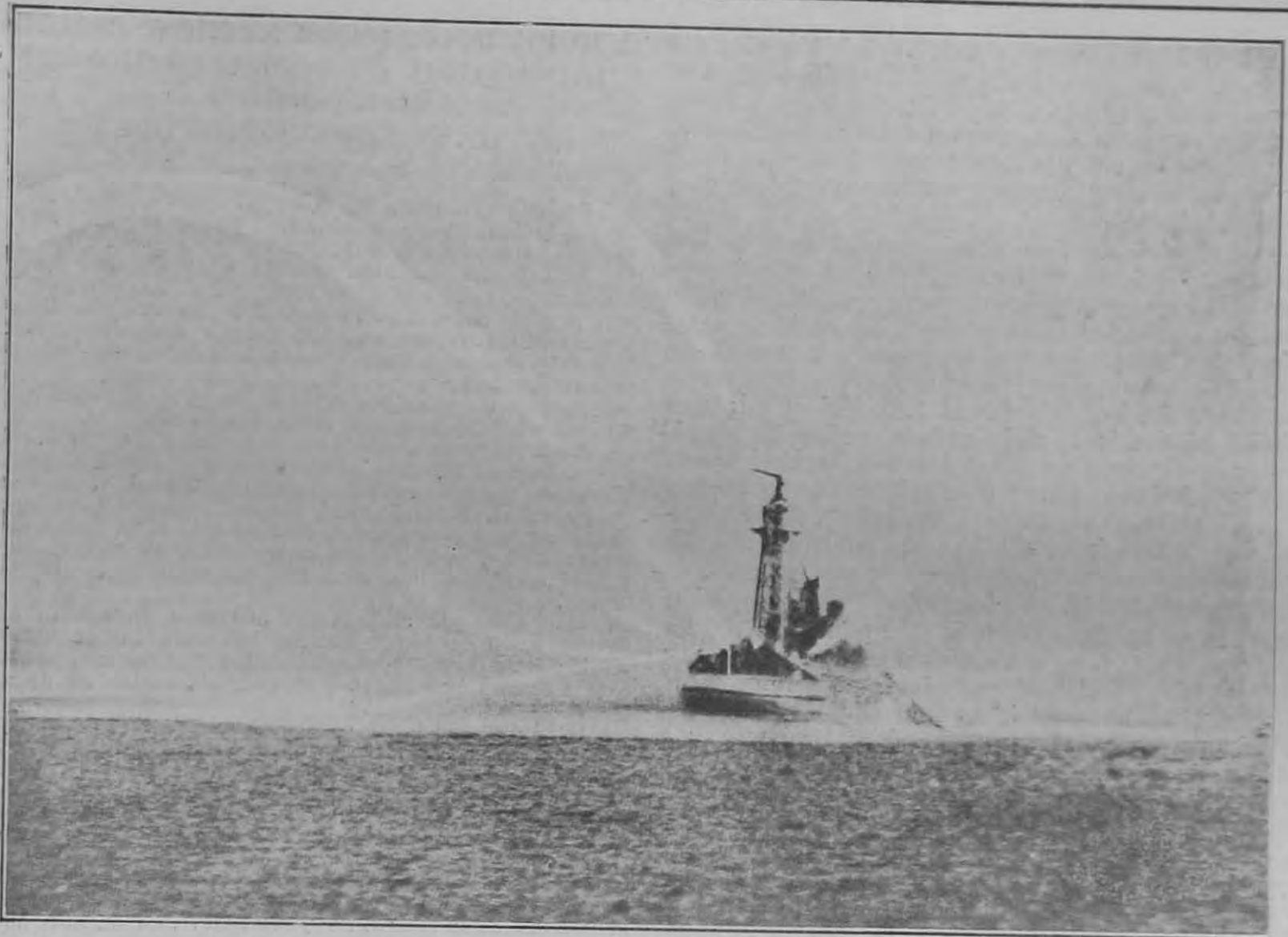
A szükséges ruházati és felszerelési cikkeket az ezredparancsnok által alakított 8 tagú bizottság szerezte be.

A legénység betegség esetén rendszerint a katonai, kivételesen a polgári kórházakban nyert ápolást. Illetékeinek felét, mint gyógykezelési költséget a kórház kapta, a másik felét pedig a tömegvagyonához esatolták. Ha a félilleték a kórházápolási költséget nem fedezte, a többletet a kincstár térítette meg.

A vizsgálati fogságba helyezett vagy szabadságvesztés büntetését töltő csendőr csak rabilletéket kapott, az illetékeinek fennmaradt részét pedig a sérvitézi (rokkantsági) alaphoz utalták át. Ha azonban a vizsgálati fogságban volt esendőrt a bíróság jogerősen felmentette, akkor a fogvatartás idejére járt rabilletéket a kincstár fedezte s a csendőr rendelkezésére a sérvitézi díj felét kézhez kapta, a másik felét pedig a tömegvagyonához esatolták.

A cs. kir. csendőrség, amely később maga is alapos szervezeti változásokon ment át, ebben a régi formájában a m. kir. csendőrség megszervezésénél sok tekintetben alapul szolgált. Ezért tartottam érdemesnek ezt a csendőrséget, amely már a múlté, ismertetni.

A haza — mint én gondolom — minden ép, azaz el nem törpült s el nem ferdített, de éppen ellenkezőleg, lelki és testileg kiképzett férfiú fel-fogásában s érzelme szerint, oly eszme, mely ha éppen nem ragadja is őt ámitások körébe, kedélyének mégis minden nemesb vágyait elannyira édesbús ringalomba hozza, mikép bármily szédítő magasságra emelje is őt a játszi szerencse negédje egyébiránt, azért egészen boldog még sem lehet soha, ha nem boldog hazája is; mint viszont nem verheti őt a legkajánabb sors annyira le, mikép sebeire vajmi édes irt ne leljen, ha hona él és üdül.
Széchenyi.

Tűzoltásra berendezett gőzhajó San-Franciskóban.

A rendőri hatóság szerepe a fiatakorúak bűnügyeiben az 1913. évi VII. t.-c. alapján.

Irta: ZSOLDOS BENÓ kir. törvényszéki bíró.

Tizenkét éve mult már annak, hogy büntető-jogszolgáltatásunkat egy minden ízében alapvető törvénnyel tette tökéletesebbé a magyar törvényhozás. Egy olyan törvénnyel, mely lényegében nemcsak hogy eredményesen felvehette a versenyt a művelt külföld hasonló irányú alkotásaival, hanem egyes intézkedéseivel még eléje is vágott azoknak s bár nálunk ma, tizenkétéves hatályban léte után sem érhetne el teljesen a méltán megkívánható általános méltánylást és megértést: a külföldön egyes vonatkozásaiban több helyt valójában mint a gyanánt tekintik. A fiatakorúak bíróságáról szóló 1913. évi VII. törvénycikk ez a fordulópontot jelentő mű, mely a fiatakorúak, vagyis a tizenkétéves életévüket már meghaladott, de életüknek tizennyolcadik évét még be nem töltött egyének bűnügyeiben követendő eljárás terén nyitott merőben új és korunk humánus érzéseit is kielégítőbb ösvényeket.

Lényeges alaptétele a törvénynek, hogy csakis az a tizennyolcéves korhatárt még túl nem haladott fiatakorú egyén vonható a tettéért büntetőjogi felelősségre, aki a terhére rótt bűncselekmény elkövetésének idején a büntethetőséghez szükséges értelmi és erkölcsi fejlettséggel bírt, ennek hiányá-

ban tehát bűnvádi eljárás alá nem vonható. Miután pedig e körülmények valamelyikének fenforgását a nyomozás teljesítésére hivatott rendőri hatóságok természetesen nem ítélik meg, mert annak elbírálása kizárólag az ügy legfőbb gazdáját, a fiatakorúak bíróját illeti: a törvény akképpen intézkedik, hogy a bűncselekménnyel gyanúsított minden fiatakorút az egyes bíróságoknál rendszeresített fiatakorúak bíróságánál kell feljelenteni.

Ha tehát a csendőrséghez ilyen 12 és 18 év közötti életkorban levő egyén ellen érkezik be büntető feljelentés, avagy a csendőrség tagjai hivatalos hatáskörükben és eljárásuk alatt olyan bűncselekmény elkövetéséről szereznek tudomást, melynek tettese fiatakorú, a nyomozást nem folytathatják le birói utasítás nélkül, hanem a vonatkozó feljelentést azonnal át kell tenni a fiatakorúak illetékes bíróságához. Kifejezetten kimondja a törvény (15. §. 3. bek.), hogy a rendőri hatóság (közeg) fiatakorú bűnügyében a bíróság utasítása nélkül csakis a halaszthatatlan nyomozati cselekményeket teljesítheti. Amikor tehát az esetleges késedelem annak a veszélyével járna, hogy a tényállás megállapításához multhatatlanul szükséges bűnjelek megsemmisülhetnek, vagy egyes fontos bizonyítékok a bíróság közbenjöttének megtörténteig már nem volnának többé beszerezhetőek.

Előfordulhat aztán az is, hogy a fiatakorút akár helyviszonyokból eredő gátló körülmények, akár bizonyos törvénykezési akadályok következté-

ben nem lehet azonnal a fiatalkorúak bírósága elé állítani. Ilyen esetben a rendőri hatóságot felhatalmazza a törvény (20. §. 2. bek.) arra, hogy a fiatalkorút kivételesen fontos okból őrizetben tarthassa. Parancsolólag elő van írva azonban, hogy az ilyen őrizetben tartás tartama negyvennyolc órát meg nem haladhat.

A törvény szelleme azonban ennél az őrizetben tartásnál, melynek tartama egyébként az esetleges későbbi fogházbüntetésbe be sem számítható, mint általában azon idő alatt, míg a feljelentett és letartóztatott fiatalkorú a rendőrség vagy a csendőrség kezei között van, nem engedi meg azt a felületes, a fiatalkorú értelmi és erkölcsi fejlődésével mit sem törődő bánásmódot, mely a fiatalkorúak törvényének megalkotását megelőző időkben ezekkel a serdülő egyénekkel szemben általánosan szokásban volt s a mely — sajnos — a nyomozati eljárás rendén még a mai fejlettebb időkben sincs teljesen kiküszöbölve.

Végtelenül káros hatásokat eredményezhet ugyanis az erkölcsi fejlődés szempontjából az, ha az őrizet alatt, vagy a nyomozás későbbi, a bíróság által elrendelt cselekményei közben is, a fiatalkorút a felnőtt büntetésekkel egyenlő elbánásban részesítik, megrögzött, visszaeső bűnösök közé terelik s bármiként is alkalmat nyújtanak neki akaratlanul is arra, hogy a jóra, de egyben a rossz iránt is oly fogékony fiatal lélek az erkölcsileg már züllött, felnőtt korú gonosztevőktől rossz példát és kitanítást nyerhessen, amire utóbbiak a legtöbbször nagy előszeretettel törekednek is. A rendőri hatóságnak s a csendőrségnek is ügyelnie kell arra minden tőle telhető módon, hogy a fiatalkorúak a felnőttektől teljesen elkülönítve kezeltessenek s általában mindazok az óvintézkedések betartassanak, amelyek az előadottakból kifolyólag a fiatalkorúnak a bűn útjáról való leterelését célzó magasabb feladatok szükségessé tesznek.

A fiatalkorúval szemben folyamatba tett bűnvádi eljárás során aztán a nyomozást az ügyésznek vagy a magánvádlónak indítványára a fiatalkorúak bírója rendeli el s azt a rendőri hatóságok és közegek, kik alatt természetesen az 1896: XXXIII. t.-c. 85. §-ának 2. bek. értelmében a csendőrség altisztjei és legénysége is értendő, — közbenjöttével rendszerint maga vezeti és pedig a most hivatkozott törvény szerint a vizsgálóbíró megillető jogkörrel.

A fentebb érintett cselekményeken kívül a csendőrség tagjainak már kevesebb hatáskörük van a fiatalkorúak bűnügyeinek későbbi folyamában. De ami szerepük van, különösen fontos, hogy azt a fiatalkorúak büntetőjogilag kivételes helyzete iránti kellő megértéssel és méltányló lélekkel teljesítsék.

Gyermekek boldogságáért fáradozni, és éltök tavaszában tőlök megfosztatni — olyat imádni, ki gyűlöl — hívnek tartott barátától megcsaladni: szívrepesztő kínok; — de túrhetőbbek, mint minden hazánkfiától kárhoztatni, elhagyatni; s még ily áldozatra is késznek kell lenni az igazán lelkés hazafinak.

Széchenyi.

A nemi betegségek kérdése családi, társadalmi és nemzetgazdasági szempontból.

Irta: Dr. SÓTÉR ELEK orvos tábornok.

(Második közlemény.)

Franciaországban Pinard professzor szerint, ha az összes férfiak megházasodnának, akkor is 1½ millió francia szülőképes asszony maradna egyedül.

A statisztikai adatok szerint Nagymagyarországon a nők arányszáma 1916-ban csak 26 ezer többletet mutatott a nők javára. 1920-ban 264 ezerre emelkedett Csonka-Magyarországon ezen relativ szaporulat, mely úgy értelmezendő, hogy Csonka-Magyarország háborús véres vesztesége circa 256 ezer féfire vezet.

A relativ női szaporodás oka meg, a legyőzött államokból történő tömeges férfikivándorlás.

A természetben azonban megvan a sajátos törekvés a nemek közötti egyenetlenség helyreállítására. Természetes, ezen egyenetlenségek fölőledői a háborúk.

Igy XII. Károly svéd király háborúi után ezen egyenetlenség oly nagyfokú volt az eltolódás, hogy ezer férfire 1250 nő esett s 100 esztendő kellett ahhoz, hogy a kiegyenlítődés 1000 férfi 1062 nő arányában megtörténjen.

Más országok statisztikai adatai a Napoleoni háborúk, az 1871. német-francia háborúk, habár kisebb eltolódásban hasonló viszonyokat mutatnak föl, vagyis a férfivesztéssel járó háborúk után több az újszülöttek száma.

Dr. Saile Tivadar, hazánk fiának az európai államok népmozgalma a világháború után című úttörő munkája, mely Európa népmozgalmának dinamikáját tárgyalja, ezen jelenséget részben a házastársak nagyobb korkülönbségének s a házasságkötések számának a népességhez viszonyított aránya hirtelen emelkedésének tudja be.

Európaszerte szembejön, hogy a házasságkötéseknek a tegyverletét követő gyarapodása s a fiugyermekek születése sokkal nagyobb mervű az egykori hadviselőknél, mint az egykori semlegeseknél.

A legtöbb fertőzés a 20—30-as évekre esik, ¾ a férfi, fele a női fertőzéseknek. Ha az összes életkorokat tekintetbe vesszük, akkor a vérbajos fertőzés veszélye az egész életen keresztül, illetve a szekszuans élet tartama alatt igen nagyvá valik. Hamburgban átlagban megbetegszik 100 ferni közül a nemi élet tartama alatt 28.4 és 100 nő közül 14.4, Stockholmban 100 ferni közül 12.6 és 7.4 nő. Hannoverben (haboru utáni összeállítás) 100 közül 25.2 férfi és 16.8 nő. A vérbajos fertőzés veszélyével tehát Hamburgban minden negyedik férfinak és minden hetedik asszonynak, Stockholmban minden 8-ik férfinak és 13-ik asszonynak és Hannoverben minden 4-ik férfinak és minden 6-ik nőnek kell számolnia.

Ha azt akarjuk tudni, hogy az egész lakosságból hány a vérbajos, tekintet nélkül a korra, akkor Hamburgban egynegyede a férfiaknak s egytizede a nőknek, Stockholmban egytizede a férfiaknak és egytizenhatoda a nőknek, Hannoverben egyötöde a férfiaknak és egyhetede a nőknek van vagy volt vérbajjal megfertőzve.

Az egész lakosságra vonatkoztatva természetesen ez a szám lényegesen csökken. Így pl. Svédországban 1923-ban az egyidőben élő összes vérbajosok 2.1%-át teszik a férfiaknak és 1%-át a nőknek. Svájcban az egész lakosságra vonatkoztatva 1.7% fertőzött férfi és 0.9% nő él. A férfiak legnagyobb része a vérbajt külföldön szerezte. (Valutás vérbaj.)

Méltóztassék most elképzelni, hogy a mi egészségügyi szociális viszonyaink, a mi lakásviszonyaink mennyivel rosszabbak a már előbb említett nemzetekénél és könnyű lesz kiszámítani, hogy mit jelent a vérbaj nálunk.

A Teleia egyik orvosának számítása szerint Budapestén a felnőtt férfiak 80%-a nemibeteg volt vagy most is az, vagy mert nem gyógyult ki teljesen, vagy mert többször inficiálódott.

Mit jelentenek ezen adatok nemzetgazdasági szempontból.

Jelentik először azt, hogy jóllehet Magyarországon a törvényes házasságok arányszáma magasabb, mint

bárhon Európában, — amennyiben a 18 éven felüli férfiak között a statisztikai kimutatás szerint 61,9% nő — a meddő házasságok száma mégis egyike a legnagyobbaknak, az összes házasságoknak több mint egynegyede, vagyis a házasságok nagy számával egyenes arányban áll azok meddő volta is s eme meddőség oka legnagyobb részt ismét a nemibetegség.

Kovács Alajos statisztikus kimutatása szerint minden 50 éven aluli férjes magyar nő közül csak minden ötödik nő szül évenként gyermeket, az arányszám csak Franciaországban rosszabb, hol minden kilencedik nő szül évenként gyermeket. Minden magyar házasságból minden ötödik lesz ilyenkép érték nemzeti gyarapodás szempontjából, mely a nemzet jövődjének fejlődési processzusára megdöbbentő jelenség.

De nem az egyedüli veszedelem, amit a nemibetegségek ideznek elő a népszaporodásban, hanem a halva születetek oriasi mértékben való növekedése is, amely nálunk a legnagyobb arányszámok egyikét mutatja Európában. Budapesten pl. a halva születtek 30%-nak oka a vérbaj.

De meg további károk is vannak. Így a veleszületett gyengeség és az elvetélés okozta veszedelmek. A veleszületett gyengeségben elpusztuló arányszámban máshol nem érik el a 4%-ot, Magyarországon ezen szám 9,5%-ra emelkedett. Sajnos, az elvetélések arányszámáról nincsenek adataink, mert azok legnagyobb része titokban marad, annyi azonban bizonyos, hogy e terén is súlyos jelenségekkel állunk szemben ugyanezen okokból.

Mertán nevezte tehát Friedrich a vérbajt *nemzetgyilkos betegségnek*.

Hogy a vérbaj a világtörténelemben is sorsdöntő szerepet játszott, arra nézve két példát bátorodok fölmélni.

VIII. Károly francia királyt a vérbaj üzte ki Olaszországból, noha 1494—95-ben Nápolyt is elfoglalta. Seregét azonban a vérbaj, talán a himlő is pusztította, úgy hogy a vercellói béke idejében 30.000 zsoldosából már csak 8000 volt életben.

Az anglikán egyház Mac Laurin szerint a vérbajnak köszönheti megalapítását. VIII. Henrik angol király (1491—1547) ugyanúgy eredetileg a nála hat évvel idősebb Arragoniai Katalint vette el (1485—1536), aki miután negyszer abortált, azután pedig egy hereditárius vérbajos leányt, a későbbi Tudor Maria királynét szülte s vérbaja miatt megint számos abortus után korai klímaktériumba esett s végleg magtalanná vált. VIII. Henrik azonban okvetlenül fiúörökösöt akart s minthogy szeretője, Boleyn Anna (1507—1536) ugyanakkor gravid lett és az asztrológusok fiúivadékot jósoltak neki, Henrik azt kívánta VII. Kelemen pápától (uraikodott 1523—1537-ig), hogy válassza el őt törvényes nejétől. A pápa erre nem volt hajlandó, mire VIII. Henrik 1531-ben kimondotta az angol egyház függetlenségét és Cranmer cantenburyi érsek által 1536-ban elválasztatta magát Katalintól, elvette Boleyn Annát, aki azonban csak szintén leányt, a későbbi Erzsébet királynét szülte meg, amiért később fel is akasztatott.

A vérbajnak az élettartamot megrövidítő hatását legjobban a biztosító-társaságok statisztikai mutatják. A biztosítás lejárt előtti halálesetek túlnyomó része a vérbajra esik. A gótai életbiztosító-társaság 45 év alatt összegyűjtött adatai szerint a vérbaj, a benne megbetegedettek életét átlag hat évvel rövidíti meg.

Az amerikai biztosító-társaságok kimutatása szerint azoknak a halálozása, akik felvételkor a vérbajos fertőzést bevallották, legalább is 50%-kal volt magasabb, mint ahogy a halálozási tabellák szerint várható lett volna.

Runeberg dán biztosítási statisztikája szerint 100 haláleset közül 16-nak a vérbaj az okozója.

Blaschkó a német betegpénztárak anyaga alapján kiszámította, hogy a vérbajosok 25, sőt 30%-kal is e bajnak következményei folytán pusztulnak el. Németországban az utolsó háború előtti években kereken 3000, Ausztriában 2000, Angliában pedig 18.000 pusztult el évenként vérbaj okozta agylágyulásban. Ez azért fontos, mert ezek a késői vérbajos megbetegedések olyan időpontban támadják meg a családfőt (főleg 40 és 50 évek között), amikor az utódok még nem érték el gazdasági önállóságukat.

A vérbajos házasságok gyermekeinek csak 10%-a marad életben.

A család, vagyis a fajtisztaság; a társadalom, vagyis fajfenntartás; a nemzetgazdaság, vagyis fajszaporulati szempontból a nemi betegségek sokkal fontosabbak mint akár a tuberkulózis, akár az alkoholizmus, mert ezek a fajfenntartáshoz szükséges szerveket támadják meg elsősorban.

Lassuk most már igen röviden minő finciális károkat okoznak a nemibajok társadalmunknak és az országnak.

Ha egy élő embernek pénzértékét a nemzetgazdasággal ötezer aranykoronára becsüljük, akkor a kankó által már fentebb megbecsült lélekvesztés 450 millió korona évi hiányt jelent államunknak.

Egy felnőtt ember évenkénti produktív munkásságának értékét legalább 200 aranykoronára vehetjük.

Tegyük föl, hogy csak minden ötödik ember esik vérbajba, az előbb említett táblázatok alapján ez esetben minden beteg férfi után átlag 1200 korona vesztés járul az államra, ami ma hazánk élő férfinepessége után tőkében egy milliárd vagy évenként hatvan millió korona nemzeti kárt jelent.

Az angol Royal Commission 1916-ban kiszámította, hogy a nemibajok miatt minden katona évenként 2,02, minden munkás 2,14, minden tengerész 2,26 munkanapot veszít.

Nálunk (ezen statisztika nagy Magyarországra vonatkozik) 5,1 millió 15—60 éves férfira az évenkénti munkanapvesztés 11 millió lenne, aminek pénzületi értéke, vagyis a nemzeti vagyonvesztés legalább 60 millió korona.

A nemibetegségek elleni védekezés és azok gyógyítása kérdését csupán a fő és nagy vonásaiban óhajtóm vázolni, mivel azokról részletesen más alkalommal szándékozom beszámolni.

A védekezés módjai:

1. A nemibetegek törvényileg elrendelt kötelező bejelentése és gyógykezelésük imperative keresztülvitele.

A névleges bejelentés csak ott lenne szükséges, ahol a betegek tudatosan kivonják magukat a gyógykezelés alól, s így az állam végrehajtó hatalma, kényszerelhelyezésre s gyógykezelésre szorítja, ami természetesen magában foglalja a díjtalan orvosi kezelést és a gyógyszerek díjtalan kiszolgáltatását is.

Hogy ez keresztülvihető, bizonyítják az északi államok: Svéd-, Norvég-, Finnországok, Dánia, továbbá Csehszlovákia és az Amerikai Egyesült Államok. Svédországban már 1817-ben törvényileg behozták a nemibetegek kötelező bejelentését és a kényszergyógykezelést. Igaz, hogy ott akadályt a társadalom nem gördített, minnek oka az volt, hogy Gusztáv király hadai annyira fertőzték a népet, hogy a fertőzések túlnyomó része extra genitális úton a foglalkozással járó érintkezés útján történt, mint kimondottan „népbetegség ellen” vették fel ellene a küzdelmet.

2. Törvényileg kellene kimondani a házasulandók kötelező orvosi megvizsgálását. Természetes más elbánás alá esnének a leányok, mint a férfiak, de csakis a nemibetegség tekintetében.

Tehát úgy az egyházi, mint a politikai hatóságoknak meg volna tiltva, a házasság alkalmatosságát igazoló orvosi bizonyítvány nélkül az esketést végrehajtani.

Sajátságos, hogy az állam minden alkalmazásban képesítő bizonyítványokat, kvalifikációt követel, s midőn legértékesebb nemzeti vagyonáról, az egészséges fajfenntartásról van szó, öbetett kézzel, minden aggodalom nélkül tűri a tuberkulotikusok, az alkoholisták, a vérbajosok, a nem közveszélyes elmebajosok, gyengeelméjűek s szokványos bűnösök házasságkötését.

Németországban 1925-ben erre vonatkozólag egy úgynevezett „eugenetikai” törvényjavaslatot (lex Zwickau) terjesztettek elő, amely szerint a fenti megbetegedésben szenvedőknek, — a nemi betegségeket kivéve — házasságkötések, csupán sterilizációjuk után volna megengedhetők. E javaslat szerint még asszonyok és leányok, kik megszületett gyermekeknek apja nevét bevallani nem tudják, szinte gyengeelméjűeknek tekintetnek és a nemi élet tartama alatt, vagy kárt elhelyezésre kényszerítettnek, vagy szintén sterilizandók volnának.

3. Az egyéni profylaxis.

4. Legfontosabb lenne a házasságkötések időpont-

ját, mely nálunk országos átlagban férfiaknál 26, a nőknél 22 év, a városi lakosságnál férfinel 28, nőnél 23 évnel korábbra tenni át.

Ennek akadályai most a gazdasági kereseti viszonyok egyrészt, másrészt a kötelező katonai szolgálat volt.

Nekám professzor még 1915-ben, tehát mikor még a Monarchia összeomlását senki nem is sejtette, etekintetben igen fontos, megszüveleendő és egy jövődöbeli szerenesébb időre is keresztül viendő javaslatokat tett. Ezen javaslatok egyrésze ma már megvalósult, mért, ha töle függetlenül is, de ezen elvek alapján épült fel a mai „Levente”-kiképzés.

Mintán ezen javaslatok a nemibetegségek elleni küzdelmet is tárgyalják, azokat indokolásukkal egyetemben eredeti fogalmazásukban fölolvassom:

A házasság másik akadály a, hogy ma a katonai szolgálat ketté vágja a fiatal ember életét, a három, illetve egyéves szolgálati kötelezettséggel. De e látszólag elháríthatatlan nehézséggel szemben azt hiszem, hogy a hadsereg erejének csorbitása nélkül is, talán lényeges javulást lehetne elérni a következő módon: A polgárok számára a kötelező 3—1 éves katonai szolgálat célja háromféleképpen mondható, u. m. elsajátítani a harcászati ismereteket és tulajdonságokat, megszokni a fegyelmet és biztosítani e fontos intézménynek folytonosságát.

Ma senkisek készül előre katonai szolgálatára, mért jól tudja, hogy ha bármennyit tanulna is előre, azzal szolgálatának kiszabott időtartamát egy nappal sem rövidítené meg. Ha azonban lehetővé volna téve, hogy az ifjak már a civiléletben megtanuljanak a fegyverrel, lóval, ágyúval bánni, menetelni, engedelmesskedni, az időjárás viszontagságait elviselni, akkor mindezt nem kellene katonasorukban begyakorolni, tehát szolgálati idejük tartamát a már magukkal hozott ismereteik arányában le lehetne szállítani. Természetesen nem magánkísérletezésről, csak országosan szervezett, az eredmény komolyságát biztosító állami tanfolyamokról lehetne szó. Ha ez ifjak már serdülő koruktól kezdve több éven át, erre kiküldött rokkant tiszték és altiszték vezetése alatt katonai gyakorlatokkal foglalkoznának, a korai reggeli órákban, úgy el lehetne érni, hogy ifjaink meg legyenek edzve és hogy bevonulásukkor már a vérükben legyen legnagyobb része annak, amit ma csak ott tanulhatnak meg. Ismereteik mértékéről a bevonuláskor a felvételi vizsgán számolnának be, amikor ennek eredménye szerint szolgálati kötelezettségük megfelelően megrövidülne. Minthogy pedig a nép különböző rétegei nem fognak egyforma előképzettséget nyerhetni, önként külön válnak a tiszt, altiszt vagy közlegényi kvalifikációra törekvők. Az első két csoport fedezhetné tanfolyamai költségeit is, így az államot csak a közlegényi előképzés terhelné. Az eredményes vizsga után mindenki leszolgálná azt az időt, pl. félesztendőt, amelyet neki, mint már kiképzett s már használható katonának a katonaság érdekében, pl. az újoncok nevelésének gyakorlása, helyőrségi szolgálat stb. céljából még ott kellene tölteni: azután, ha szükséges, akár 50 éves koráig is évenként be kellene vonulnia egy vagy félhónapi fegyvergyakorlatra és így állandóan kontaktusban maradna a katonasággal.

E rendszernek előnyei szembeszökőek volnának. Megszűnnék az egyhuzamban való hosszú szolgálati kényszer, mely minden nehézségnek forrása. A katonaság népszerűsége nyerne: a mai nagy faragatlan tömeg helyett ambiciózus, szorgalmas és előképzett anyag jönne fel: sokkal kevesebbet kellene velük vesződni, az ügyesebbek kiválnának, tehát a tiszt és altiszt kar, koncentráltabb működést fejthetne ki. A fiatalság megszokná a ma hiányzó dríllt, a korai felkelést, megedződnék, fegyelmzett lenne és arra törekedne, hogy szorgalmával a legrövidebb szolgálati időt, a félétet vívja ki magának. Az államra nézve sokkal olcsóbb lenne a kiképzés. Szakszerűleg foglalkoztatná az érdemes, rokkant katonákat, ahelyett, hogy érettségi vizsga nélkül is a lateiner pályára szabadítsa őket. Különösen az intelligensebb, a magyar és a német fajok nyernének. A munkáskezek nem lennének hosszú tétlenségre kényszerítve, jobban keresnének. Korábban köttetnének a házasságok, megrövidülnének a gene-

ráció turnusai, szaporodnék, edzettebb, rugékonyabb, fegyelmzett lenne a nép s megfogynának a nemibetegségek. Am nevezük ezt a millitarizmus diadalának, az ország csak jól járna vele.

5. A sport.

A sport az egészséges kifáradás, csökkenti a nemi gerjedelmet, különösen annak túlzásait, miáltal csökkenti a nemi fertőzés veszélyét és érvényre juttatja az óvatosságra intő önuralmat.

A sportolás még a szigorú trainingen kívül is szabályozza az életrendet. Rendszeresen sportoló ember nem iszik, nem éjjelez, ez már maga is a fertőzés legnagyobb esélyétől megóvja őt.

A sportoló ember megtanulja megbecsülni festi épségét és egészségét s ennek megőrzésére fokozottan ügyel.

A sportoló ember egész világfelfogása, morálja átalakul, nemesebbé lesz.

Azonban kénytelen vagyok felemlíteni, hogy a sportolás a nemibetegségek lefolyására mindenkor kedvezőtlen hatással van. A sportolás közben előforduló szívshűdés, hirtelen halál, csaknem kivétel nélkül a vérhaj következménye. Akinek pedig heveny nemibetegsége van, az ne sportoljon.

6. Felvilágosító előadások tartása, de csupán nagykorú egyének részére. Az Amerikai Egyesült Államokban a felvilágosító munkásság az utóbbi három esztendőben óriási mérvet öltött. Vetített képekkel és anélkül, több mint 48.000 előadást tartottak, amelyeken majdnem 7 millió hallgató vett részt.

(Vége következik.)

Egy jó fogás.

Irta: PINTÉR SÁNDOR esendőr (Sárvár).

Hogy mennyire fontos és célirányos a csendőrségi szolgálatban a csendőrségi szolgálati utasítás 5. §. utolsó bekezdésének azon kitétele, hogy szolgálatban a csendőr járása oly mérsékelt legyen, hogy mindazt, ami körülötte történik, biztosan észlelhesse, mássem bizonyítja jobban, mint az alábbi eset.

De még mielőtt a tulajdonképpeni tárgyra térnék, szükségesnek tartom annak előzményeit is ismertetni olvasóimmal, hogy beigazolva lássák a már fent hivatkozott utasítás fontosságát.

Az átkos emlékü kommün bukása után régi vágyamhoz híven 1919 szeptember 1-én próbaszolgálatra jelentkeztem a bánokszentgyörgyi őrsön, de mivel akkor még próbaszolgálatra felvétel nem volt, mint pótesendőrt felvettek és mint ilyen a helyi őrsön teljesíttem szolgálatot 1920 március 1-ig. Az őrskörlet akkori közbiztonsági viszonyai nem voltak valami fényesek, mért hiszen a hosszú háború és az azt követő forradalmak annyira megmetyeltyezték a lakosságot, hogy a törvénytiszteletet már semmibe sem vették, amit bizonyított az is, hogy napirenden voltak a kisebb-nagyobb lopások és betörések, amelyek legtöbbször az őrsön akkor szolgálatot teljesítő idősebb csendőrök fáradságos és körültekintő nyomozása dacára több esetben nem sikerült világosságot deríteni. Őrsparancsnokom, Huszár István 2. oszt. tiszthelyettes úr, aki még ma is a testületben szolgál, maga is nagy szorgalommal látott a tisztogatás munkájához és mindent elkövetett, hogy őrskörletében a régi állapotot helyreállítsa, ami idővel sikerült is. Őrsparancsnokomat úgy ismertem, mint aki kizárólag a szolgálatnak és alárendeltjei nevelésének él és emiatt nagyon örültem, amikor vele kellett szolgálatba mennem. Viszont azt is észrevettem, hogy a tiszthelyettes úr is meg van velem elégedve, mért majdnem minden egyes esetben engem vitt magával szolgálatba.

1919. évi október vagy november hónapban a déli órákban felszereltetett és az őrskörlet egyik őrsjárának leportyázására magával kivezényelt rendes szolgálatba. Az őrsről elindulva Bucsuta községet értük el legelőször, ott kissé időztünk, majd onnan tereptárgyról tereptárgyra portyáztunk, míg végre a késő esti órákban a Szentlászló község melletti gözmalomhoz értünk. A malom már akkor nem volt üzemben és úgy a

malomban, mint annak környékén néma csend honolt. Tekintettel arra, hogy ebből a malomból azelőtt néhány héttel a gépszíjak egy részét ellopták és a lefolytatott nyomozás eredményre nem vezetett, a malom közelében lesállást foglaltunk. Körülbelül egy órai ottlét után azonban, anélkül, hogy a legcsekélyebb gyanús körülményt észleltük volna, tovább indultunk. Az idő bár hideg, de esendes volt és a legcsekélyebb zajt is megszűröl meg lehetett hallani. Menetközben őrsparancsnokommal a napi eseményekről beszélgetve, Pusztamogyoródhoz már csak pár száz lépésre voltunk, amikor hátunk mögött elhangzott lövésre lettünk figyelmesek. Megálltunk, hallgatóztunk, de a közelben semmi gyanúsat nem észleltünk. Még először azt hittük, hogy az onnan elég távol eső „kürtösi“ erdőben orvvadász garázdálkodik, de azért őrsparancsnokom, mintha csak érezte volna a később bekövetkező eredményt, helyben maradván, állandóan a lövés irányába figyelt, amiben én is követtem őt. Még vagy öt-nyolc pereig a lövés irányában figyeltünk, amikor a második lövés elhangzott. Ezen lövés irányát már pontosan kivettük a csöből kijövő világossággal együtt. Most már vártuk a további fejleményeket. Várakozásunkat és állandó figyelésünket siker koronázta, amennyiben a második lövés után csakhamar, elég nagy távolságból, sűrű dobogás volt hallható. Közben hol őrsparancsnokom, hol én a földre hajolva hallgatóztunk és a dobogás hangjából megállapítottuk, hogy a dobogás mindig közelebb jön, amiből következtetve, meg voltunk róla győződve, hogy ezen szokatlan jelenség okát mindjárt megtudjuk.

A helyzet kedvező is volt javunkra, mert a különben sík szántóföldek között, egyik dűlőút mentén egy sövénykerítés húzódott, amely jó takarást biztosított számunkra. Őrsparancsnokom megparancsolta, hogy gyorsan húzódjam a sövénykerítés mellé s amikor ott már elhelyezkedtünk, miután még akkor csak négy tölténnyel töltöttünk, megparancsolta és ő maga is követte, hogy a puskát készhelyzetben tartva, egy töltényt hozzak fel a töltényúrbe s a zárócsapot zárjam le.

Gyanús alakok vagy ötven-hatvan lépésre futva közeledtek felénk; a homályos holdvilágban pontosan kivehető volt, hogy hárman vannak, akik eközben hátra-hátra fordulva, több lövést leadtak.

Őrsparancsnokom nyugodtan várta őket és amikor azok velünk egy vonalba értek, erélyesen „törvény nevében állj“t kiáltott, mire a futók hirtelen megállva, mintegy kőbálványává változtak s kezükből a forgópisztoly kihullva, a földre esett. Még mielőtt meglepetésükből felocsúdtak volna, őrsparancsnokom gyorsan mellettük termett és az általuk leejtett pisztolyokat felvette és kiürítette. Én pedig, parancsa szerint, készhelyzetben tartott fegyverrel figyeltem azok minden mozdulatát. A pisztolyok kiürítése után őrsparancsnokom az egyének megmozgatásához látott s csak akkor tűnt ki, hogy három veszedelmes porréteji cigánnyal állunk szemben, akik a zalaegerszegi őrskörlethez tartoztak és azon éjjel a mi őrskörletünkhöz tartozó és általunk előző nap lepörtázott Bucsuta községben egy éléskamrába betörték és onnan nagyobb mennyiségű sertéshúst, zsírt, kenyeret, férfi- és nőruhát, valamint egy pár nőcipőt loptak el, ezeket a hátukon levő hátizsákokban megtaláltuk. Ezzel egyidejűleg tisztázódott az is, hogy a cigányok miért lövöldöztek hátrafelé és miért menekültek. Ugyanis két pusztamogyoródi ember Nagykanizsáról hazafelé menet a Bucsuta és Pusztamagyaród közötti útvonalon a zsákmánnyal megrakodott cigányokat anélkül, hogy tudtak volna róluk, anynyira megközelítették, hogy azok őket tettük felfedezőjüknak vélték és azért lövöldöztek hátrafelé rájuk, hogy ezáltal őket a további üldözéstől elriasszák. Ezen két pusztamagyaródi ember, amikor hallották a távolból őrsparancsnokom erélyes hangját, nyomban felismerték és azonnal hozzánk jöttek s csak ekkor tudták meg, hogy kik és miért lövöldöztek rájuk. Tekintettel a késő éjszakára, nem mentünk vissza a cigányokkal a tett színhelyére, hanem amikor már őrsparancsnokom őket részletesen átmozgatta, tőlük a pisztolyokat és a náluk levő késüket elszedte, mindegyiket megbilincselte s bekisértük őket Pusztamagyaród községbe és ott a pihenőszobában felváltva őriztük. Reggel aztán őrsparancsnokom meghagyta nekik, hogy vezessenek bennünket abba a községbe és ahhoz a házhoz, ahova betörték. A cigányok látva, hogy ez alól már kibúvó nincsen, pontosan a tett színhelyére vezettek s amikor a

káros udvarába betértünk, az siránkozva jött elénk, hogy panaszt tegyen. Mikor megtudta, hogy általunk kísért cigányok a tettesek, nem győzte köszönni, hogy elfogtuk őket.

A nyomozás folyamán a cigányok előadták, hogy már előző nap, a délutáni órákban elhelyezkedtek a község melletti dombos fenyőerdőben és onnan még nappal kiszemelték, hogy melyik házba törnek be. Az éj beálltával, amikor a község már teljesen elcsendesedett, lejöttek az erdőből és egyikük a káros ajtajában töltött pisztollyal őrt állott, míg a másik kettő az udvar felől nyíló éléskamrába, a lakat felfeszítése után, behatolt és a már előbb említett tárgyakat magukhoz véve, a külső kerten át, anélkül, hogy őket ezen munkájukban megzavarták volna, távoztak. Hogy ezenkívül a mi őrskörletünkben ők más bűncselekményt is elkövettek volna, tagadták. Bár bizonyítékok hiányában több ehhez hasonló betörést nem lehetett rájuk bizonyítani, de ezzel elértük azt, hogy az őrskörletben nagyon megcsökkentek a további betörések. Ha mi az első lövést lényegtelennek tartva, tovább megyünk az úton; néhány pere múlva bent lettünk volna Pusztamagyaród községben, ott egy mellékutcán könnyen kisiklottak volna kezeink közül a cigányok, vagy egyáltalán nem is vettünk volna semmit észre és egy kiderítetlen esettel több lett volna az őrsön. Arra, hogy ilyen távolról, a harmadik őrskörletből ránduljon át hozzánk egy tolvajbanda, bizony aligha gondoltunk volna.

A MI VÉRTANUINK

Bakonyi András tiszthelyettes és Csala Bálint őrmester.

1919 júniusa az ellenforradalmak hónapja volt. Itt is, ott is felesapott az ellenforradalom lángja, amelyet titokban a megalkuvást nem ismerő, keményderekű magyarok szitogattak.

Itt is, ott is... Apró tüzeket gyújtogattak szerte az országban, amelyek egyenként hamvadtak el — vérrel öntözve. Itt is, ott is felesaptak a lángok és nem tudtak egy hatalmas tüzzé egyesülni, amely maglyául szolgált volna azoknak, akik fojtogatták a magyar életet.

A felesapó lángok őrtüzek voltak egy haldokló ország területén és azt jelentették: *nem alszik mindenkik!* Az apró tüzek világánál ott láttad mindenütt a kemény esendőrcsapat s az elhamvadt tüzek pernyéjét esendőrsirokra vitte a szél...

Bakonyi András sem aludt! Mint a paksi járás parancsnoka, nyitott szemmel járt, biztatott, lelkesített s ő tartotta a helyi intelligenciában a lelket. Egy percig sem hitt a proletárdiktatúra hosszú életében s már jö-előre gondoskodott arról, hogy a község lakosságát esetleges változás esetén meglepetés ne érje. Megszervezte a polgárőrséget. Majd, mikor 1919 június 21-én több helyről ellenforradalom híre érkezett, Csala Bálint őrmester kíséretében a járásbírói épületbe ment s onnan a tuszként letartóztatott, mintegy kilencven polgári egyént szabadon bocsátotta. A direktorium, látva a esendőrcsapat erélyes intézkedését, lemondott s átadta helyét a régi vezetőségnek.

Bakonyi András tiszthelyettes erre Csala Bálint őrmester és még néhány polgárőr segítségével a vörösőrséget lefegyverezte és a községből kiűzte. A vörösőrség fegyvereivel a polgárőrséget felszerelte és megkezdte a járás területén a rend helyreállítását, ami rövid idő alatt sikerült is. A esendőrcsapat szolgálatát a régi mederben folyt s már-már mindenki azt hitte, hogy a proletáruralom csak rossz álmom volt. Bakonyi a három nap alatt, ami rendelkezésére állott, miniatűr-palotákat teremtett Pakson és környéken.

Azonban ez az állapot — sajnos — nem sokáig tartott. Az itt-ott fellángoló ellenforradalmakat, mivel nem tudtak szerves egészzé összekapcsolódni, a vörösök mindenütt elfojtották.

Paks község június hó 25-én került sorra. A „tanácskormány“ a paksi ellenforradalom letörésére Aranyos György kormányzótanácsai biztost és Tanczos Vendel vádbiztost küldötte ki. Ezek Székesfehérvárról ter-

roralakulatok fedezete mellett vonultak be Paksra. Az ellenforradalmat letörték és az összes vezetőket elfogták.

Bakonyi András járásparanesnokot és Csala Bálint őrmestert a járásbíróház fogházába zárták be, mert rögtön megállapították, hogy az egész ellenforradalomnak ez a két ember volt a lelke. A fogdában történt eseményeknek nem volt szemtanúja, de, akik később látták őket, azt mondják, hogy borzalmas torturán mehettek keresztül. A felismerhetetlenségig össze voltak verve.

A vésztörvényszék másnap, 26-án ült össze. A vádat Táneczos Vendel vádbiztos képviselte. A vád „szörnyű” volt. *„Utálták a tanácsköztársaságot. Semmibe vették a tanácskormány rendeleteit. Lefegyverezték a vörösrészt s az elvett fegyverekkel „fehéreket” fegyvereztek fel s „kötelességmulasztásukkal” lehetővé tették, hogy a régi rend visszaálljon”...*

A „bíróház” akceptálta a vádat s az „ítélet” golyó általi halálra szólott.

Az elítéltek nem védekeztek. Tudták, hogy hiába való, de mentegetni sem akarták magukat, ahogy Bakonyi mondogatta: „a városok söpredéke előtt”.

Bakonyi András tiszthelyettes.

Csala Bálint őrmester.

Ez a kemény, megvető magatartás annyira kihozta sodrából a vészbíróházat, hogy még azt sem engedték meg, hogy a községben lakó hozzátartozóiktól . . . legálább írásban elbúcsúzhassanak.

Az „ítéletet” azonnal végre kellett hajtani. A két csendőrt a Szent István-terre vezették. A terrorfiúk négyszögben állottak fel. A négyszög között egy zöld terítővel leborított asztal állott s mellette a gúnyosan mosolygó vésztörvényszék elnöke . . . Mosolyogva hirdette ki a halálos ítéletet. A két elítéltnak még a szeme sé rebtent meg.

— Ki jelentkezik önként az ítélet végrehajtására? — szól az elnök . . . Az egész terrorcsapat megmozdult. Ezen is mosolygott s hat embert jelölt meg, akik az első sorban állottak.

Aztán előbb Bakonyit, majd Csalát állították özvegy Klemm Józsefné háza előtt a falhoz, akik nem-sokára három-három terrorista sortüzétől szíven találva, holtan terültek el a fal mellett. A vezényszót jól jegyezzük meg magunknak, így hangzott: „a proletárdiktatura nevében tűz!!”

A holttesteket nem engedték elvinni. Ott hevert estig a két mártír holtteste, hogy elrettentő például szolgáljanak a lakosságnak. Az így megfélemlített lakosságot azután megfenyegették, hogy a legcsekélyebb ellentállás esetén mindenkire hasonló sors vár.

Ezek után a község vendégfogadójába mentek és ott cigányzene mellett mulattak.

A mulatság javában folyt, amikor Bakonyiné értesülve a tragédiáról, a Szent István-terren megjelent és férje holttestét elszállította.

Cigányzene mellett mulató terrorfiúk és a zokogó özvegy szomorú szimbólumai az akkori időknek.

A holttesteket másnap temették el minden egyházi szertartás nélkül. A koporsókat fegyveres örök kísér-

ték s a temetésen Bakonyi özvegyén kívül senki sem lehetett jelen.

Bakonyi holtteste most is a paksi református temetőben pihen, míg Csala Bálint őrmester holttestét hozzátartozói elszállították és Badacsonytomajon (Zalam.) helyezték örök nyugalomra.

A gyilkosok — Aranyos György és Táneczos Vendel — nem kerültek el a törvény sújtó kezét; mindkettőjüket kötél általi halálra ítélték és az ítéletet végre is hajtották rajtuk.

Azt a helyet, ahol e két csendőrt agyonlőtték, fehér márvány emléktáblával jelölték meg, amelyen olvasható:

„Itt lövették agyon a kommunista terrorcsapatok által Bakonyi András m. kir. csendőr járásőrmester és Csala Bálint m. kir. csendőr 1919. évi június hó 26-án, azért, mert mint magyar csendőrök hazájukért híven és becsülettel teljesítették kötelességeiket”.

Mi nem csonkítottuk volna meg a csendőrség jelmondatát. Nyugodt lelkiismerettel írtam volna oda: híven, becsülettel és *vitézül* teljesítették kötelességüket.

Portyázás.

Egy budapesti malomhatalmasság, látva, hogy Magyarországon immár nem terem számára aranyból való babér, áttette áldásdús tevékenységének színhelyét a chicagói tőzsdére, egy kis manipulációra. Azaz, hogy nem is olyan kicsire, mert ez a kirándulása kerekén háromszázharmincezer milliójába került — ezelőre nem neki, hanem a magyar államnak. Ki kellett fizetni, mert különben a rosszul sikerült manipuláció az egész ország hitelét és hírnevét tönkretette volna a külföldön. Azt hittük és vártuk, hogy az egész magyar sajtó egyhangúlag és mélyszélesen fel fog háborodni az eset fölött, mert háromszázharminc milliárdért — úgy gondoltuk — talán mégis csak érdemes felháborodni. De, óh! csodák csodája — a felháborodás nem is volt olyan általános, hanem különösképpen csak a keresztény lapokra szorítkozott. A többi elegendőképpen megvédve látta az ország érdekeit azzal, hogy a történeteket egyszerűen tudomásul vette és az érdekelt urat délutáni sétája közben lefényképezte. Ugy látszik, mégsem volt olyan országos érdek az a potom háromszáz milliárd. Pár nap múlva azonban két elkeseredett fiatalember az utcán inzultált egy szintén nem keresztény képviselőt. És akkor pontosan ugyanazok a lapok, amelyek a háromszáz ezer millió fölött egyszerűen napirendre tértek, nem hasábokon, de a fél ujságon keresztül egyebet sem tettek, mint ökölnyi betűkkel háborogtak és az országot féltették a két fiatalembertől. Hát ezt a dolgot sehogysem értjük. Vagy talán éppen az a baj, hogy nagyon is jól értjük? Meglehet.

Na, és aztán ebben az utóbbi esetben — európai ügyről lévén szó — az érdekelt tábor egy ujságírója kiment Gödöllőre, hogy a merénylők „előéletét” után „nyomozzon”. Közérdekből, persze, ezt szükségesnek tartjuk hangsúlyozni, nehogy valaki azt gondolja, hogy talán — Uram bocsá — lapjának gyenge kelendőségén akart egy kis jó hosszú lére eresztett, érdekes riporttal segíteni. Mert azt csak nem vonja senki kétségbe, hogy közérdek kinyomozni és a legnagyobb részletességgel kiszerveketni, hogy mi volt a kedvenc étele annak a majdnem vérengző fiatalembernek, hogy dupla habbal,

vagy szürve minden nélkül itta-e a délutáni kávéját, hogy ki volt a kedvenc színésze, esetleg színésznője, hogy mi volt a véleménye a bubifrizuráról, hogy miként nyilatkozik róla a tanítója, aki az első elemiben majdnem egy félévig tanította, a borbély, aki borotválta és a sarki kofa, akitől két ízben is almát vásárolt: egyszóval a „közvélemény“ kirándult Gödöllőre egy kis csemegéért. Első útja természetesen a csendőrségre vezetett, mert meg volt győződve róla, hogy a csendőrség legfontosabb hivatása az, hogy az ebédutáni feketéhez finom, élvezetes kis pletykákkal szolgáljon az előfizetőknek. Gödöllői bajtársaink azonban nem így fogták fel hivatásukat, hanem úgy, hogy az illető úrral egyszerűen szóba sem állottak. Okosan tették. Igen, de az újságcsináló úr erre mérgesen hazament és kiírta az újságjába, hogy a gödöllői őrsparancsnok legalább két napja nem borotválkozott. Hát hiszen baj ez, baj, szó sincs róla, meg is csóváljuk érte a fejünket: a borotvátlan csendőr tényleg nem ízlésünk szerint való. De hát ezen a bajon könnyű segíteni. Sokkal nagyobb baj lett volna, ha az illető újságíró el lett volna ragadtatva az őrsparancsnok nyilatkozatától és politikai éleslátásától, amellyel ezt a világraszóló közrend elleni kihágást felfogta és megítélte. Pedig akkor egészen bizonyosan nem vette volna észre az őrsparancsnok kétnapos szakállát, sőt azt írta volna róla, hogy naponta kétszer borotválkozik.

A világboldogítás szemforgató álarcába bujtatott, de bensejükben mérgezett orgyilkot rejtegető jelszavak legfrissebbike: a „keleti Locarno“. Mikor a franciák szenegálnégekkel gyilkoltatták a világ legelső kulturnemzeteinek egyikét, a németet, ezt a „kultura és emberiség“ nevében cselekedték. Azután „a népek önrendelkezési joga“ alapján elrabolták tőlünk ezeréves testvéreink millióit és a Balkán ígájába hajtották. Azután a „világ békéje“ érdekében elszedték fegyvereinket és ellenőrző bizottságokkal csaptak és csapnak arcul, hogy azalatt ők annál nyugodtabban törhessék a fejüket egész városokat kipusztító gázbombákon. Most következne a keleti Locarno. Minden bajoknak ez a zseniális megoldása pedig abból állana, hogy Magyarország ujonnan elismerné a trianoni határokat és ünnepélyes fogadalmat tenne, hogy még álmában sem fog soha az elszakított területek visszaszerzésére gondolni. Egyébként, persze, maradna minden úgy, ahogy van. Ennyi az egész, hát ez csak elég egyszerű, ugy-e? Egy kicsit azért mégis csak gondolkodnunk kell a dolog felett, mert nem értjük egészen. A dolog ugyanis úgy áll, hogy a trianoni „békeszerződést“ aláírtuk és — igaz, hogy gyászkeretben — az ország törvényei közé iktattuk, tehát elismertük. Beléptünk a Népszövetségbe, akkor újra elismertük — másodszor. Felvettük a szanálási kölcsönt, akkor újra elismertük — harmadszor. Most aztán meg azt mondják, hogy „Európa békéje“ addig nem áll helyre, amíg el nem ismerjük — negyedszer is. Hát hiszen, ha a világ urainak ebédutáni nyugalma csak ettől függ, esetleg leszünk olyan gavallérok, hogy megtegyük nekik ez a szívességet, de higgyék el nekünk, hogy kár a fáradságért. A békeszerződések sorsa már ügyis meg van pecsételve, egyedül csak idő — és talán nem is olyan

hosszú idő — kérdése, hogy tűzbe kerüljenek. Akkor pedig igazán egészen mindegy, hogy három aláírás volt-e rajtuk, vagy négy.

Március 27-én lesz kétszázötven esztendeje annak, hogy II. Rákóczi Ferenc fejedelem, a magyar nemzet glóriás emlékü szabadsághőse elindult az élet útján, amely csak tövist, göröngyöt és emberfeletti küzdelmek után számkivetést hozott számára. Porait hazahozta a nemzet Rodostóból, de nyugalmat ma sem találhat lelke, mert Kassán sokkalta távolabb van attól a magyar levegőtől, amelybe mindig visszavágyott, mint Rodostóban volt, ahol — bár messze volt hazájától — mégis borátságos, rokon nép, a török nemzet adott számára üldözöttség napjaiban menedéket és halálában pihenőhelyet. Rodostó, az eldugott, csendes kis tengerparti város, ahová Stambulból hajó is csak kéthetenként jár, örök időkre belevésődött a magyar nemzet emlékezetébe. Most azonban Rodostóból is szomorú híreket olvasunk. A fejedelem emlékezetére emelt emléktáblák darabokra porladtak, úgy kell darabjaikat a törmelékből kikeresni. A fejedelem kápolnája omladozik. Pedro Francesco és Fratello Bonaventura, két öreg olasz barát ápolja még a „Principe“ emléket, különben azt a teljes megsemmisülés fenyegetné. Pedig a nemzetet mindenütt úgy becsülik meg, ahogy önmagát megbecsüli. A rodostói Rákóczi-emlék megmentésével kell dokumentálnia a nemzetnek háláját Rákóczi iránt, de megbecsülését önmaga és a saját nagyjai iránt is. Tegyük meg Rodostóban azt, amit Kassán egyelőre nem tehetünk. Rodostó ma Kassa szimbóluma; ha Rodostóról megfeledkezünk, Kassát is elfelejtjük s akkor jaj nekünk! Engeszteljük ki Rákóczi emléket, adjuk vissza neki a porladó márványtáblát, megújított, szent fogadalmául annak, hogy Nagyságos Fejedelmünket magunknak hoztuk haza, nem a cseheknek!

Figyelő.

SZOLGÁLATI-EB ÜGYEK

I. A m. kir. csendőr kutyatelep közleményei.

1. A telep.

Az előző számban a telep fekvését vázoltuk nagyjában.

A telep célja, hogy a hazánkban feltalálható szolgálati ebek alkalmas eb fajtaikat továbbtenyészze, illetve tenyésztésüket irányítsa. Ezenkívül feladata, hogy úgy vezetőket, mint ebeket kiképezzen.

A tenyésztés a telepen levő, továbbá a szolgálati alkalmazásra, vagy kötelezvény ellenében kiadott ebekkel történik. A tenyésztés a telepen természetesen a kennel-tenyésztés jellegét viseli s így ennek hátrányaival is jár. Hogy ezeket némileg kiküszöbölje, arra minden elképzelhető óvintézkedést megtesz a telepparancsnokság. A jó fejlődéshez feltétlenül szükséges változatos táp és az állandó, szabad mozgás, valamint az egyes ebekkel való beható foglalkozás azonban eddig nem volt elérhető. Ezeknek a hiányoknak a kiküszöbölése csak olyan intézkedésekkel lenne elérhető, melyek a biztosított haszonnal gazdasági szempontból nem volnának arányosak. Így pl. szükség lenne egy nagy stílusban berendezett konyhaüzemre; olyan tápanyagokra, amelyeket ma a rendelkezésre álló anyagiaktól lehetetlen beszerezni, mert ha itt a telepen minden ebnek azt akarnánk adni, amit tulajdonképpen kellene, akkor

a kutyakonyhán majdnem „jó polgári” kosztot kellene főzni. Ez olyan nagy létszámmal, mint amelyet a telepen tartunk (30–40 rendszerint, tanfolyamok alkalmával, kivált a tenyésztési időben, 100-on is felül volt), lehetetlen. Eltekintve ettől, a kellő szabad mozgást sem lehet biztosítani, mert ilyen nagy állományt csak akkor lehet szabadon tartani, ha elegendő felügyelő személyzet áll rendelkezésre, s még akkor is fennáll a veszély, hogy egyik vagy másik értékes egyedben a többiek kárt tehetnek. Bár minden ebnek külön „box”-a van és így olyan tágas helyen mozoghat, mint más kennelekben nem igen. Ezenkívül kb. tizennyolc négyzetméter áll rendelkezésére, de ez sem elég olyan ebnek, amely nem áll kiképzés alatt s így sokszor napokig sem kerül ki. Az egyes egyeddel való beható foglalkozás (ami alatt azt értjük, hogy az eb nap-nap mellett állandóan megszokott vezetője mellett időzőn) a személyzet létszámának elegendő volta miatt szintén lehetetlen. A box-nak tulajdonképpen csak az eb pihenő helyéül kellene szolgálnia. Ezen okokból kifolyólag máris észlelhető, hogy a telepen kívül tenyésztett és nevelt ebek sokkal fejlettebbek, szebbek és tanulmányosabbak, mint a telepiek.

A kiképzés tanfolyamokon történik; ezeken elsősorban azok a csendőrök vesznek részt, akik még kiképzetlen kincstári szolgálati ebbel rendelkeznek, valamint azok is, akiknek saját ebük van és annak a telepen való kiképzését óhajtják. Evente egy-két ilyen tanfolyam van. A tanfolyamokon való részvétel fontos, mert a kiképzésnek egyöntetűnek és behatónak kell lennie és olyan eredményt kell elérnie, hogy a kiképzett vezető és eb a szolgálatban tényleg még is felüljenek. Ezt egyenkénti kiképzésnél nem lehet elérni, egyrészt, mert az őrsön levő és külszolgálatot teljesítő csendőrök nem igen van elég ideje arra, hogy ebével behatóan foglalkozzék, másrészt, mert nem rendelkezik a kellő felszereléssel és — ami nagyon fontos — nem lát más ebet, jobbat, mint az övé és nem lát ebet egy tapasztalt vezető vezetés alatt. Bár segédleteink vannak, amelyek gyakorlati tapasztalatok alapján részletes utmutatásokat adnak és melyekből a csendőr a kiképzés elméletét megtanulhatja, az utasítások mégsem pótolják azt, amit a vezető a telepen kiképzés közben személyesen lát és tapasztal. Az önálló kiképzésnek rendszerint az a következménye, hogy a vezető csak hosszabb idő után éri el ebével azokat az eredményeket, amelyeket egy tanfolyam elvégzése után azonnal felmutathatna. A tapasztalat ezen a téren is a legjobb oktatómester.

Az eddig mondottakból kitűnik, hogy ügyünk tulajdonképpen nem egészen helyes mederben mozog, mert a telep elsősorban tenyészt és csak másodsorban képez ki, holott az lenne célszerű, hogy az őrsökön levő csendőrök tenyészzenek, a telep pedig csak kiképezzen — de azt azután sokat és jól. Ezt — sajnós — még nem lehetett elérni a következők miatt. Hogy egyáltalán alkalmas ebek legyenek, azokat először tenyésztésünk kell. Tenyésztés alatt azonban nem csak azt értjük, hogy két kutyát összehozunk, vagy hogy szaporodásukat a természetre bizzuk, hanem, hogy a párosítandó egyedeket úgy válasszuk ki, hogy azok szaporulata követelményeinknek — és pedig a szülőállatoknál fokozottabb mértékben — megfeleljenek. Ezt csakis a tenyésztésben kipróbált szabályok betartásával biztosíthatjuk. Elengedhetetlenül szükséges tehát, hogy a helyes és céltudatos tenyésztés szabályait ismerjük, mert nélkülük nem tarthatjuk be őket. Ezen szabályok egyik legfontosabbika a tiszta tenyésztés, a fajtisztaság fentartása! Ennek az alapszabálynak mondhatnám teljes mellőzése volt az oka annak, hogy a telepnek is tenyésztetnie kellett. Voltak esetek, melyekben a vezetők érthetetlen okokból szukájuk fedezését a jó szerencsére bízták, vagy azt szántszándékkal valamilyen korcsal párosították. Természetes, hogy ilyen körülmények között a kiképzés is nehezebben ment, s miután ebeket ki is kellett adni a telepről, pótlásra is szükség volt; nem maradt tehát más hátra, mint az anyag megmentése végett olyan szabályokat alkotni, melyek kötelező betartása esetleg tehernek tűnt fel. Az, aki ezek felett a szabályok felett gondolkodott, céljukat felismerte, csak hálával adózhatik létesítésükért, mert ha azok nem lennének, vezetőink kezében — kevés kivétellel — talán nem is láthatnánk tisztafajtájú szolgálati ebet. Ezért volt tehát

eziükséges a telepet úgy megszervezni, hogy tenyészt-hessen is.

Ma már — hála kiképezett vezetőinknek — másképpen állunk. Nem csak kincstári szukák kerülnek hozzánk fedeztetésre, hanem magántulajdonban lévők is. Mind sűrűbben keresik fel a telepet magánosok is, mert tudják, hogy az itt lévő anyag megbízható. Mindennek dacára még most is tenyésztetnie kell a telepnek, mert nem akadt elég vállalkozó az ebtartásra, s ennek következtében a kívülről tenyésztett anyag nem elég a szükséglet fedezésére. Ha itt is változás történik, akkor áttérhetünk arra, hogy csak kint tenyészünk, a telepen pedig csak kiképezünk.

Addig, amíg a telep is kénytelen tenyésztetnie, a parancsnokság, hogy a kenneltenyésztés hátrányait kiküszöbölje, a tenyésztett egyedeket már elválasztáskor kiadja, hogy szétszórtan, egyenként neveltesse fel. Mennyivel jobb eredményt értek el a tanfolyamokon azok a csendőrök, akik ilyen ebeket vettek át, mint azok, akik már kinőtt, más, esetleg több gazdánál szolgált ebekkel jöttek! Ezekre az utóbbi ebekre igazán rámondhatjuk, hogy „mindenki kutyája” voltak, míg az előbbieket rendszerint csak gazdájukat ismerték.

Ami a kiképzést illeti, eddig évente egy tanfolyamot tartott a telep. A folyó évre kettő van tervbe véve. Eddig elég volt egy tanfolyam is, mert az előző évben kiadott pótebek azon mind résztvehettek. A jövőben már előreláthatólag több tanfolyamra lesz szükség, mert nagyon sok csendőr saját ebével jelentkező kiképzésre. Nagy hibájuk volt a tanfolyamoknak, hogy rövid ideig, mindössze 3 hónapig tartottak s így tökéletes kiképzésről természetesen szó sem lehetett. Kivált a kiképzés utolsó és legfontosabb fázisa, — a gyakorlati rész — volt vagy nagyon rövid vagy egyáltalán elmaradt; holott a kiképzésnek éppen ebben az utolsó szakában sajátítja el a vezető azt az ügyességet, körültekintést és az eb viselkedéséből való helyes következtetést, amelyek nélkül a gyakorlati életben nem boldogulhat. Ezen a téren javulás lenne várható, ha a tanfolyamra jelentkezők ebeiket még a tanfolyamra való bevonulás előtt legalább a fegyelmi gyakorlatokban kiképeznék. Ez nem vesz igénybe sok időt és az őrsön is el lehet végezni. A tanfolyamon történt kiképzés eredményéről és gyümölcsözéséről egyébként vezetőink működési naplói így is szebbnél-szebb bizonyítékokat adnak.

2. Vizsgák és versenyek.

Az idei vidéki szolgálati ebvizsgákra és versenyekre vonatkozó tájékoztatásunk a 3. szám 66. oldalán található.

Azok a vezetők, akik a tanfolyamokon magántulajdonban levő ebeket képezték ki, azokkal a versenyeken részt vehetnek. Az eb rendelkezésre bocsátását a telep kieszközli.

Nevezések: Salamon Károly, Ebroin nj. 162. s.

Versenyen kívül: Tóth Lajos őrmester, Lüszy nj. s.; Valykó János szakaszvezető, Gyuri nj. s.; Liptai Pál szakaszvezető, Tarsan d. s. 19.; Rózsa Sándor szakaszvezető, Bob nj. 26.; Horvát Márton szakaszvezető, Mirka nj. s.; Kubik Béla őrzővezető, Boby nj. s.

3. Gyakorlati eredmények.

1923 március hó 23-án, *Tápiószelén* egy csendőrijárőr, melynek vezetője Farkas Mátyás tiszthelyettes volt, K. L.-t falopáson tetten érte. A járőr közeledtére az illető elmenekült. Farkas tiszthelyettes a hozzá beosztva volt Pajtás nj. 13. szolgálati ebet utána küldte, mely a tettest megállította és helyben tartotta mindaddig, míg a járőr odaérkezett.

Ugyanott az év február 23-án virradóra K. M. tápiószeléri lakos az őrsön panaszt emelt, hogy tyúkjából ismeretlen tettes 10 darab tyúkot ellopott. Farkas tiszthelyettes Pajtással kiszállt és a helyszíni szemle megejtése után az ebet az ott talált nyomra fektette. Pajtás a nyomot felvéve, a vasúti állomásra haladt, ahol a sinek mellett megállt, mintegy mutatva, hogy itt a nyom nem vezet tovább. Tekintettel arra, hogy röviden azelőtt egy vonat haladt át Budapestre, Farkas tiszthelyettes a vasúti távbeszélő útján a székesfővárosi államrendőrséget értesítette. A felvevő rendőrszoba a Tápiószelére felé eső kültelki vasúti állomások mellett lévő rendőrszobáknak azonnal leadta az értesítést. Egy éppen akkor eligazított járőr a tettest a külső jászberényi úton elfogta.

II. Egészségügy.

Az eb ápolása.

A szorosán vett ápoláshoz tartozik az eb bőrének és szőrzetének gondos tisztántartása, a szervezet által megkívánt és elengedhetetlen napi mozgás és az okzerű elhelyezés. Legutóbbiról a multkor már megemlékeztünk, most a tisztántartásról kell egy néhány szót szólnunk.

Az eb szőrzetének gyakrabban megismételt tisztogatása általában fűrésztés, fésülés és lekefézés által történik. Ezzel nemcsak a bőrön lévő szenny (por, izzadság, korpá, kihullott szőrök, bolha, tetű stb.) eltávolítását érjük el, hanem azt is, hogy mint általános frissítő és élénkítő eljárással a bőrön át a belső szervekre is kedvező befolyást gyakorolunk, miáltal az anyagcserét is fokozzuk és az állat jó közérzetét elősegítjük. A bőr tisztogatása azonkívül élénkíti a bőrben elhelyezett faggyúmirigyek működését is, ami viszont a szőrzet egészséges és fényes, ragyogó mivoltában jelentkezik. Köztudomású az is, hogy a hiányosan tisztogatott eb erősen vakarózik, minden szilárd tárgyhoz erősen odadörzsöli magát, miáltal bőre ki-sebesedhet, gyulladásba jöhet, ami azután excemára, hólyagszerű kiütésekre, bőrbántalmakra teheti hajlamossá.

Az alapos tisztogatáshoz tartozik a fűrésztés, a tisztogatás és az esetleges nyírás is. A fűrésztés leg- alaposabban langyos fürdővízben, szappan, esetleg kevés szóda és fürdőszivacs segítségével történik. Szódát akkor tegyünk a fürdővízbe, ha az nagyon meszes (kemény), mert így jobban tapad a zsíros bőrhöz és jobban tisztít. A különböző szappanok közül legjobban tisztít a zöld (káli) szappan, mivel azonban erősen lúgos és a bőrt izgathatja, finombőrű ebeknél csak akkor alkalmazzuk, ha nagyon szennyesek. Altalában bármilyen toilleszappan vagy ennek hulladéka alkalmazható, éppen úgy, mint az egyes cégek által forgalomba hozott és féregölő hatással is bíró kutyaszappanok. Szobában tartott ebeket lehetőleg hetenként, szabadon tartott ebeket legalább havonként egyszer, télen mindig fűtött helyiségben fűrésztjük. Fűrésztésnél a szemeket óvjuk a szappanos léttől és fűrésztés után a füleket alaposan töröljük ki és szársítuk meg, mert ha vizesek maradnak, makaes fülbajok keletkezhetnek belőle.

Fűrésztés után az ebet egy vödör langyos vagy hideg vízzel öblítsük le, töröljük le szárazra s hagyjuk meleg helyen jól megszáradni. Ezután alaposan fésüljük ki és keféljük le. Szobaebet fürdés után ne engedjük ki, ezért tanácsos este fűrésztetni.

A gyakori meleg fürdők a bőrt érzékenyvé, az ebet pedig meghülésre hajlamossá teszik; ezért nyáron, ha csak alkalom nyílik rá, fűrésztjük és úsztassuk ebünket folyóvízben, mert ezzel fokozhatjuk edzettségét a hőingadozásokkal szemben és hőszabályozó berendezését tökéletesítjük.

Az eb mechanikai tisztogatását gyakrabban, hosszú vagy drótszőrű ebeknél naponta kell foganatosítani. Ehhez fésű, kefe és esetleg szőrkezttyű szükséges. Nagyon merev szálú kefét ne alkalmazzunk, mert ha ezzel erősen keféljük az ebet, bőrét annyira gyulladásba hozhatjuk, hogy utána ő maga fogja véresre harapni magát.

Sáros, havas időben hazaérkezett ebünk lábvégeit azonnal mossuk tisztára és szársítuk le. Bolhák, tetvek ellen hetenként egyszer — lehetőleg a szabadban — porozzuk be élősködő elleni szerrel.

A nyírásról ma még eltérők a vélemények. Szükségesnek mutatkozhatik az alapos tisztogatás lehetősége szempontjából, de az a tapasztalat, hogy sok eb a nyírással elvesztett eredeti szőrzetét soha nem kapta vissza és hogy a nap sugarai ellen a dús szőrzet inkább védő hatású, ellene szólnak a nyírásnak.

A nyírásnál mindenesetre tartuk szem előtt, hogy a bőrt fel ne sebezzük és a nyíró ollót fertőtlenítsük, nehogy fertőző bőrbajt (rüh) vigyünk át vele.

III. Tájékoztató.

1. Törzskönyvezés.

a) Kincstári ebek: Fafner nj. 225., Falko nj. 226. és Fant nj. 227. kanok, Fara nj. 228., Farilda nj. 229. és

Fasta nj. 230. szukák — 1926 jan. 4. (Hydran nj., Fruska nj. 8.) Ebből Falko nj. 226. és a három szuka a telepen azonnal átvehető.

b) Saját ebek: Mara von Mátyásföld nj. s. 231. szuka, 1924 okt. 19.; Suhanc von Mátyásföld nj. s.; Rolf von Mátyásföld nj. s. (Réthi Miklós g. főhadnagy tulajdonában.)

2. Kiutalt szolgálati ebek:

a) mint kincstári ebek:

Emma nj. 214. szuka, Ferenc Boldizsár tiszthelyettesnek, örs Sándorfalva; Eppo nj. 217. kan, Kocsis János II. csendőrnek, örs Gyoma.

b) Kötelezvény ellenében:

Einhard nj. 195. kan, Groszmann Miksa vendéglősnek, Gödöllő.

Fafner nj. 225. kan, Izaák Joli úrhölgynek, Budapest.

3. Hirdetések.

Horváth Mihály tiszthelyettes (Putnok) vadászterület híján tisztafajtájú, másfél éves német vizslakanját díjmentesen átadná bárkinek, akinél az ebnek jó dolga lesz. A vizsla igen szép és nemes.

4. Értesítés.

A telepen előreláthatólag f. évi július havi kezdettel egy 4 hónapos tanfolyam van tervbe véve olyan csendőrtisztek és legénység részére, akik saját ebbel rendelkeznek. Részt venni óhajtok ebbeli szándékukat a telepparancsnokságnak közvetlenül jelentsék, hogy előjegyzésbe vegye őket.

KÜLFÖLDI CSENDŐRSÉGEK

A bajor csendőrség.

A következőkben a bajor csendőrség szervezetét és szolgálati utasítását fogjuk olvasóinkkal megismertetni. Volt hatalmas és még balsorsában is nagy szövetségesünknek, Németországnak, különböző államai és népei közül Bajorország és a bajor nép egyike volt azoknak, amelyekben mi, magyarok sok rokonvonalra és kölcsönös szimpátiára találtunk; négy véres esztendő harcú dicsőségének közös emléke fűz ma is hozzájuk, amelyeket nem lehet, de nem is szabad elfelejtenünk, mert azok nemzetünk történelmének immár örökkévaló korszakát és fejezeteit képezik. Bajorország és a bajor nemzet előtt Magyarország sorsa az összeomlás után, az entente rabszolgaság-korszakában sem volt közömbös; élénk figyelemmel és rokonszenvvel kísérik létünkért folytatott kétségbeesett küzdelmünket s ha sorsunk intézésében nem is lehetnek segítségünkre, a régi szövetség alkotta belső kötelékek a két nemzet fiai között ma is fennállanak.

A Münchenben megjelenő Polizeibeamtenblatt című közbiztonsági szaklap, amely egyúttal a bajor csendőrség lapja is, részletesen ismertette a magyar csendőrség új szervezetének és szolgálati utasításának tervezetét s ebben a cikkében a többek között azt írta rólunk, hogy: „Magyarország, amely a háború után abban a kétes szerencsében részesült, hogy a bolsevizmust alaposan megismerje, már régen újra a rend országa lett. Magyarország és a magyar nemzet, amellyel különben élénk gazdasági érintkezésben is állunk, előttünk, bajorok előtt mindig különösen szimpatikus volt. Nem lesz tehát érdektelen megismernünk Magyarország csendőrségének új szervezetét és utasításainak lényegesebb rendelkezéseit“.

Most, hogy mi viszont a bajor esendőrséggel foglalkozunk, kedves, bajtársi kötelességünknek tartjuk ezeket a jóleső szavakat — hiszen olyan kevés a barátunk! — e helyről megköszönni és viszonzni.

A bajor esendőrség szervezete egyébként lényegesen különbözik a magyar esendőrségétől; elsősorban, mert teljesen polgári szervezetű intézmény, (olyan, mint például nálunk az állami rendőrség) szolgálata és szolgálati utasítása azonban a mienkkel lényegében azonos. Szervezeti és szolgálati utasítását az alábbiakban szószerinti fordításban közöljük.

A bajor belügyminiszterium 2164/b. 16. 1919. számú rendelete a csendőrség új szervezete tárgyában.¹

A belügyminiszterium az 1919 július 31-iki törvény 4. §-a alapján a csendőrség átszervezése tárgyában a következő végrehajtási határozatokat adja ki:

I. FEJEZET.

A csendőrség szervezete és rendeltetése.

1. §. A csendőrség hivatása az, hogy a polgári hatóságokat a közsend, rend és biztonság fenntartásában, valamint a kiadott törvények és rendeletek végrehajtásában támogassa.

2. §. A csendőrség polgári szervezettel bír és kizárólag a belügyminiszternek, a kerületi főnökségeknek (Kriegsregierungen) és a járási közigazgatási hivataloknak (Bezirksamt) van ezen határozványok rendelkezései szerint alárendelve. A csendőrség tisztviselőit a tisztviselői törvény fogalmai szerinti tisztviselőknek kell tekinteni.

3. §. A csendőrség legfelsőbb hatósága a belügyminiszter; ő adja ki a csendőrség általános utasításait és a csendőrség szolgálatával kapcsolatos rendeleteket. A járási közigazgatási hivatalok és kerületi főnökségek a csendőrségnek szolgálati hatóságai (Dienstbehörde), ezek intézik a csendőrség mindazon ügyeit, amelyeket a belügyminiszterium az ő hatáskörükbe utalt. A járási közigazgatási hivatal a járásban elhelyezett csendőrség közvetlen szolgálati hatósága.

4. §. A csendőrség a közigazgatási főnökségeknek megfelelő osztályokra (Abteilungen), a közigazgatási járásoknak megfelelő járásokra² (Bezirke) és őrsőkre (Stationen) tagozódik. A csendőrség közvetlen vezetése végett egy, közvetlenül a belügyminiszteriumnak alárendelt szerv létesítetik, „Országos csendőrigazgatóság“ elnevezés alatt; ennek székhelye München. Az Országos Csendőrigazgatóság a kerületi főnökségekkel egyenrangú.

Az országos csendőrigazgatóság főnöke egyúttal a belügyminiszterium előadója is; ezért az eddigi csendőrtestületi parancsnok³ (Gendarmerie Korpschef) a bel-

¹ Kihirdették a „Gesetz- und Verordnungsblatt für den Freistaat Bayern“ 1919 szeptember 29-iki 64. számában. Szerk.

² A csendőrséghez tartoznak mindazok az őrsők, amelyek az illető közigazgatási járás területén állomásoznak. A járás székhelyén állomásozó őrsőt főőrsnek nevezik. Szerk.

³ A csendőrtestület parancsnoksága a forradalomig önálló parancsnokság volt. A forradalmak után — mint a szervezési rendeletről kitűnik — az őrsőkön kívül és a járástól felfelé az összes magasabb csendőrszervezetek önállóságát megszüntették s a csendőrszervezeteket a megfelelő polgári hatóságokhoz osztották be, ahol azok a polgári hatóságok osztályai gyanánt, a csendőrszervezetek pedig előadók gyanánt működnek, úgy, hogy a csendőrség összes ügyeit, tehát a személyi, szolgálati és fegyelmi ügyeket is végeredményben a polgári közigazgatási hatóságok intézik. Értesülésünk szerint a szervezetnek ilyen módosítása egyáltalában nem vált be s azt a közeljövőben újra módosítani fogják úgy, hogy a csendőrszervezetek önállóságát újra vissza fogják állítani. Szerk.

ügyminiszteriumban nyer beosztást; annak teendőit az országos csendőrigazgatóság veszi át, amennyiben a jelen rendelet másként nem intézkedik.

A kerületi főnökséghez az eddigi osztályparancsnokságok ügyeinek intézésére megfelelő számú szakközleg (Fachbeamte) és csendőrök osztatnak be.

A csendőrszervezet vezetése a „csendőrbiztos“ (Gendarmerie kommissär) feladatát képezi, aki a járási közigazgatási hatósághoz van beosztva.

A csendőrszervezet parancsnoka rendszerint főőrmester.

5. §. A csendőrség létszámát és területi elosztását a költségvetés keretein belül a belügyminiszterium határozza meg.

A kerületi főnökségeknek és járási közigazgatási hivataloknak joguk van arra, hogy működési területükön belül a csendőrség elosztásában ideiglenesen kisebb változtatásokat elrendeljenek. Ezeket a rendelkezéseket jóváhagyás végett a belügyminiszteriumnak be kell jelenteni, ha azok új őrsők felállítását teszik szükségessé, vagy ha valamelyik őrs megerősítése hat hónappal hosszabb időre van tervezve.

6. §. Csendőrségi egyének kinevezését, áthelyezését, leszerelését, elbocsátását, újravételét és nyugállományba helyezését külön utasítások szabályozzák.

7. §. A csendőrség öltözetét, felszerelését és fegyverzetét a belügyminiszterium határozza meg. További intézkedésig az eddig fennállott szabályok mérvadók.

Elhelyezések biztosításánál lehetőleg figyelemmel kell lenni arra, hogy az őrsök és az egyes csendőrök családjai lehetőleg külön legyenek elhelyezve.

A csendőrségnek írószerekkel való ellátására, valamint a szolgálati elhelyezések fűtésére, világítására illetékes átalányokat a belügyminiszter a pénzügyminiszterrel egyetértésben állapítja meg.

8. §. Csendőrségi szolgálatra jelentkező egyénektől megkivántatik, hogy a jelentkező:

1. 22—36 éves életkorú;

2. nőtlen vagy gyermektelen özvegy és

3. kifogástalan hírnevű legyen, továbbá, hogy

4. az írásban, olvasásban és számolásban megfelelő jártassággal és végül

5. erős, egészséges testalkattal és jó természeti tulajdonságokkal bírjon.

A csendőrök kiegészítése egyelőre kizárólag az „országos zöld rendőrség“ (Grüne Landespolizei) tagjaiból történik.

Kivételes esetekben a miniszterium nős jelentkezők felvételét is engedélyezheti.

A csendőrszervezetek kiképzése a csendőrszervezetekben történik, kivéve, ha azok valamelyike különös szak-képzettségét nem bizonyítja és így az első elméleti kiképzés alól egészen kivételesen felmentést nem nyer. A csendőrszervezeteket az országos csendőrigazgatóság veszi fel, amely a felvétel esetleges megtagadását nem köteles megindokolni.

9. §. A csendőröknek csakis az országos csendőrigazgatóság engedélyével szabad megnősülniök. A nősülési engedélyt csak akkor szabad megadni, ha a kérelmező a hadseregben töltött idejének beszámításával több, mint öt szolgálati évvel bír és ha a nősülés engedélyezése szolgálati szempontból aggályosnak nem mutatkozik.

10. §. A csendőr törzsőrmesteri, főőrmesteri és őrmesteri állások betöltése alkalmas csendőrök fokozatos előléptetése által történik. A főtisztviselői (Offizianten = volt csendőrtisztek) állások betöltése kiváltképpen nyugállományba helyezett ilyen egyéneknek tényleges szolgálatra való alkalmazása által történik.

II. FEJEZET.

A csendőrség viszonya a hatóságokhoz.

11. §. A csendőr előjáróinak parancsát teljesíteni köteles.

Azok a hatóságok és hatósági személyek, amelyeknek, illetve akiknek a csendőrség nincsen alárendelve, — amennyiben a csendőrség szolgálatát igénybe akarják venni — megkereséseiket az illetékes járási közigazgatási hivatalhoz intézik, amely — ha a kért szolgálat a csendőrség teendőit képezi és ha annak teljesítése ellen elvi észrevétele nincsen — annak teljesítését elrendeli.

Ha a késedelem veszéllyel jár, az előbb említett hatóságok közvetlenül is fordulhatnak a csendőrséghez, amely a megkeresést teljesíti, ha arra magát lelkiismeretes megfontolás után hivatottnak érzi vagy ha fontosabb szolgálati érdekek a teljesítés ellen nem szólnak, ellenkező esetben azonban köteles a járási közigazgatási hatóság döntését kikérni.

Igazságügyi hatóságok a csendőrséget akkor is közvetlenül veszik igénybe, ha a késedelem nem jár veszéllyel.

12. §. Ha a csendőrség előjáró hatóságának intézkedésére katonai csapatokkal együttesen lép működésbe, szolgálatát a katonai parancsnok parancsnoksága alatt teljesíti.

13. §. Helyi rendészeti szolgálat ellátása a csendőrségnek csak annyiban képezi feladatát, amennyiben ezt a szolgálati utasítás kifejezetten előírja, vagy amennyiben azt a járási közigazgatási hatóság kifejezetten elrendeli, köteles azonban ebben a szolgálatban is részt venni, ha azonnali közbelépésre szükség van, nevezetesen, ha a késedelem veszéllyel járna, továbbá a községi előjáróság, vagy a községi rendőrség közegeinek kérelmére, ha ezt a kérelmet a fennálló különös viszonyok is indokolják.

Szükséges, hogy a kölcsönös támogatás tekintetében a csendőrség és a községi rendőrség közegei egyetértésben járjanak el.

14. §. A katonai és polgári hatóságok, valamint a községi előjáróságok kötelesek a csendőröket, azok kérelmére támogatni, amennyiben a támogatás hatáskörükbe tartozik. Különösen a községi rendőri hatóságok kötelesek a közsendet, rendet és biztonságot veszélyeztető minden eseményt a csendőrséggel azonnal közölni és annak minden felvilágosítást megadni, amelyre szolgálatának teljesítésében szüksége van, vagy, amely azt megkönnyíti.

15. §. Idézősek⁴ közvetlenül a megidézendő csendőregyhöz küldetnek, aki erről az őrsparancsnoknak, vagy ha ki van különítve (Einzellposten), a főorsparancsnokának azonnal jelentést tenni köteles. A csendőrt megidézett hatóság egyidejűleg a csendőr közvetlen előjáró hatóságát is értesíti.

Idézősek kézbesítésére a csendőrséget csak egészen különleges és különösen sürgős esetekben szabad igénybe venni.

III. FEJEZET.

A csendőrség szolgálata.

16. §. A csendőrség szolgálatát a minisztérium által kibocsátott előírás szabályozza.

17. §. A csendőrség szolgálatát rendszerint csak saját körletében teljesíti. Kivételt képez:

1. ha az örskörlet határának átlépését a teljesítendő szolgálat természete szükségessé teszi pl. fogolykiséret, oltalmi kiséret, átkutatás (Streifen) eseteiben;

2. ha különleges esetekben az örskörlet elhagyását az előjáró hatóság elrendelte;

3. ha valamelyik csendőrnek az illetékes ügyészség vagy vizsgálóbíró rendeletére különleges esetekben más örskörletben kell szolgálati ténykedéseket fogantatnia;

4. ha különleges esetekben szükség van arra, hogy a csendőr örskörletén kívül azonnali segínyt nyújtson és az illetékes közbintonsági közeg nincsen jelen, vagy ha annak segítségére van szüksége;

5. ha valamely büncselekmény esetében a közbiztonság vagy jogrend szempontjából szükség van arra, hogy a csendőr saját örskörletén kívül is azonnal fellépjen és ha sem az illetékes közbintonsági közeg megjelenését, sem pedig az előjáró hatóság intézkedését nem lehet bevárni (szökésben levő büntetettek üldözése, fontos tanuk kikérdezése stb.).

Az örskörlet határainak a 4. és 5. pontban említett átlépését az őrsparancsnokságnak utólag be kell jelenteni.

A német birodalom szomszédos államainak határát különös parancs nélkül csak akkor szabad *szolgálatilag* átlépni:

1. ha az valamely megszőkött büntetett nyomonüldözése végett szükséges, mely esetben azonban az el-

⁴ A rendelet a bírói és közigazgatási hatóságok által kibocsátott összes idézéseket érti. Szerk.

fogottat azon állam legközelebbi bíróságának vagy rendőrhatalóságának kell átadni, amelyben az illetőt a csendőr elfogta;

2. az illető szomszédos állam közbiztonsági közegeinek kérelmére, ha sürgős esetről van szó és ha a kérelem teljesítése nem látszik aggályosnak.

A német birodalom határát csak általános rendelkezések vagy különleges megbízások esetén, illetve kölcsönösségen alapuló egyezmények határozványai szerint szabad átlépni.

18. §. Összpontosítások alkalmával — ha csak a felettes hatóság másként nem intézkedett — a parancsnokságot a legmagasabb rangú, illetve rangban legidősebb csendőr veszi át. Egyenlő rangviszonyok mellett az életkor irányadó. A parancsnok viseli a felelősséget.

Ha az előjáró hatóság által elrendelt összpontosítás 24 óránál hosszabb időre terjed, arról a kerületi főnökségnek jelentést kell tenni.

IV. FEJEZET.

Jutalmazások.

19. §. Azoknak a csendőröknek a megjutalmazása, — főörmestertől lefelé — akik bátorságuk, határozottságuk, önképzésük és szolgálati buzgalomuk által különösképpen kitűnnek:

1. nyilvános megdicsérés és

2. pénzbeli jutalmazás útján történik.

Csendőrök megdicsérésére a kerületi főnökségek, pénzjutalmak adományozására pedig a belügyminisztérium jogosultak.

Magánosoktól eredő pénzjutalmak elfogadását külön előírás szabályozza.

V. FEJEZET.

Ellenőrzés és fegyelmi büntető hatalom.

20. §. Fegyelmi büntetések kiszabása tekintetében az 1908 december 10-én kelt rendelet 16. §-a irányadó azzal a hozzáadással, hogy fegyelmi büntetéseknek az örsökre beosztott csendőrökre való kiszabására elsőfokban a kerületi főnökségek hivatottak. A panaszemelés jogát a hivatkozott rendelet 17. §-a szabályozza.

Ezeket a határozványokat a nyugállományba helyezett csendőregyhözre is alkalmazni kell, kivéve a tisztviselőkké át nem minősített volt csendőrtiszteket, azzal a hozzáadással, hogy az illetékeség kérdésének elbírálásánál a megfenyítendő által legutóbb viselt rendfokozat irányadó.

Azt, hogy kit kell előjárónak tekinteni, a szolgálati utasítás szabályozza.

21. §. A fegyelmi eljárás megindítására hivatott hatóságok a következők:

1. az országos csendőrigazgatóság tisztviselői ellen a 13. rangosztályig bezárólag a belügyminisztérium;

2. a 14—30. rangosztályba sorolt, továbbá a tisztviselői törvény 1. §-ában említett tisztviselők ellen az országos csendőrigazgatóság;

3. az örsökre beosztott csendőrök ellen a kerületi főnökségek;

Egyebekben az 1909 október 22-én kelt miniszteri rendelet határozványai irányadók.

VI. FEJEZET.

Záráthatározványok.

Ezek a végrehajtási határozványok 1919 október 1-ével lépnek életbe.

A csendőrség szervezetére vonatkozó minden eddigi rendelkezések, kivéve az 1908 december 21-én kelt rendelet 18. és 62. §-ait, hatályukat veszítik.

München, 1919 szeptember 25-én.

Endres s. k.

(Folytatjuk.)

Vannak becsületes emberek, akik csak azért becsületesek, mert szerencsésük megkimélte őket oly alkalomtól, mely próbára tette volna becsületességüket.
Greguss.

TANULSÁGOS NYOMOZÁSOK

Egy rablóbanda leleplezése.

Irta: ALBUCZ PÉTER tiszthelyettes (Békés).

(A Csendőrségi Lapok nyomozási pályázatán harmadik díjjal jutalmazott nyomozás.)

A világháborút követő megaláztatások és üldözések keserű kelyhét talán azok a magyarok ürítették igazán fenékiig, akiknek az oláh megszállást is végig kellett szenvedniök.

Magam is ezek közé tartozom. A békési őrsön teljesítettem 1919 április 26-án szolgálatot, amikor az oláhok bevonultak a községbe és megszállották azt. Így nekem is megvolt a szomorú alkalmam közvetlen tapasztalatok útján látni, hogy egy idegen megszállás alá került vidék közbiztonsági viszonyai mennyire lezülленnek, különösen ha magyar lakosság élet- és vagyónbiztonsága kerül — oláh „védelem” alá.

Az őrs legénysége természetesen fogságba jutott és az internálás közismerten borzalmas és nyomoruságos sorsát csak Moldoványi János főszolgabíró úr fáradságos és vakmerően jóakarató közbelépése hátrította el rólunk.

Igy azután mindennapos jelentkezési kötelezettség mellett családunk körében maradhattunk, a kakastollas kalapot azonban rejtve kellett tartanunk: a közbiztonságra az oláhok ügyeltek.

Ami a lakosságra nézve mérhetetlen károkat, az oláhok számára pedig — hasznát jelentett, mert az ő ténykedéseiknek mindig önmagába visszatérő, örök mozgatója: a baksis és a harácsolás csak úgy érvényesülhetett teljesen, ha az a néhány magyar csendőr téllenségre kárhóztatva nézte működésüket s a közbiztonság annak nyomán járó felborulását.

Arra gondosan ügyeltek, hogy a lakosság aprajánagyja el ne mulassza őket megsüvegelni, de arról, hogy Békésnek, ennek a 30.000 lakosú községnek közbiztonsági szempontból a legesekélyebb támogatást is nyujtsák, szó sem lehetett. Külsőségeken lovagoló, gögös és haszonleső balkáni ellenség kezébe jutott Békés lakosságának élet- és vagyónbiztonsága.

Nappal ők raboltak (szerintük vásároltak), éjszaka pedig a zürzavart kihasználó fegyveres gonosztevők raboltak és gyilkoltak. Az oláh parancsnokságoknál gúnyt és visszautasítást kaptak panaszaikra a szorongatott emberek.

Mi tehetetlenül hallgattuk az emberek panaszát, a beavatkozás talán az életünkbe került volna, de a helyzet még ezen az áron sem változott volna meg.

Igy folyt ez 1919 április 26-tól 1920 március 29-ig, amikor végre elővettük egyenruhánkat, elrejtett fegyvereinket s a lakosság örömkönnyei között elfoglalhattuk helyünket a laktanyában és hozzáfoghattunk a tisztogatáshoz. Hogy milyen állapotokat teremtett a megszállás, azt elég világosan megmutatja a bűncselekmények sorozatából az a néhány eset, amelyeket súlyosságukra való tekintettel kikapok a sorozatból. Valamennyinek a felsorolása túlságosan is hosszadalmas és terjedelmes volna. A gyulai kir. törvényszék ítélete 96. oldalon foglalkozik a bűncselekményeknek eme bonyolult és hosszú sorával. Lássunk tehát a leg-súlyosabbakból néhányat.

1919. év november havában hat fegyveres ember éjjel betért a békési határban lévő úgynevezett Tarhospusztára, ott a gróf Wenckheim László szolgálatában álló intézőt, Ulrich Ödönt bezárták egy istállóba. Magára maradt fiatal feleségét pedig mellének szegzett pisztollyal kényszerítették, hogy az összes értékes tárgyait, pénzt, ékszert és fehérneműt adja át nekik. Az egész művelet csak egy félórnyi időt vett igénybe, s már az akkori értékek szerint mintegy 100.000 korona értékű holmit magukhoz vettek s anélkül, hogy ezt a eselenség észrevette volna, ismeretlen irányban eltávoztak.

1920 január elején Kovács Mihály békési lakos a községből lóháton igyekezett kifelé tanyai lakására. Amint a községtől 8 km.-nyi távolságban, az úgynevezett hosszúfoki csatornán áthaladt, négy fegyveres ember megállította. Egyik a lóva mellé állott s ráfogta fegyverét, a másik pedig melléje lépett, mellének pisztolyt szegzett s „pénzt vagy életet” követelt. A

megtámadott közölte a tettesekkel, hogy pénze kevés van, egyben kérte őket, hogy engedjék szabadon, mert ő a szüléssel küzdő feleségéhez siet. Egyidejűleg pedig lehajolt, hogy kabátja felső zsebéből a pénzt kivéhesse. Ennek megtörténte után elbocsátották, de alig haladt 25–30 lépést, a tettesek egyike utánakiáltott, hogy álljon meg. Ő azonban, mint volt huszár-ember, lovát megsarkantyúzta és elvágatott. A rablók utána lövöldöztek.

A rablók ugyanaznap este betértek Argyelán Gergely békési határbeli gazda tanyájába. Argyelán, ki azon a napon sertést vágott, az egész családjával fenn volt s mikor a rablók megjelentek, ennivalóval kínálta őket, azok azonban azt nem fogadták el. Egyikük, aki az ablaknál állott, azon keresztül a szobába egy lövést adott le, míg a másik belépett a szobába s kész helyzetbe vett fegyverrel „pénzt vagy életet” követelt. Argyelán, látva, hogy úgy az ő, mint a családja élete veszélyben forog, néhány száz koronát tartalmazó pénzes tárcáját elővette s a rablók által időközben betört ablakon át kiadta azt nekik.

Argyelán tanyájából a rablók átmentek az annak szomszédságában lakó Kelemen Andrásához. Felzörgettek s miután az ablakon át a szobába belőttek, „pénzt vagy életet” követeltek. Kelemen András, ki a lövéstől nem ijedt meg, kisietett, a konyhaajtót kinyitotta, ebben a pillanatban a konyhajtó előtt álló tettesek egyike agyonlőtte. El lövéssel egyidejűleg az ablakon át a szobába egy másik lövést adtak le, mely lövés Kerekes András apósának, Kovács Imre 65 éves békési lakosnak a jobb vállát fúrta át, ki álmából feljévedve, éppen akkor emelkedett fel ágyából, amikor a lövést leadták. A tettesek mindenáron pénzt akarván rabolni, a meggyilkolt Kelemen András nevének és árván maradt hat gyermekének szivettépő jajveszékélésére dacára sem távoztak el, így Kelemenné összes vagyonát, 14 papírkoronáját az egy hónappal előbb olasz fogságból hazatért férje holttestén át volt kénytelen a rablóknak átadni.

1920. évi március hó 23-án este két ismeretlen ember katonai egyenruhába öltözve, fegyversen 8 és 9 óra között betért Kiss Mátyás békési lakos tanyai lakásába. Ott azon a címen, hogy ők román csendőrök, követelték Kisstől, hogy lovait fogja be és vigye őket Dobozra. Kiss ezt megtagadta, az idegenek pedig anélkül, hogy valamit szólottak volna, eltávoztak. Kiss ijesztés céljából a birtokában volt német puskából két lövést tett a levegőbe. Ugyane hó 26-án este 9 óra tájban több felfegyverzett egyén Kiss lakását rajonnalba fejlődve körülvette s midőn azt így körülfogták, a tettesek egyike a lakás ablakán át vadászfegyverből belőtt a szobába. A szobában Kiss Mátyás, 18 éves Mátyás nevű fia, 14 éves Zsuzsanna és 9 éves Imre nevű fia tartózkodtak. A lövedék azonban különös szerencse folytán senkit sem talált. Kiss úgy a saját, mint családja életveszélyes helyzetét látva, gyermekeivel együtt a konyhába menekült. Az ajtót eltorlaszolta, a gyenge alkotmány azonban nem sokáig bírt ellentállani a tettesek erőfeszítésének. Ezt Kiss is belátva, az ajtót felnyitotta s támadóit beengedte. Fia elbeszélése szerint 6 vagy 7 katonaruhába öltözött férfi tört be a szobába; valamennyien katonafegyverrel és kézi-gránáttal voltak felszerelve. A tettesek egyike Kisst mindjárt kérdőre vonta, hogy 23-án este miért lőtt utánuk, egyidejűleg pedig úgy őt, mint fiát durva istenkáromlások és bántalmazások között a konyhából az istállóba tuszkolva, rájuk parancsolt, hogy a lovakat azonnal fogják be. Erre azonban időt sem adtak nekik, mert kocsiderékkötő láncsal Kisstnek a két kezét hátrakötötték s hátrakötött kezénél fogva egy két méter magas, derékba fűrészelt eperfára felakasztották. Fiát pedig egy kötéllal a kocsikerekéhez kötötték s úgy őt, mint apját puskáikkal ütlegelték. A tettesek egyike a kerékhez kötött fiút szuronyával többször hátbaszúrta, úgy hogy az súlyosan megsebesült. A többiek közben a kocsit előre és hátra húzgálták, miközben a kocsiderékhez kötött fiú erősen vérző hátán a kocsikerék többször áthaladt. Végül is ama eperfa alatt állottak meg vele, ahol Kiss Mátyás hátrakötött kezénél fogva függött. Ifj. Kiss Mátyás, aki eszméletét még mindig megtartotta, épen abban a pillanatban tekintett szerencsétlen édesatyjára, mikor a tettesek egyike puskájával annak mellére egy hatalmas ütést mért, amitől apja egész testében megrázkódott, felhördült, feje a

mellére csuklott és kiszendvedett. Ifj. Kiss Mátyás látva, hogy édesatyja már meghalt, rimánkodva kérte a tetteseket, hogy atyját ne bántsák tovább, mert már ugyis meghalt. E kérését a tettesek közül azok is meghallották, kik a lovakat iparkodtak az istállóból kiverni. Odasiettek, id. Kiss Mátyást leengedték a fáról s mintán látták, hogy tényleg meghalt, bevitték a szobába és ráfektették az ágyára. Ezalatt a tettesek egyike ifj. Kiss Mátyást is felszabadította kötelékeiből s anélkül, hogy valamit is elvitték volna, valamennyien ismeretlen irányban eltávoztak.

Az oláhok kivonulása után eme súlyos bűncselekmények egy pillanatig szüneteltek, azonban a szünet csak két hónapig tartott, mert 1920 június hó 4-én este hat felfegyverzett, katonaruhába öltözött fiatalember bezörgetett Békés községtől 20 kilométer távolságban lakó Maár János uradalmi erdészhez, kérve őt, hogy nyisson ajtót, mert ők a nemzeti hadsereg kötelékébe tartozó *pótesendőrök*. Gyuláról Okányba mennek, éhesek és szállást kérnek. Maár, mit sem gyanítva, házvezetőnőjét, aki még nem feküdt le, utasította, hogy nyisson ajtót és adjon a „pótesendőröknek” vacsorát. A házvezetőnő, gazdája utasítása szerint, ajtót nyitott s a konyhában tejet és szalonnát terített fel a jövevények számára. Ezt annál is inkább szívesen tette, mert látta, hogy a konyhába belépett emberek valamennyien magyar egyenruhába vannak öltözve és valamennyien fiatalok. Így ama állításukban, hogy a nemzeti hadsereghez tartoznak, nem kételkedett. A katonák, a házvezetőnő előadása szerint, hatan vagy hetem lehetnek s kevés idő múlva arra kérték, hogy Maár János erdészt hívja ki a konyhába, mert beszélni akarnak vele. Maár, aki már feküdt, kissé vonakodva kijött, erre a katonák közül kettő felállott s az egyik, anélkül, hogy egy szót is szólt volna hozzá, két lépés távolságról rálőtt. Maár a sebesülés után összeesett. A lövedék Maárnak jobb alsó karján át az alsó bordák között fúródott be testébe. Erre a tettesek valamennyien behatoltak a szobába, az egyik a telefonvezetékét azonnal elszakította, a többiek pedig összeszedték ami értékes tárgy volt és eltávoztak. Maár a gondos ápolás következtében felgyógyult ugyan, de szolgálatképtelen lett.

Ugyancsak 1920 szeptember 4-én este 8 órakor hat vagy hét felfegyverezett, katonaruhába öltözött, álarcos ember bement Vogel Mihály 48 éves, mezőberényi határbeli tanyái lakoshoz. Vogel, aki éppen akkor érkezett a tanyájára, a konyhaajtóban állva fogadta a jövevényeket, fia pedig egyik szolgájával a ház előtt ülve, éppen vacsorázott. A tettesek egyike, akinek pisztoly volt a kezében, rálőtt idősb Vogelra. A lövedék Vogelnek a szájába hatolva, azonnali halált okozott. Ezek után a tettesek ifj. Vogel és felnőtt szolgáját bekísérték a szobába, azokat ott durván bántalmazták s nagymennyiségű értékes bolti és házilag készült fehérneműt, a kamrából pedig három sertésnek a szalonnáját, húsát és zsírját kocsira rakták, két lovat befogták és Békés irányában, Mezőberény Körös-hídján át eltávoztak.

Ilyen és ehhez hasonló bűncselekmények Békés vármegye keleti és Bihar vármegye délnyugati részén az oláh megszállás alatt és azután következő időkben majdnem napirenden voltak. A nyomozás azonban csak az oláhok kivonulása után vehette kezdetét.

A nyomozások nagy arányokban, összpontosításokkal folytak le. A Vogel-ügy nyomozására detektívek is jöttek Budapestről, de eredményre semmi sem vezetett.

Nem csodálkozhatik ezen senki, aki az akkori idők zürzavaros viszonyaira gondol. Annyi volt a baj, a rendezni való, olyan sok időt és energiát vett igénybe magának az államhatalomnak a talpraállítására, újrászervezése, a testületek belső megerősödése, hogy a megszállást követő első néhány hónapban az elfajult közbiztonsági állapotok tökéletes egyensúlyba hozását és a megszállás alatt történt bűncselekmények visszamenőleges és teljes felderítését várni tulságosan is nagy feladat és követelmény lett volna. Így volt az akkor országszerte és valóban emberfeletti munkát végeztek az őrsök, amíg elérték, hogy a közbiztonság aránylag gyorsan megközelítette régi színvonalát.

A békési őrs is hiába adta a munkája legjavát s hiába feküdt bele teljes erejével a rendesimálás mun-

kájába, a betöréses lopások, a baromfitolvajlások sűrűn ismétlődtek.

Az őrsparancsnokságot 1921 májusában vettem át s ekkor megújult erővel láttam hozzá a munkához.

A megszállás alatt s az ezután történt súlyosabb bűncselekmények tekintetében az a felfogás uralkodott a lakosság között, hogy a tettesek csakis oláh katonák, állítólag a trianoni határon átszökött fegyveres eszavargók, de semmi esetre sem békési lakosok voltak. Semmi adat, támpont nem állott rendelkezésemre. Az összes bűncselekmények idejét és elkövetési módját alaposan emlékezetembe véstem, tulajdonképpen megtanultam az egész anyagot és minden alkalmat felhasználtam, hogy a lakosság körében a nyomozásnak valami kiinduló pontját megtaláljam.

Azt bizonyosra vettem, hogy egy régóta együtt működő banda garázdálkodik a környéken s ugyanaz a banda követte el a megszállás idejébe eső bűncselekményeket is. A nyomozást tehát gyökerében, a régebbi bűncselekményeknél kellett volna kezdenem, ez azonban a közben eltelt hosszú idő miatt szinte lehetetlen volt. Azt, amit az oláhok elhanyagoltak, utólag alig lehetett pótolni. Helyszíni szemlékkel, tanúkikérdezésekkel semmire sem mentem, mert nem emlékeztek már az emberek megbízhatóan semmire sem, vagy pedig hasznavehetetlenül kiszínezve adták elő az eseményeket.

Elhatároztam tehát, hogy leltárt csinálók az őrskörletről. Mindazokat, akik hármikból is a gyanúsabb elemhez tartoznak, leigazoltattam egészen 1918. év november elsejéig visszamenőleg.

Hogy ez milyen munka volt, azt tudja minden bajtársam és tudja azt is, hogy mekkora felelősséggel jár az ilyesmi. Egyik fajtája annak a sokat emlegetett nagy fának, amibe rendszerint csak hosszas gondolkodás után vágják bele a fejszéküket az emberek.

Csak egy ember évekre visszamenő multjának a kikutatása is egész sereg tanu kikérdezését és sok egyéb utámajarást tesz szükségessé. Már pedig a leigazoltatott gyanúsak létszáma Békésen megütötte a kétszázat is. De ettől eltekintve, már csak azért is kényes feladat ez, mert ezek közül az emberek közül egy seregbe valónak okoztam így alapjában véve nem is teljesen indokolt kellemetlenséget, idővesztéséget és egyéb fájdalmakat. Éppen ezért csakis egészen különleges viszonyok között szabad ezt a módszert alkalmazni s nekem mentségemre szolgálhat az, hogy ezek a különleges körülmények az én esetemben valóban meg is voltak.

Folytak tehát az igazoltatások szakadatlanul. A község rendőrbiztosát is megkerestem, hogy a legesekélyebb mértékben is gyanús embereket vagy azonnal kísérelje be, vagy pedig másnapra rendeljék be a község házára. Egyszóval minden épkezláb közbiztonsági szolgálatot teljesítő ember a legmegfeszítettebb figyelemmel kísérte az embereket s a legesekélyebb gyanús jelenség esetében is igazoltatta az érdekelteket.

Igy került elém egyik éjjel négy fiatalember. Egy üres zsák volt náluk, melyben friss baromfitollat találtam.

B. G.-t vettem először kikérdezés alá. El kellett mondania, hogy 1918 november elsejéig hol járt, kikkel barátkozott, milyen körülmények között keletkeztek ezek a barátságok, hol és mikor szoktak találkozni, milyenek a családi viszonyai, miből tartja fenn magát, volt-e büntetve és miért, stb., stb.

B. G. előadásából elég elmondanom annyit, hogy legjobb barátai, a vele együtt őrizetbe vett F. M. J. I., M. J., továbbá B. I. és F. M. öccse, I. A két utóbbi tudomása szerint egy szénbányában dolgozik. Egyéb-ként a zsákkal azért szerelték fel magukat, mert baromfit akartak lopni, de még tervezett működésük megkezdése előtt őrizetbe kerültek.

A baromfilopáson nem érték őket tettem s nem is volt egyéb erre irányuló bizonyíték, mint a zsák. Kü-

Mindenen diadalmaskodik a férfiúi érett ész, eltökélt állhatatos akarat és szorgalmas munkásság; ezek virágoztatnak, gyümölcsöztetnek jegek közt is plántát, midőn a tudatlan és rest még Útópiaiban is éhen halna.
Széchenyi.

lönösnek találtam, hogy olyan nagy készséggel és önként előadva vállalták magukra azt, hogy már eddig is vagy 15–20 rendbeli apróbb lopást követtek el. Szinte dicsékedtek vele.

Arra gondoltam, amire az én helyemben minden csendőr gondolt volna, hogy tudniillik ezzel súlyosabb büncselekmények gyanuját akarják magukról elterelni.

B. G.-t újból a B. I.-vel való barátságára vonatkozólag kérdezgettem, ami látszólag igen kellemetlenül érintette őt. Itt jegyzem meg, hogy B. I. neve nem volt ismeretlen előttem. Két dobozi eszmadia ellen elkövetett fegyveres rablással kapcsolatban merült fel a neve, de akkor nem lehetett róla közelebbi adatokat beszerezni s nem sikerült megtudni, hol tartózkodik. Az említett rablás 1921 júniusában történt és B. G. éppen erre az időre vonatkozólag adott teljesen elfogadhatatlan alibi-felvilágosításokat.

B. G. és B. I. viselt dolgai között tehát itt már összefüggést találtam. Annak idején a szóbanforgó rablás összes körülményeit teljes részletességgel megállapítottam és minden egyes mozzanat élénken élt az emlékezetemben.

Megpróbáltam tehát nyíltan és határozottan belevágni a dologba, hadd lássa B. G., hogy ismerem a rablásban vitt szerepét (amit természetesen nem ismerem, de úgy tettem, mintha alaposan ismerném). Megkérdeztem tőle, hogy amikor B. J.-vel együtt a dobozi híd közelében a két eszmadia kirabolták, melyikük fogta meg a lovakat és melyikük vette el azoktól a pénzüket.

B. G. beugrott. Minden kertelés nélkül beismerte a rablást s részletesen elmondotta, hogy a lovakat B. I. fogta, azalatt ő maga pedig puskát szegzett a eszmadiaakra s a pénzt F. I. vette el tőlük.

Ezzel megtört a jég. A lavina megindult a rablók feje fölött s az első beisérés kipattanása után már nyugodtan vártam a fejleményeket.

Arra a kérdésemre, hogy 1920 januárjában hogyan követték el a löhető ember elleni rablást, elmondta B. G. a rablás részletes történetét. F. I. állott a ló elé, B. I. vette el a pénzt és B. G. lőtt a távozó lovas után azért, mert utólag már a ló elvétele is elhatározották.

Az egyes büncselekményeknek B. G.-ékkal való összefüggése mind világosabbá vált. A hosszúfoki esztorna hídjánál elkövetett rablás este nyolc órára esett, Argyalán Gergelyt ugyanazon az estén kilenc és tíz óra között rabolják ki. Kelemen András meggyilkolása pedig egy óra múlva történt. Az egyes büncselekmények színhelyei között levő távolságok s a büncselekmények végrehajtásában jelentkező egyöntetűség is ugyanazoknak az embereknek a munkájára vallottak.

B. G. további kikérdezése során előadta, hogy a Vogel elleni rablógyilkosság után cimborái elszéledtek Békésről s így új társak után kellett néznie. Így ismerkedett meg M. J.-vel, F. M.-mel és J. I.-vel, akikkel együttesen egész sorozat betöréses lopást és egyéb büncselekményt követett el. A lopott holmit rendszerint M. J. tanyájára vitték, ahonnan azután a saját kocsi-ján beszállították azokat a békéscsabai piacra s ott eladták.

M. J., F. J. és J. I. az oláh megszállás alatt elkövetett büncselekményekben nem vettek részt. Ezt a további nyomozás igazolta.

A rablóbanda tulajdonképpen vezére B. I. 18 éves békési legény volt, tagjai pedig F. I., P. F., Sz. J., B. G., V. Gy., P. G., O. M. és M. A. 23–27 éves békési lakosok voltak. Ezek garázdálkodtak rémregénybe illő módon az oláh megszállás alatt anélkül, hogy üldöztetéstől tartaniok kellett volna.

A házkutatások teljes eredménnyel jártak. Még az 1919-ben elkövetett súlyos büncselekményeiket is tárgyi bizonyítékokkal tudtam rájuk bizonyítani s ezzel az 1919 nyarán megkezdődött és 1922 végéig húzódott büncselekményeket és pedig Békés és Bihar vármegyében elkövetett 35 rendbeli rablást és három rendbeli gyilkosságot teljesen ki is derítettem. B. G. minden tekintetben oly részletes felvilágosításokat tudott adni, hogy a többiek tagadásával szemben tárgyi bizonyítékokat sikerült szereznem s a gyanúsítottak kivétel nélkül és teljes részletességgel be is ismertek mindent. Azután átadtam őket a gyulai kir. ügyésznek.

A tényvázlat, amellyel a tíz gyanúsítottat a kir. ügyésznek átadtam, huszonöt sűrűn teleírott gépirásos oldalra terjedt s tíz hosszú jegyzék sorolta fel a felkutatott és őrizetbe vett bűnjeleket.

A gyulai kir. törvényszék 1924 október 16-án kelt (96 oldalra terjedő * B. 6/136—1923. számú ítéletével a vádlottakat, nevezetesen B. G.-t nyolc évi fegyházra; P. F.-et tizenkét évi fegyházra; V. Gy.-t négy évi fegyházra; O. M.-t három évi és hat havi fegyházra; Sz. J.-t kilenc évi fegyházra; P. M.-t négy évi és hat havi fegyházra; B. G.-t három évi és hat havi fegyházra és P. G.-t (orvadásáért) hét havi fegyházra, mint főbüntetésre és ezenkívül különböző időtartamú hivatalvesztésre és politikai jogaik gyakorlásának ugyanolyan tartamú felfüggesztésére, mint mellékbüntetésre ítélte. A kir. ítélőtábla P. F. büntetését 15 évi fegyházra, Sz. J. büntetését pedig három év és hat hónapra három évi fegyházra szállította le, egyebekben azonban a törvényszék ítéletét jogerősen helybenhagyta.

Nem mulaszthatom el ez alkalommal, hogy derék járőrtársaimról, különösen azonban Czákó Béla és Hegyesi Imre tiszthelyettesekről, Afra Ferenc, Furkó Kálmán, Nagy Sándor és Tóth László törzsörrmesterekről és Molnár János csendőrrel meg ne emlékezzem, akik a nyomozás egész tartama alatt engem egész tudásukkal, lankadatlan szorgalommal és fáradságot nem ismerő kitartással támogattak s akik ezért okirati, illetve nyilvános dicséretben is részesültek.

A Csendőrségi Lapok pályázata.

Előző pályázatunk sikere, de bajtársaink több oldalról hozzánk juttatott kérelme is arra indít bennünket, hogy nyomozási pályázatunkat az alábbiakban megismételjük.

A Csendőrségi Lapok szerkesztősége tehát ezennel új pályázatot hirdet a legjobb nyomozásra, amelyet a csendőrség tagjai 1919 augusztus hó 1-e utáni időben teljesítettek és amelynek következményeképpen a bíróság a gyanúsítottat elítélte.

Pályázhatik minden tényleges vagy volt tiszt-helyettes, altiszt és csendőr, aki a leírt nyomozást maga vezette vagy azt közvetlenül és cselekvőleg irányította.

A nyomozás lefolyását olyan részletesen kell leírni, hogy a leírásból a nyomozás kiindulási helyzetét, az abból levont következtetéseket, a gyanúsított ellen rendelkezésre álló vagy beszerzett gyanuokokat és azok alapjait, a gyanúsított védekezését, a fontosabb tanúk előadását, a nyomozás lényeges fordulatait, a nyomozó egyes intézkedéseit, azok okát, célját és eredményét, a bizonyítékokat, azok beszerzésének módját és értékesítését, egyszóval az elbírálás szempontjából fontossággal bíró összes körülményeket meg lehessen állapítani. Helységek és személyek neveit teljesen ki kell írni.

Legjobb nyomozásnak az a nyomozás fog tekintetni, amelyben a nyomozó csendőr — a szabályok pontos betartása mellett — a bizonyítékok beszerzésénél a legnagyobb szakértelmet és leleményességet tanúsította, tekintet nélkül arra, hogy a gyanúsított bűnösségét beismerte-e vagy sem.

Az, hogy a büncselekményt a gyanúsított mikor követte el, mellékes, a nyomozásnak azonban feltétlenül az 1919 augusztus 1-e utáni időben kellett lefolynia. Esetleges stilusbeli hiányosságok a pályamunka elbírálására nincsenek befolyással.

* A törvényszék ítéletét — igen terjedelmes volta miatt — sajnos, még kivonatossan sem tudjuk közölni, pedig igen tanulságos lenne.

A londoni parlament új ülészekét a százados hagyományokhoz híven nagy pompával és fényes ceremóniákkal nyitották meg. A király és a királyné a történelmi nevezetességű állami diszhintóban, festői menetben vonultak végig London utcáin a parlament épületébe.

A pályamunkákat félhasábosan, az ívnek csak egyik oldalára, könnyen olvasható írással — lehetőleg írógéppel — kell leírni. A pályázathoz csatolni kell:

a) két olyan bajtárs írásbeli nyilatkozatát, akik a nyomozásban maguk is résztvettek vagy annak mikénti lefolyásáról közvetlen tudomásuk van. (Lehetőleg a járőrtársak, vagy ha csak egy járőrtárs volt, úgy az és az őrsparancsnok vagy helyettese.) A nyilatkozatot aláíróknak igazolniuk kell, hogy a nyomozás szó szerint úgy folyt le, ahogy a pályázatban le van írva;

b) a vonatkozó bűnügyi feljelentés (tényvázlat) fogalmazványát és

c) az ügyben hozott elsőfokú bírói ítélet másolatát, ha azonban azt a felsőbb bíróság megváltoztatta, a jogerős ítélet másolatát is.

A pályamunkákat felterjesztés előtt az előjáró szárnyparancsnokkal láttamoztatni kell.

Ha a pályázó a nyomozásért dicséretben vagy jutalmazásban részesült, ezt a körülményt a pályázat végén fel kell említeni.

A „Csendőrségi Lapok“-ban már megjelent vagy ezután közlendő nyomozásokkal a pályázatban szintén részt lehet venni, ebben az esetben azt nem kell újra leírni, csak a mellékleteket kell pótlólag beküldeni.

Pályadíjak:

1. díj 10 darab tízpengős arany;
2. díj 5 darab tízpengős arany;
3. díj 3 darab tízpengős arany;
4. díj 2 darab tízpengős arany.

Pályázati határidő 1926 szeptember 1. A pályamunkákat a „Csendőrségi Lapok“ szerkesztőségének (Budapest, I. ker., Országház-utca 30. szám) kell beküldeni.

A pályázatok elbírálására a szerkesztőség a m. kir. csendőrség állandó tanulmányi bizottságát és a budapesti kir. ügyészség egy tagját fogja felkérni.

A döntés eredményét folyó évi karácsonyi számunkban fogjuk közölni.

A díjat nyert pályamunkák a „Csendőrségi Lapok“ tulajdonába mennek át. A szerkesztőség fenntartja magának a jogot, hogy esetleg a díjat nem nyert pályamunkákat is — a szokásos írói tiszteletdíjak mellett — a „Csendőrségi Lapok“-ban közölhesse.

Míg az, ki csak eszméknek él, soha egészen boldogtalan nem lehet, mert a síron túl is maradnak reményei: az önös mindig egészen azzá válik, mihelyt személyes reményeit eltűnni látja.

Eötvös.

CSENDŐR LEKSZIKON

10. Kérdés. *Bűnselekményt követ-e el az, aki farsang idején jelmezbe öltözködve, az éjjeli órákban a község utcáin házról-házra jár s ily módon löti kedvét.*

Válasz. Ha az ilyen jelmez felvonulásnak nyilvános mulatság vagy álarcos-menetjellege van, akkor az illetékes helyi hatóság engedélyét ehhez előre ki kell kérni, mert ha azt a résztvevők elmulasztják, a Kihágási Btk. 76. §-ába ütköző kihágást követik el. Maga az a tény, hogy egyesek, a közrend és a közbiztonság megzavarása nélkül a farsangi időben jelmezben, ha mindjárt éjszaka is, látogatóba járnak, nem bűnselekmény. E kérdés eldöntésénél mindenesetre a hatósági intézkedéseknél fontolóra kell venni a régi hagyományos népszokásokat is. Tudjuk, hogy sok helyen, különösen a farsang utolsó napjaiban szokásosak a tömeges álarcos felvonulások, utcai mulatozások s általában bizonyos ezabadoság az utcán és köztereken való társas megjelenést és ott tartózkodást illetőleg. Ilyen népszokások figyelembe vétele és megtűrése sem jelenti természetesen azt, hogy bárkinek is menetlevele lenne a közrend felbontására vagy törvénybe ütköző cselekmények elkövetésére.

11. Kérdés. *Az erdő tulajdonosa tetten éri a fatolvajt. A tettenérés után felhívja a tolvajt, hogy fizessen neki 1 millió koronát, mert különben feljenti a csendőrségen. A tolvaj másnap megjelenik az erdő tulajdonosánál s megfizeti a kért összeget. Zsarolásnak minősíthető-e az erdő tulajdonosának eljárása?*

Válasz. Az erdő tulajdonosának a kérdésben leírt cselekménye a Btk. 350. §-ába ütköző zsarolás vétsége. Ilyen esetben azonban, amikor valaki tulajdonképpen törvényes jogának érvényesítésével fenyeget, az ügy bírói eldöntésénél nagy szerepet játszik az, hogy a zsarolással vádoltnak követelése jogos volt-e. Ez, amint tudjuk, a törvény szavai szerint nem lényeges, mert jogos követelés jogtalan módon való behajtása is tilos a Btk. 350. §-a szerint. Am kétségtelen, hogy a fatolvaj az erdőtörvény szerint kártalanítással tartozik, sőt a káros magánindítványához képest még is bünteti a hatóság. Ha a tolvajlás magánindítványra üldözhető kihágás s kár valóban okoztatott, az erdő tulajdonosa a jogtalanság tudata nélkül tehetette meg ajánlatát a magánindítvány mellőzéséről s arról, hogy ezért záros határidőn belül a kárkövetelés kiegyenlítését várja. Ha azonban a kárkövetelés erősen túlzott, már nehezebb a fenyegető jóhiszeműségére következtetni. Még nehezebb akkor, ha a követelést megkapván, a magánindítványt mégis előterjeszti. Az erdő zsarolással vádolt tulajdonosa minden valószínűség szerint azzal fog védekezni a bíróság előtt, hogy a megszept tolvaj maga ajánlott fel egyezséget, kárkövetelése pedig mérsékelt volt. Ha ez a védekezés nincs megcáfolva, fel fogják menteni. Ennek előre látásával kell a csendőrnek a tényállást apró részleteiben is kideríteni.

12. Kérdés. *A tettes bosszút forralt egy juhász ellen, aki a legelőn a karámba terelt nyája mellett fűzavesszőből összetákolta kunyhóban szokta tölteni az éjszakát. Éjjeltájt, borús időben a karámba lopódzott s a kunyhó körül leskelődött. Megállapítván, hogy onnan egy alvó ember lélegzetvétele hallatszik ki, vadászfegyveréből a kunyhóba lőtt. Másnapra kiderült, hogy a kunyhóba befogott medve hullott el a lövés folytán, de a juhászt nem érte baj, mert aznap éjjel a közeli faluban lakó feleségéhez távozott el. Kérdés, hogy a tettes cselekménye gyilkosság kísérletének tekintendő-e?*

Válasz. A tettes cselekménye a Btk. 278. §-ába ütköző gyilkosság büntetettének a 65. §. szerint való kísérlete.

A tettes szándéka a juhász életének előre megfontolt szándékkal való kioltására irányult. Az eredmény a tettes akaratán kívül álló okból nem következett be, mert véletlenül a juhász a cselekmény elkövetésekor nem tartózkodott a kunyhóban, ahol a halálhozó lövés találta volna. Az eredmény tehát nem volt feltétlenül kizárva, elmaradása csak a véletlen esetlegességen

mult. A bűnselekmény jogi tárgya, a juhász élete, létezett és kétségtelenül veszélyben forgott. Ez a dolog lényege. A Btk. 65. §-ának megállapításához az szükséges, hogy a ezándékolt bűnselekmény véghezvitele megkezdessék. Ez a jelenvaló esetben megtörtént. Az eredményt nem a tettes hátrította el s fogalmilag sem volt kizárva, mert a lövőfegyver olyan volt és oly módon használták, hogy emberi élet kioltására alkalmas volt, a ezándékolt eredmény sem azért maradt el, mert a tettesnek nem volt kit megölnie, hanem csak azért, mert a kiszemelt áldozat nem volt azon a helyen, ahol ő képzelte.

13. Kérdés. *X. Y. törzsőrmester tényleges csendőrségi szolgálatának ideje alatt egy közönséges bűnselekményt követett el egy polgári egyén sérelmére. Röviddel azután X. Y. törzsőrmester leszerelt s leszerelése után a polgári egyén feljelentette a polgári bíróságnál. Tekintettel arra, hogy a kérdéses cselekményt nevezett még tényleges csendőr korában követte el, mikor még a katonai bíróság illetékessége alá tartozott, jelen esetben melyik bíróság (katonai vagy polgári) illetékes az eljárásra?*

Válasz. A polgári bünvádi perrendtartásról szóló 1896. évi XXXIII. t.-c. 30. §-a akként intézkedik, hogy ez a törvény a katonai bíróságok hatáskörére vonatkozó szabályokat nem érinti. E jogszabály értelmében a m. kir. Curia jogegységi tanácsa konkrét esetekből kifolyóan törvénysértésnek minősítette azt, midőn a polgári bíróság katonai vagy tényleges csendőr által elkövetett bűnselekmény felett ítélt.

Más az eset azonban akkor, ha az úgynevezett közönséges bűnselekmények valamelyikét — minők például a rágalmazás, becsületsértés, lopás, zsarolás stb. — a csendőrség tagja, tehát a katonai büntető bíróság illetékessége alá tartozó egyén tényleges csendőrségi szolgálatának tartama alatt követi ugyan el, azonban a feljelentés megtétele vagy a katonai hatóságnak a bünvádi eljárás megindítását célzó bárminő intézkedése előtt a tényleges szolgálati viszony valamelyes okból megszűnik.

Ebben a kérdésben jó darabig erős viták és ellentétek merültek fel a katonai és polgári bíróságok között, míg a m. kir. Curia jogegységi tanácsa újabb egy felmerült konkrét eset alkalmából véglegesen tisztázta a megoldatlan kérdést.

A felvetődött eset az volt, hogy A. a g-i kir. járásbíróságnál büntető feljelentést tett B. ellen, ki a panaszolt becsületsértés elkövetésekor még tényleges szolgálatban álló csendőregyén volt, rövid idő múlva azonban a csendőrség kötelékéből kilépett és akkor, mikor A. a feljelentést megtette, már polgári pályán működött.

A m. kir. járásbíróság a feljelentés után minden további eljárás nélkül a budapesti honvéd törvényszékhez tette át az iratokat, miután az volt az álláspontja, hogy B. a sérelmezett becsületsértést még tényleges csendőrségi szolgálatának tartama alatt követte el, így az ügy érdemleges elbírálása az illetékes hadosztálybíróság hatáskörébe tartozik.

Nem volt azonban ezen a véleményen a budapesti vegyesdandárparancsnok ügyésze, aki határozatában kifejtve azt, hogy e bűnügy elbírálása a polgári bíróság feladata, mert a feljelentett a panaszolt cselekmény elkövetési ideje után csendőrségi szolgálatból elbocsátott és pedig anélkül, hogy ebben az ügyben a csendőrhatalóságok a bünvádi eljárás megindítása tárgyában intézkedtek volna, az iratokat az ügynek saját hatáskörében való érdemleges eldöntése végett a járásbírósághoz visszaküldötte.

A járásbíróság továbbra is határozottan ragaszkodott a már nyilvánított és fentebb jelzett álláspontjához. A katonai ügyész véleményével szemben meghozott újabb végzésében a bírói hatáskört elutasította magától s a polgári bíróságot a szóban forgó ügyben illetéktelennek nyilvánította az eljárásra, mert határozata szerint B. az állítólagos bűnselekményt tényleges csendőrségi szolgálata idejében követte el, már pedig a honvédbíróság hatáskörének megállapítása dolgában szerinte csak ennek a körülménynek lehet döntő jelentősége, míg a csendőrségi szolgálat későbbi megszűnése a vitás kérdés megoldásánál tekintetbe nem jöhet. Ez ellen a határozat ellen az érdekelt felek egyike sem élt semminemű jogorvoslással s így az jogerőre emelkedett.

Az ügy bírói eldöntését tehát úgy a katonai, mint

Budapest éjjel. Moesonóky Lajos felvétele.

a polgári fórum elhárította magától. A koronaügyész aztán a jogegység érdekében perorvoslatot jelentett be, mire a m. kir. Curia jogegységi tanácsa a g.-i kir. járásbírósnak ismertetett jogerős végzését megsemmisítette és az iratokat a kir. járásbírósnak megküldve, azt utasította, hogy ez ügyben a bűnvádi perrendtartásról szóló 1896. évi XXXIII. törvényeink értelmében járjon el.

Végérvényesen kimondotta ugyanis a jogegységi tanács, hogy a kir. járásbírósnak a sérelmezett jogerős határozatával megsértette az 1912. évi XXXII. és XXXIII. t.-c.-nek 16-ik §-át azáltal, hogy — noha ebben a bűnügyben a csendőrhatalóság a feljelentett egyén csendőrségi viszonyának megszűnté előtt a bűnvádi eljárás megindítása iránt semminemű intézkedést nem tett — a kir. járásbírósnak a törvényesen reá háramlott bírói hatáskört magától mégis elutasította.

Indokolása szerint a kir. járásbírósnak téves álláspontja nyilvánvalóan sérti az 1912. évi XXXII. és XXXIII. törvények teljesen egyező tartalmú 16-ik §-ának első bekezdésében foglalt rendelkezését, amely szerint a bűnügy terheltje — bár a büntetést tényleges csendőr korában követte el — a katonai bíróság köréből mégis kikerült és bűnügyének elbírálása a polgári bíróság hatáskörébe tartozóvá vált azért, mert a tényleges csendőrségi szolgálatból előbb bocsátatott el, mintsem ebben az ügyben a csendőrhatalóság a bűnvádi eljárás tekintetében bárminő rendelkezést tett volna.

A katonai és polgári bíróságok hatáskörének határait a csendőrséghez tartozó személyeket illetően közelebbről megvilágítja egy még 1885. jan. 7-én kelt igazságügyminiszteri rendelet, melynek intézkedései szerint azok a szabadságvesztés-büntetések, melyeket a polgári bíróságok a tényleges csendőrségi szolgálatban álló egyének ellen jogerősen olyan büntetendő cselekmények miatt állapítottak meg, melyeket ők a csendőrségi kötelekbe lépésük előtt vagy a tényleges csendőrségi szolgálat tartamán kívül követtek el, ha ezek a büntetések egy hónapnál továbbra nem terjednek: a bíróság megkeresésére a csendőrségi (honyvédségi) fogházakban hajthatók végre, ha csak a polgári bíróság által kiszabott büntetés következtében az illető a csendőrpáncsnok-ság által a csendőrség kötelekéből el nem bocsátatnék, amikor is az azonnal a polgári bíróságnak adatik át büntetésének kiállása végett.

14. Kérdés. *A csendőrijárőr őrizetéből megszökik a fogoly s egy sebes és mély vizű folyón átvezető pallóhidon a túlsó partra menekülve, tovább fut. A járőr követi, de midőn a pallóhidhoz ér, valaki megállva a csak egy embernek helyet nyújtó deszkahíd közepén, útját állja a járőrnek. Az illető a járőr felszólítására sem távozik a hídról s ily módon a megszökött fogoly egérutat nyert. a) Használható-e ellene fegyver s ha igen, minő? b) Mily büntetést követelt el a járőrrel ily módon szembeszálló egyén?*

Válasz. a) Ez esetben a fegyverhasználat a szerv. ut. 12. §. 1. pontja értelmében indokolt, mert az illető a csendőrt támadással veszélyesen fenyegeti azáltal, hogy a mély víz felett egy pallón útját állja és így a helyzet összes körülményeinél fogva attól lehet tartani, hogyha a csendőr hozzá ér, az vízbelöki. Hasonló az eset, mintha ez az ember bár pusztá kézzel nekiment a csendőrnek oly célból, hogy megrohanja. Szurony használata indokolt, mert ekkor célszerűbb az illető combjába szúrni, hogy a pallón állva ne maradhasson, másrészt mert nincs is igen ideje a csendőrnek kardot rántani. Egyebekben lásd szolg. ut. 65. §. 6. bek.

b) Kétségtelen, hogy az illető segélyt nyújtott a fogolynak a hatósági őrizetből való megszökésére s így elkövette a Btk. 447. §-ának 1. bekezdésébe ütköző fogolyszöktes büntetést. Elkövette azonban az 1914. XL. t.-c. 4. §-ának 2. bekezdésébe ütköző vétséget is, az erőszakot a hatóság közege ellen. E tekintetben az a kérdés lényege, hogy a látszólag éppen nem támadó jellegű magatartás kimeríti-e az oly erőszak fogalmát, amely alkalmas arra, hogy a hatóság közeget hivatásának jogszerű gyakorlásában akadályozza. A fennforgó körülmények közt erre a kérdésre igennel kell felelni, mert a járőr az illetőnek a hídról pusztá kézzel való eltávolítását nem kísérelhette meg anélkül, hogy őt magát is életveszély ne fenyegette volna. Ha ugyanis a járőr egyik tagja a pallóra lép, hogy onnan az illetőt elhárítsa, ki van téve az ellenállásnak, amely esetben ő maga is a folyóba bukkhatik. Más választása tehát nincs, mint a foglyot elszalasztva, eltűnni az útonállást, vagy pedig fegyverrel kell használnia, minthogy a távozásra való felhívásnak nem volt eredménye. Az illető magatartása tehát oly erőszakot jelentett a hatósági tevékenység megátalításában, amely csak fegyveresen akadályozható meg s így a fent említett vétség összes törvényes tényezőit a cselekmény kimeríti.

SPORT

A 2. esendőr tiszti sitanfolyam naplója.

Irta: BÁRDOSY BÉLA főhadnagy.

Kopog a táviró, csilingel a telefon és 24 órán belül az ország legtávolabbi részébe is eljut a csendőrség felügyelőjének rendelete, hogy a sitanfolyamra jelentkező tisztek úgy induljanak útba állomáshelyeikről, hogy február 3-án 12 órakor a gyöngyösi vasútállomáson legyenek, ahonnan egy csoportban fognak elindulni a sitanfolyam elszállásolási helyére, a Mátra-hegységben levő Galyatetőre, az ott levő menedékházba. A rendelet általános örömet keltett azok körében, akiket érintett; a jelentkezettek részben régi szívek voltak, akik örültek neki, hogy kedvence sportjuknak ismét hódolhatnak, részben olyanok, akik, bár eddig még nem szítek, e nemes sportról olvasottak alapján kedvet kaptak hozzá. Bizonyos, hogy a szítés a legszebb és leg-egészségesebb téli sportok egyike.

Február 3. Budapest. 8 óra 10 percek indul a keleti pályaudvarról a gyors. A pályaudvaron Száhlender Béla tábornok, Balás Gyula őrnagy, Puljer Fülöp, Cammerle Raymond századosok, Horostsák Béla, Tavassy Lajos, Kontra Kálmán és Orendy Norbert — a tanfolyam oktatója — főhadnagyk találkoznak. Vámosgyörkig utaznak együtt, ott át kell szállni a gyöngyösi vonatra. Vámosgyörkön csatlakoznak Ambrus Endre százados és Bárdossy Béla főhadnagy. Lázás készülődés: a vasúti kocsik ablakára köpenyhől függőnyt rögtönzünk, lekerülnek a fekete nadrágok és fél óra múlva teljes siöltözethen várjuk a vonatnak Gyöngyösre való befutását. A pályaudvaron vár és jelentkezik a tábornok urnál Székely Jenő őrnagy állomásparancsnok, a helybeli csendőr szakaszparancsnok és Sipos Lajos g. főhadnagy, aki, mint a tanfolyam résztvevője, de egyúttal élelmezőtisztje is, már két nappal megelőzött minket, hogy az elhelyezés és élelmezés biztosítása körül szorgoskodjék. Rövidesen előkerül a már előbb megérkezett Péterffy Jenő főhadnagy is; most már teljes a létszám: 12 fő. Egy hintó, egy háromüléses „országos jármű” és egy padokkal felszerelt teherkocsi van kirendelve az állomásra a személyek és csomagok elszállítására. Gyönyörű napsütéses, 16 fokos meleg tavaszi idő van, aminek az igazat megvallva, nem nagyon örülünk. Jobban szeretnők, ha „farkasordító” hideg lenne. Csoportokba verődve találgatjuk, vajjon van-e hó a Galyatetőn, meg lehet-e tartani a sitanfolyamot. Végre aztán elhelyezkedünk a kocsikon. A hintón a tábornok úr, Balás őrnagy és Puljer százados urak, a másik kettőn a többiek helyezkednek el. Megyünk az őrsre, ahol a fölösleges csomagokat elhelyezzük. Déli 12 $\frac{1}{2}$ órakor indul az első kocsi, 13 órakor a második, a városon keresztül. Bizony, még mindig megvan a nyoma annak a rettenetes tűzvésznek, amely nyolc évvel ezelőtt ennek a szép és kedves városnak legnagyobb részét elhamvasztotta, mert bár a házak nagy része újra felépült, még mindig porrá égett házak maradványai, üszkös gerendák emlékeztetnek a szerencsétlenségre. Északnak vesszük utunkat. Pusztabene (Mátrafüred)-en át a Mátra-hegység 625-ös magaslatáig visznek a kocsik, mintegy 17 km.-nyi útvonalon. A természet szépségeinek szemléletébe merülve egyszerre csak vesszük észre magunkat, hogy a nagy teherkocsi nem előre, hanem visszafelé gurul. Szerencsére mindenki idejében leugrált róla és ösztönyszerűen nekitámasztja hátát a kocsinak, mire a fáradt lovak újra elindulnak. Alig megyünk néhány lépést, Tavassy főhadnagy kis drótszórú foksziya leugrik a kocsiról és egy nyúl után iramodva eltűnik az erdőben. Hívás, keresgélés, mind hiábavaló, a kedves kis kutya nem kerül elő többé.

Mátra-hegy 625-ös magaslat. Az első kocsin ülök három órára érkeznek és a nagyobb csomagokat az ott várakozó három málhásállat egyikére felszerelve, gyalog folytatják útjukat egy meredek hegyre, a másik két kocsiiban ülők $\frac{1}{2}$ 17 órakor indulnak ugyanazon az úton két málhásállattal. Mindössze 7 km.-nyi utat kell északnyugati irányban megtennünk, hogy szállásunkat,

a galyatetői menedékházat elérjük. Nehéz terep. Minél jobban távolodunk a kocsitól, annál nagyobb lesz a eszóflanság. Lassanként egészen besötétedik, az utat csak telefonpóznák mutatják. Nagy köd mindenütt. Egyszerre megáll az egész társaság, olyan hirtelen, mintha vezényszóra történne. Megkapó szépséggel emelkedik ki a ködből egy előttünk 3—4 lépésnyire levő erdő, egyforma, 25—30 méter magas, csodálatos szépségű fáival. Pár pillanatig hangtalanul gyönyörködünk bennük, azután tovább indulunk. Hegynek fel, hegyről le: így megyünk másfél órája. Most megint fel, ez aztán az utolsó emelkedés. Itt már hó van mindenütt. Igaz, hogy egy kicsit vizes, de mégis csak hó és örülünk neki, mert a tanfolyamot mégis meg lehet tartani. Végre felérünk a tetőre, ahol egy sötét ház körvonalait vesszük észre. Körüljárjuk a házat: barakk őrséggel. Most vesszük csak észre, hogy tovább kell mennünk, onnan még mintegy 50—60 lépésnyire van a menedékház. Bizony most már soknak tűnt fel ez a néhány lépés is.

Végre megérkeztünk a menedékházba háromnegyed 19 órakor. Rettenetes füst mindenütt. A tábornok urék már több, mint egy órája itt vannak és kinyitották az összes ablakokat, a kályhákban pedig kioltották a tüzet, mert az erős délkeleti szél annyira visszacsapta a füstöt, hogy nem lehetett fűteni. Érdekes új épület a menedékház. A galyatető szép füves fensíkja és a hozzá délnek csatlakozó hatalmas erdőségek az egri érsekség tulajdonát képezik; itt épült fel a honvédelmi kinestár, a vallás- és közoktatásügyi miniszterium, a turistaezresületek és a társadalom adományaiból 1921-től 1924-ig az egyemeletes menedékház. „Siker koronázta végre a magyar hegymászók törhetetlen hitét, a cél elérésébe vetett bizodalmit és landatlan szorgalmú energiáját, kitartását”, olvassuk a menedékház történetében. Tizenhat helyisége van: a földszinten kis és nagy étterem, hegymászók és egyetemiek szobája, dr. Vigyázó János szoba, éléskamra, konyha és a menedékház őrének szobája; az emeleten: salgótarjánai szobája, hölgyek szobája, nagy hálóterem, budaiak szobája, gr. Csáky Károly szoba, Belitska Sándor szoba, padlástér és fényképező sötétkamra. Az emeleten három szobában vagyunk elhelyezve: a tábornok úr a „hölgyek szobájában” a többiek a gr. Csáky és Belitska szobákban. Szűk, kicsi helyiségek, emeletes ágyakkal, mint a hajókon.

Február 4. Ötfokos meleg, napsütéses szép idő. Kiadós reggeli után kezdődik a foglalkozás. 8—9 óráig Orendy főhadnagy a szobában ismerteti a sít a különböző kötésekkel; gyakoroljuk a fel- és lecsatolást. Azután kimegyünk a terepre, ahol 9—10 óráig a menetet (sikon) és a fordulatokat gyakoroljuk, állóhelyben és menetközben, majd 10—12 óráig a siklást egy kisebb lejtőn. Négy kezdő van közöttünk, akik még sohasem szítek: Balás őrnagy, Cammerle százados, Sipos és Bárdossy főhadnagyk. Az esés bizony nem tartozik a ritkaságok közé, de a puha hóba szinte élvezet belesni.

Aztán elindulunk, hogy egy jó nagy kerülővel hazatérjünk. Egy meredek hegyoldalon kapaszkodunk felfelé. Egyszer csak megállunk. Olyan panorama tárul a szemünk elé, amely mellett nem mehet el az ember anélkül, hogy ne gyönyörködjék benne! Gyönyörű az előttünk elterülő szépséges táj. A háttérben három csúcs emelkedik ki a ködből az ég felé. Meghatottan, néma csendben nézzük a csúcsokat... belesajdul a szívünk, hogy az már nem a mienk. Úgy tűnik fel, mintha a köd megértené fájdalmunkat és a mi kedvünkért szállana alá, hogy jobban láthassuk azt, ami a mienk. A csúcsok pedig büszkén emelkednek ki a ködfelhőből, talán integetnek is felénk s úgy küldik üzenetüket: „Ember, küzdj és bízza bizzál!” Bizunk is, rendületlen, szent bizalommal és küzdünk is majd, ha eljön az ideje.

Előttünk kisebb csúcsok és egy erdőcske között egy kedves kis falu bontakozik ki a ködből: Szuhahuta. A fenséges csendben egy kis kakas kukorékolását olyan tisztán halljuk, mintha mellettünk állana, pedig Szuhahutáról hallatszik idáig. Szép, változatos terepen 13 órára érkezünk haza 7 fok melegben. Ebéd után meg van engedve a pihenés, de majdnem mindenki elmegy egy kis kirándulásra sivel felszerelve. 18 órakor kezdődik az elméleti oktatás a Siutasításból: a ruházat, felszerelés és fegyverzetéről.

Február 5. 3½ fok meleg, esős idő. 8—9 óráig csuklógyakorlat: lábgyakorlatok és ugrások; 9—12 óráig az előző napinál valamivel nagyobb és meredekebb lejtőn siklások, fékállás, guggolás, féksiklás. Hazafelé menet Cammerle százados lesiklik egy meredekebb lejtőn és egy, a földből kiálló gyökérben megbotolva elesik úgy, hogy sije eltörik. Délben csak 3 fok meleg, amit igen nagy örömmel veszünk tudomásul, mert eszerint a reggeltől félfokot sülyedt a hőmérséklet. Úgy látszik, hogy az idő hidegebbre fordul.

Délután 18 órakor a kis étteremben ülünk együtt és várjuk az elméleti oktatás megkezdését, midőn nagy „Gyüá! Gyüá!” kiálásokra leszünk figyelmesek. Mindenki felugrik és kiszalad; tudjuk, hogy a gyöngyösi őrsön hátrahagyott csomagjainkat hozzák utánunk a nélkülözhetetlen holmikkal. Bizony már mindenünk nagyon várta a csomagokat, mert a legtöbbünknek csak egy öltözet ruhánk és lábbelink volt, ami dél-előtti mindig átázott s így délután bizony nagyon éreztük az átöltözködés szükségét. Lemegyünk a még körülbelül 150 lépésnyire levő kocsihoz és a lovak eddigi teljesítményét honorálva nem engedjük, hogy tovább jöjjenek, hanem a holmikat leszedjük a kocsirol és magunk cipeljük fel a meredeken. Hazatérve nagy habota fogadja Ambrus századost, akinek összegyűjtött csomagjából a kardja és sarkantyus csizmája kandikál ki: ezeket tudniillik nélkülözhetetleneknek tartották az őrsön egy olyan ember számára, aki a Galyatetőre megy sítanfolyamra.

Február 6. Két fok meleg, 8—9 óráig csuklógyakorlat: fej-, láb-, törzs-, kar- és légzési gyakorlatok, 9—12 óráig nagy anyagot vettünk át, mert a hó rohamosan olvad és félő, hogy hamarabb be kell fejezni a tanfolyamot. Támasztott siklás, támasztott ivelés, siklás támadó állásban, irányváltoztató lépés és a tegnapi anyag ismétlése. Egy kis mókus nagy konsternációt kelt: valamennyien oda iparkodunk, hogy lássuk a kedves kis állatot, de az valami rossz fát fehetett a tűzre, mert ennyi csendőr láttára rémülten elillant.

¼13 óra tájban 2½ fok melegben már készülődünk hazafelé, mikor látjuk, hogy libasorban 25—30 ember közeledik felénk, meggörnyedt háttal. Főleg leányok és asszonyok, akik hátukon hatalmas fatuskókat cipelnek a menedékház felé. Nem állhatjuk meg, hogy meg ne szólítsuk őket és meg ne kérdezzük, hogy mit fizetnek nekik ezért a fáradságos munkájukért. Hát nehéz kenyér ez, annyi bizonyos. Alig akarjuk elhinni, hogy napi 15—20.000 koronánál többet a legszorgalmasabb sem kereshet. Most öt leány jön egymásután. A tábornok ur megkérdi őket, hogy hány évesek: 12, 15, 16, 11 és 21 válasz. Önkéntelenül is kifakadunk: mégsem járja, hogy tizenegy éves kis leánnyal ilyen terhet cipeljenek itt, ahol egy ilyen kis gyermeknek még teher nélkül is fáradságos a feljövétel. Csoda-e aztán, ha az ilyen gyerekek tönkremennek? . . .

A tábornok ur egy ideig szótlanul, mosolyogva, szeretettel nézi őket. Egészséges, jól fejlett, domború mellű, erős csínőjű, anyának predesztinált nő mindenik, majd kicsattannak az élettől. Most, hogy a tábornok ur azt mondja, hogy hasonlítsuk össze őket a hasonlókorú sápadt, vézna, köhögős városi leányokkal, belátjuk, hogy bizony fizikai munka és jó levegő kellene a mi városi leányainknak is, akik jobban tennék, ha az ilyen isteni hegyeket járnák a tüdőbacillus-sal telt, érzéki báltermek helyett; ezzel nemcsak maguknak, hanem a hazának is szolgálatot tennének, szülvén egészséges, erős gyermekeket.

(Folytatjuk.)

Versenyek.

A csendőrség országos tisztí vívóversenyét március 27-én és 28-án Székesfehérvárott rendezik a magyar vívószövetség szabályai szerint. I. Tagozódás. 1. Senior (kard, tör). — Seniorok a kard és törben az 1924. és 1925. évi versenyek első hat helyezettei. — 2. Junior (kard, tör) versenyszámokra. — 3. A sorrendet körvívás alapján állapítják meg. A bajnokságok a senior-mérkőzésen állapíttatnak meg, miért is a juniorok közül azok, akik a bajnokságért mérkőzni óhajtanak, a körmérkőzéseken részt kell, hogy vegyenek. — 4. A juniorok versenyén az 1. pontban említettek nem indul-

hatnak. — II. Nevezés. Nevezhet a csendőrség kötelékébe tartozó bármely tiszt. — III. Díjazás. A) Vándordíj: Valamennyi versenyszámban (senior és junior, kard- és törversenyben) a legkedvezőbb ponteredményt felmutató kerületnek. 1. Az eredményt pontozás útján állapítják meg és pedig: annyi pontot kap az első helyezett, — úgy a kardban, mint a törben. — ahány induló van s így lefelé például 8 induló esetén 1. 8 pont, 7. 2 pont stb. — 2. A pécsi kerületi parancsnokság a birtokában levő vándordíjat a verseny napjáig a II. kerületi parancsnokságnak átadja. — B) Tiszteletdíj: 1. 1—1 a kard- és törverseny három abszolút első helyezettejének. — 2. 1—1 a junior kard-, 1—1 a junior tör első három helyezettejének, ha legalább 5—5 induló van. Ha 3—4 induló van, csak 2—2 tiszteletdíj kerül kiosztásra. — C) Éremdíjazás: 1. Elsőknek 1—1 aranyozott, másodikoknak 1—1 ezüst-, harmadikoknak 1—1 bronzérem. Kilenc induló esetén 4-ik is, 11 induló esetén az 5-ik is stb. bronzérmet kap. — D) Bajnoki plaket és díszoklevél: a kard- és a törverseny bajnokának. Egy versenyző csak egy tiszteletdíjat és csak egy érmet nyerhet. — Általános rész. 1. Vívófelszerelésről minden vívónak magának kell gondoskodni. — 2. A versenyt rendező kerületi parancsnokság gondoskodik kellő számú bíróról (jury), valamint megfelelő vívóhelyiségről. — 3. A versenyzők úgy induljanak, hogy március hó 26-án este Székesfehérvárra megérkezzenek, miután előreláthatólag a sokféle versenyre tekintettel a mérkőzéseket 27-én 9 órakor meg kell kezdeni.

A csendőrség országos mezei futó- és birkózóversenyét március hó 27. és 28-án Székesfehérvárott tartják meg. Mezei futóverseny 4—5 km. távon, a magyar atl. szöv. szabályai szerint. I. Tagozódás: 1. Csendőrségi verseny, melyben csendőrségi versenyzők indulnak. A versenyben a tisztek és legénység külön-külön csoportban indulnak. 2. Katonai- és közbiztonsági alakulatok versenye, melyben honvéd, vámőr, rendőrtartalék legénységi áll. versenyzők indulnak. 3. Levente verseny, hol a leventék egyesületük színeiben egymás között versenyeznek. Ad. 1. A csendőrségi verseny feloszlik: a) kerületek közötti 5-ös csapatversenyre. A csapatverseny eredményébe egy altiszt eredménye beszámít és a csapat 5 tagja közül 4-nek olyannak kell lennie, aki az 1924. és 1925. évi országos mezei futóversenyen éremmel díjazva nem volt. Amennyiben valamelyik ker. 5-ös csapata a fenti feltételeknek nem felelne meg, díszvalifikálják. b) Egyéni verseny (egyben bajnoki). Az egyéni versenyben seniorok és juniorok vesznek részt. Miután tisztí és legénységi versenyzők külön versenyt futnak, hogy a bajnokság és az 5 abszolút első megállapítható legyen, az első 3 befutó idejét úgy a tisztí, mint a legénységi versenyzőknél pontosan lemérik. Egyforma teljesítmény esetén a kor dönt. Senior: A tisztek közül Puljer százados, Baky, Plávanszky és Mildschütz főhadnagyok. Legénységi közül: az 1924. évi mezei futóverseny 75 és az 1925. évi mezei futóverseny 15 első helyezettei. Ad. 2. és 3. A katonai, illetve közbiztonsági alakulatok és leventék csak egyéni versenyt futnak. II. Nevezés. Kerületenként és az Ecsi-től legfeljebb 7—7 fő legénységi állományú versenyző indítható. Tisztek tetszés szerint. III. Díjazás. A) Vándordíj: A legkedvezőbb ponteredményt felmutató kerületnek. 1. A VI. ker. a birtokában lévő vándordíjat a verseny napjáig a II. kerületi parancsnokságnak átadja. B) Tiszteletdíj. 1. 1—1 az első 5 helyezettnek. 2. 1—1 a legjobb tiszt, altiszt és legénységi állományú versenyzőnek. 3. 1—1 a három legjobb junior tisztnek, (ha legalább 5 junior versenyző van) és legénységi állományú versenyzőnek. 4. 1 a senior tisztí helyezettnek (ha legalább 5 senior versenyző van). 5. A tiszteletdíjak választás útján kerülnek kiosztásra. A választás beérkezési sorrend szerint történik. C) Éremdíjazás. 1. A győztes 5-ös csapat tagjai 1—1 aranyozott, II. csapat 1—1 ezüst, a III. csapat tagjai 1—1 bronzérmet. 2. Az abszolút első 5 ranyozott. 3. A legénységi csoportban az első 5 helyezett aranyozott, a 6—10-ig ezüst, 10—15-ig bronzérmet. 4. A tisztí csoportban a legjobb 5 junior tiszt, (ha legalább 7 versenyző van) az I. aranyozott, II. ezüst, III., IV., V. bronzérmet. 5. Senior tisztek győztese 1 aranyozott érmet. D) Bajnoki plaket és oklevél. A bajnoknak: 1. Szántó őrmester a birtokában levő bajnoki plaketet a verseny napjára a II. kerületi parancsnokságnak leadja. IV. Öltözet. Sportdresz (ker. színeiben) tetszés szerinti lábbeli (esetleg meziláb). Birkózóverseny. Csendőr legénységi állományú versenyzők részére a szabadbirkózás szabályai szerint. I. Tagozódás. Egyéni versenyre (egyben bajnoki) és három súlycsoportra. 1. Könnyű súly 67 kg-ig. 2. Középsúly 75 kg-ig. 3. nehézsúly 75 kilogrammon felül. A súlycsoportok

I. helyezeti, fel súlyviszonyra való tekintet nélkül ismét bíróknak, ennek győztese a bajnok. II. *Nevezés*, a) Körületenként és az Ecsi-től legfeljebb 3-3 fő indítható. III. *Díjazás*, 1. Pajzsi plakét és díszoklevél a bajnoknak, 2. Tiszteletdíj minden súlycsoport első helyezetiének, 3. Éremdíjazás, Minden súlycsoport I. helyezetiének aranyozott, II. ezüst-, III. bronzérem (feltéve, hogy a súlycsoportban legalább 5 induló van). Azon súlycsoportban, hol 8 vagy több induló van, a IV. és V. helyezeti bronzérmeket kap. Az eredményt pontozás alapján számítják ki, még pedig úgy, hogy a győztes 2 a vesztes 0 pontot kap. *Általános rész*, 1. A versenyt rendező II. ker. parancsnokság az egyes katonai (közbiztonsági) alakulatokat parancsnokságaik révén, a levante egyesületeket pedig az illetékes testnevelési felügyelők útján hívja meg. 2. Az egyes ker. és Ecsi. parancsnokságok gondoskodnak, hogy a versenyekre benevezetteknek kellő tréningjük legyen és a kiválasztás idejében megtörténjék. 3. A tiszti versenyzők költségeit a kerületi-, míg a legénységi versenyzők költségeit az osztály sportlapok fedezik. 4. Egy-egy versenyző a mezei futó-, és a birkózó versenyen csak egy tiszteletdíjat és csak egy érmet nyerhet.

KÖNYVISMERTETÉS

Dr. Valló József őrnagy: A Magyar Büntetőtörvények Zsebkönyve II. rész. Kihágások. Három éve annak hogy dr. Valló József őrnagy, a budapesti esendőrtiszti tanfolyamok tanára a büntettekről és vétésekről szóló magyar büntetőtörvényeket ujonnan feldolgozta és könyvét „A Magyar Büntetőtörvények Zsebkönyve” címen útjára bocsátotta. Sem a szerzőt, sem pedig könyvét nem kell olvasóink előtt ismertetnünk; a szerző neve nemcsak a testületen belül, hanem azon kívül, a büntetőjogászok körében is közismert, amit legjobban bizonyít az a körülmény, hogy könyvét, amely a háború után a legelső volt a maga nemében, — bár a címe szerint is elsősorban a esendőrség használatára készült — az utolsó példányig a szó szoros értelmében szétkapkodták.

Dacára a munka várakozáson felüli sikerének és kelendőségének, a szerző akkor még nem tervezte annak folytatását, mert a kihágások szempontjából nem látta még a viszonyokat kellőképpen kialakultaknak ahhoz, hogy a könyv második, kihágási részének hatalmas anyagát is feldolgozza, míg most, a parancsoló szükség, de különösen a esendőrség köréből hozzá intézett számtalan kérelem előtt meghajolva, könyvének második, kihágási részét is megírta.

Mindnyájan ismerjük azokat az óriási nehézségeket, amelyeket a háború utáni rendkívüli viszonyok által szinte nap-nap mellett felvetett új kérdések, különösen a mindennapi élettel szorosan összefüggő kihágási törvények és rendeletek értelmezése és alkalmazása tekintetében okoztak és amely nehézségek a háború óta újabb rendeletek egész özönének a kibocsátását tették szükségessé. Természetes, hogy nemcsak a bíróságoknak és a közigazgatási és rendőri hatóságoknak, hanem a esendőrségnek is napról-napra nagyobb nehézséget okozott a rendeletek tömkelegében való eligazodás, főleg pedig azok végrehajtása s ez a körülmény azután nemcsak a esendőrség gyakorlati szolgálatában, hanem a legénység kiképzésében is ingadozást, bizonytalanságot teremtett.

Egész különös mértékben tornyosultak mindezek a nehézségek a szerző elé, aki azzal a céllal nyúlt hozzá a paragrafusok és rendeletek tömegéhez, hogy azokat könnyen áttekinthető rendszerbe foglalva, megkönnyítse nemcsak a esendőrség közbiztonsági szolgálatát, hanem a kiképzést és az önképzést is. A szerzőnek ez teljes mértékben sikerült is. Könyvét az abszolút jogi tudás biztossága, a legkisebb részletkérdésig hatoló alaposág és főleg a esendőrség viszonyainak és szükségletének tökéletes ismerete jellemzik és teszik — elsősorban a mi számunkra — értékké. Tiszti, altiszti és próbaesendőri iskolák részére egyaránt kiváló tankönyvül szolgálhat s az önképzés céliainak is mindenben megfelel, mert mindenki megtalálja benne a maga tudni-valóját. Dr. Valló őrnagy könyve legfontosabb segédleteink egyike, mely nélkül esendőrségnek sem oktatnia, sem tanulnia, de közbiztonsági szolgálatot teljesítenie

sem lehet; azzal a esendőrség minden egyes tagjának ellátva kellene lennie. Bizonyos, hogy a szerző immár befejezett, nagy és értékes munkájával hatalmasat lendített a esendőrségi szolgálat és kiképzés ügyén: illesse érte a testületért élő és csak annak javán munkálkodó hajtársakat megillető elismerés és mindnyájunk hálás köszönete. A könyvre vonatkozó előfizetési felhívást ma számunkhoz csatoljuk.

pz.

Charles Sarolea: Szovjet-Oroszország.

A fegyveres erő minden tagjának, de elsősorban a esendőrségnek fel kell fegyverkezve lennie szellemileg is a bolsevista agitáció ellen. Egy ellenség ellen, amelyet nem ismerünk, nehezebb védekezni, mint egy oly ellenség ellen, melyet legalább részben ismerünk. A bolsevizmus, amint azt sok derék esendőr vértanúhalála igazolja, ellensége a magyar fegyveres erőnek és első sorban a esendőrségnek. Fontos tehát a bolsevizmus és annak főfészke, Szovjet-Oroszország megismerése, de fontos, hogy ismerjük a bolsevizmus szellemi fegyvereit is.

Oroszországról a cári uralom bukása óta egész sereg könyv, tanulmány és újságcikk jelent meg, de sajnos szerzőjüket illetőleg vagy annak pártatlansága, vagy az orosz nép ismeretének hiánya miatt támadhattak kételyeink.

Charles Sarolea az edinburghi egyetem orosz tanár-széke tanárának személyét illetőleg egyik kétely sem állja meg a helyét. Mint tudós, már hivatásánál fogva is pártatlan; a háború kitöréséig pedig gyakran megfordult Oroszországban. Beutazta annak minden részét, 1924. évben sikerült ismét újra eljutnia Oroszországba és ezen útjában szerzett tapasztalatairól számol be a fenti címen megjelent „Impressions of soviet Russia” című művében.

Keresetlen, pártatlan egyszerűséggel mondja el mindazt, amit látott. Szinte ridegen ragaszkodik a tényekhez; szigorúan kerül a pátozt és óvakodik minden túlzástól. Könyvét éppen ez teszi értékké.

Ebből a könyvből hiányzik minden túlzás, minden gyűlölet és minden pártoskodás. Ez a könyv a tények sorozata — és a tények önmaguk beszélnek.

Vegyünk csak egy példát, vegyünk csak a bolsevista statisztikai hivatal adatait az 1923. év végéig a hivatalosan kivégzettekéről. Ezek horribilis száma hivatásuk szerint a következőképpen oszlik meg: 28 püspök, 1219 pap, 6000 tanár és tanító, 9000 orvos, 54.000 tiszt, 260.000 legénységi állományú katona, 70.000 esendőr és rendőr, 12.950 földbirtokos, 355.250 egyéb intellektuális osztályhoz tartozó szakember, 193.290 ipari munkás, 815.100 paraszt. Közel kétfélmillió gyilkosság, amit beismernek! Mennyi lehet, amit letagadnak!

Borzalmas számok. Mindmegannyi tény, mely igazán nem szorul magyarázatra.

A 230 oldal terjedelmű könyv 27 fejezetre oszlik, melyek címei a következők: I. Moszkva: A kommunizmus géopontja. II. Pétervár: A haldokló város. III. A bolsevizmus védekezése. IV. A kommunizmus fénykora és hanyatlása. V. Az új gazdasági politika. VI. Az Antikrisztus birodalma. A vallási élet fellángolása. VII. A terror, mint a marxizmus vörös gyümölcse. VIII. A bolsevista tanok esődjé. IX. Az iskola, mint a bolsevista tanok gyermekszobája. X. A világforradalom bolsevista irányításai. A propaganda nagymesterei. XI. Bolsevista politikai elvek. XII. A bolsevizmus vörös nyomai és a fascizmus terjedése Középeurópában. XIII. Allami szocializmus Oroszországban. XIV. A bolsevizmus és a szláv államok. XV. A bolsevizmus és a zsidóság. A zsidó vezetők hatalma. Az antiszemizmus elmérgesedése. XVI. A keleteurópai zsidóság. XVII. A keleti zsidóság válsága. XVIII. Az orosz egyház válsága. XIX. Az orosz egyház jövője. XX. A bolsevizmus és az orosz jellem. XXI. A forradalmi hagyományok Oroszországban. XXII. A Romanov-dinasztia jellemzése és családfája. XXIII. Az 1917. évi vértelen forradalom. XXIV. A francia és az orosz forradalom. XXV. A bolsevista vezetők lélektana. XXVI. Meddig még? XXVII. Oroszország jövője. A bolsevizmus letűnése. Konkolyhíntés.

A könyv a Stádium könyvkiadóvállalatnál (Budapest, Rózsa-utca 111. sz.) rendelhető meg. Ára 47.000 korona.

th— —al.

HIREK

Tirts Béla ezredes.

A közelmúlt időkben gyakran lecsapott a halál testületünkre, hogy annak egy-egy érdemes tagját elragadja az élok sorából. Most újra súlyos veszteség ért bennünket *Tirts Béla* ezredes, debreceni kerületi parancsnok halálával. Megdöbbenéssel vettük a hihetetlenül hangzó hírt, hogy kerületi parancsnokaink egyike tragikus gyorsasággal lefolyt rövid betegség után folyó hó 15-én 16 órakor Debrecenben elhunyt. Életének abban az időszakában, amikor már hosszú évek tapasztalatainak gazdag tárházával rendelkezett, de az életerő és munkaképesség még frissen és ruganyosan vitte őt előre szolgálati útján, hogy tapasztalatait a köz javára értékesíthesse is. Napokon át lázas meghülésel végezte szolgálatát s orvosa tanácsa ellenére sem hagyta el helyét az utolsó napig. Tüdőgyulladás vitte ágyba és szívzélhűdés vetett véget életének.

Óriási részvét mellett temették el folyó hó 17-én 16 órakor Debreczen Szent Anna-utcai temetőjébe. A temetésen megjelentek: *Száhlender Béla* tábornok, a m. kir. csendőrség felügyelője, *Mészáros János* tábornok, a m. kir. csendőrség felügyelőjének helyettese, *Ziegler Emil*, a m. kir. csendőrség felügyelőjéhez beosztott tábornok, vitéz *László Miklós* tábornok, a debreczeni honvéd vegyesdandár parancsnoka, vitéz *Nagy Pál* és vitéz *Szentgyörgyi Lajos* ny. tábornokok vezette alatt a nyugállományú tisztikar, a debreczeni csendőr kerület tisztikara, a többi csendőr kerületek küldöttségei, a debreczeni rendőrtisztviselők *Ghyeczy Tihamér* kerületi rendőrfőkapitány vezetése alatt, *Hadházy Zsigmond* főispán, *Magoss György* polgármester, *Keserű Lajos* kir. kúriai bíró, törvényszéki elnök, a főiskolai hallgatók, valamint az összes hivatalok, intézmények és testületek vezetői, illetve küldöttségei. Impozánsan és meghatóan nyilvánították alárendeltjei elhunyt parancsnokuk iránti szeretetüket azzal, hogy közel ezer debreczeni kerületbeli csendőr gyülekezett össze a ravatalnál. Eljöttek a legtávolabbi őrsokról is, hogy a végtisztesség megadásához jelenlétükkel hozzájáruljanak. A Verbőczy-utcai gyászház környékét az őszinte részvéttel gyászoló debreczeni magyarság ezrekre menő tömege lepte el. A katonai gyászkíséretül kirendelt honvédszázalóját *Vámos Béla* ezredes, a debreczeni 11. gyalogezred parancsnoka vezette. Kivonult ezenkívül két csendőrszázad is. *Farkas Győző* ev. lelkész magasztos, vigaszt árasztó imája után megindult a koszorúkkal elborított gyászköcsi. A sírnál *Farkas Győző* ev. lelkész megragadóan szép búcsúztatót mondott, majd felesendült a Himnusz, amelynek akkordjai méltóan kísérték ennek a csak hazájáért dobogott nemes katonaszívnek örök nyugalomra helyezését.

Visszapillantva a megboldogult életére, látjuk, hogy az szakadatlan munkában telt el. Hegybányán (Hont vármegyében) született 1873 április 14-én. A gimnáziumi érettségi letétele után 1894 október 1-én bevonult a volt es. és kir. 24. vadászszázalóhoz, ahonnan egy év múlva tart. hadapródtiszt helyettesi ranggal tartalékba lépett. Csendőrségi próbaszolgálatát 1896 április 18-án kezdte meg. Hadnaggyá 1897 november 1-én, főhadnaggyá 1904 május 1-én, századossá 1911 május 1-én, őrnaggyá 1917 május 1-én, alezredessé 1919 november 1-én, ezredessé 1920 szeptember 1-én lépett elő. Karánsebesen és Újvidéken szakaszparancsnoki, Szegeden oktatótiszt, majd Nagyenyeden, Zalaegerszegen ismét szakaszparancsnoki, Pancsován szárnyparancsnoki, azután Szegeden segédtiszt és beosztott törzstiszt minőségben szolgált 1923 július 1-ig, amikor felelősségteljes és életének utolsó beosztásába, a debreceni csendőr kerületi parancsnok helyére került.

Nagyon hosszú idő 32 esztendő, különösen, ha azt a csendőrségi szolgálat göröngyös, nehéz útján kell végigjárni. Ennyi idő az, amit *Tirts* ezredes, mint a m. kir. csendőrségnek jobban-rosszban hűséges, odaadó és szívvel-lélekkel annak javán munkálkodó tagja, életéből a magyar nép, a magyar Haza szolgálatában eltöltött. A szegedi honmentési akcióban tevékeny részt vett s mint abban az időben az idegen csapatoktól megszállott

Szeged közbiztonsági szerveinek parancsnoka, kiválóan oldotta meg feladatát a legnehezebb viszonyok közepette is.

Kivette részét a világháborúból is. 1916 március 1-től 1917 május 1-ig a volt es. és kir. 3. hadseregparancsnokságnál Pristinában, mint tábori csendőrtörzstiszt teljesített szolgálatot s a szerb komitácсия alattomos, gyilkos bandaharcaiba nem egyszer sodródott bele ez idő alatt. A Ferenc József-rend hadidíszítményes lovagkeresztjét, a 3. oszt. katonai érdemkeresztet és még több magas kitüntetését kapta szolgálataiért jutalmául.

Kerületi parancsnoki hivatását éjt nappallá téve, fáradságot és szórakozást nem ismerve, minden erejével, az önfeláldozásig menő gondoskodással töltötte be. Alárendeltjei igazságos, jóakarató, melegszívű előljárót veszítettek benne, aki a szolgálatteljesítésben tökéletességre iparkodott s azt alárendeltjeitől is követelte, de meleg emberi szívével alárendeltjeinek ügyes-bajos dolgait, fájdalmait is átérezte, a magáévá tette s ahol tehetett, ott segített is rajtuk. Bajtársai valóban bajtársat, alárendeltjei pedig felejtethetetlen előljárót veszítettek el vele.

És ha magánéletébe pillantunk bele, ott a legharmonikusabb, ideálisan szép és boldog családi életet látjuk. Özvegye és kisleánya mélységes gyászat és fájdalomt megértik azok, akik családi életét ismerték. Életét csak Hazája és családja között osztotta meg és bizony közelebb jutnánk Nagymagyarországhoz, ha minden magyar ember és minden magyar családapa az ő útján haladna.

Hazáját végtelenül szerette. Minden gondolata Nagymagyarország, ez a mi nagy közös vágyunk volt, erről álmodott szüntelenül és rendíthetetlen hittel. Azzal búcsúzunk halott bajtársunktól, hogy hitét és álmait oda a nagy esendőbe is vjve el magával s pihenjen az örök Csend és Békesség birodalmában azzal a tudattal, hogy élő szívének legforróbb vágya valóra fog válni.

A m. kir. csendőrség felügyelője *Tirts Béla* ezredes halálával kapcsolatban a következő rendeletet adta ki:

Az 1925. és 1926. évben erős rendet vágott sorainkban a kérlelhetetlen halál.

Legérzékenyebben azonban a *Tirts Béla* ezredes, csendőrkerületi parancsnok most legutóbb váratlanul bekövetkezett halála ejtett mély sebet szíveinkben, mert vele egyike a legkiválóbbaknak és a legértékesebbeknek dült ki a sorból.

Tirts ezredest kimagasló katonai tulajdonságai, mint puritán jellege, erős hazafias érzése, vasszorgalma, szívós akarateréje, alárendeltjei iránt melegen érző szíve sokkal az átlagparancsnok fölé emelték.

Parancsnok volt a szó szoros értelmében, mert nagy tekintéllyel rendelkezett és akart is, de tudott is parancsolni, amellet a legjobb példával mindig ő járt legelől. Nála csakugyan el lehet mondani, hogy alárendeltjeinek mintaképe volt.

Mint előljáró mindig igazságos, jóakaró és jóindulatú, szolgálaton kívül a jóbarát, a szeretetreméltó bajtárs volt mindig.

A kölesönös megbecsülésen és szereteten felépült fegyelmet, a közszellemet és együttérzést tündöklő formában láttam megnyilatkozni magam is a temetésen, midőn az előljáró elvesztését mélyen fájáló alárendelték nagy tömege őszinte részvétől sarkalva vonult fel, hogy előljárójának utolsó Istenhozzádot mondjon.

Tirts ezredes a csendőrség fejlesztésében azáltal, hogy kerületét magas színvonalra emelte, elévülhetetlen érdemeket szerzett, azzal hazájának is nagy szolgálatokat tett.

Aldott legyen emléke.

Száhlender s. k., tábornok.

Siremléket emelnek a táplóbiéskel mártiroknak. A nagy-katái szárny altisztí kara valóban helyesen fogta fel a bajtársasságot és közszellemet, amikor elhatározta, hogy mártír halált halt bajtársainak, néhai *Trupulai János* tiszthelyettesnek és *Domonkos Imre* őrmesternak siremléket emel. Hogy e célját elérhesse, egy műsoros-estély keretében belevoanta ebbe az akcióba a járás egész közönségét. A kerületi parancsnokság engedélye alapján a teljes szolgálat mellett is fáradhatatlanul láttak az estély megszervezéséhez s azt folyó hó

Roszbabb számítás nincs, mint a rosszat, vesztelyest és kározt eltakarni s elsimítani.

Jósika.

2-án a legteljesebb erkölcsi és anyagi sikerrel meg is tartották. Megjelent ott a járás színe-java s megjelenésükkel különös fényt adtak az estélynek: *Klemm* László alezredes, aki megjelenésével dokumentálta, hogy volt osztályáról a csendőrség felügyelőjéhez történt beosztása után sem feledkezett meg, vités *Kiss* Sándor őrnagy, osztályparancsnok, *Virányi* Ferenc ny. altábornagy, *Preyer* Sándor ny. ezredes, *Székely* Ferenc főhadnagy, *Tribus* Béla járásbírószáki elnök, *Ney* Géza főszolgabíró, *Höfer* Ferenc és *Vosits* Jenő tb. főszolgabírák, *Medgyesy* Gyula plébános, *Benedicty* Béla, dr. *Kaász* Andor, *Bodnár* Miksa, *Fogler* Károly és *Katona* Gyula földbirtokosok. A bajtársi viszonynak szép példájaként ki kell emelnünk, hogy az egész szárny nős és nőtlén legénysége a szolgálattal kapcsolatosan otthommaradtak kivételével, mind eljött az estélyre. A rendelkezésre álló helyiség zsúfolásig megtelt közönséggel, amelyet a magyar Hiszekeggyel kezdett s a Himnusszal befejezett műsor szórakoztatott. Minden egyes szereplő szépet és élvezeteset nyújtott, de ki kell emelni *Jánczer* Márton tiszthelyettes beszédét, aki a mártirokról szépen átgondolt és előadott beszédével könnyekre fakasztotta a közönséget. A műsorban szereplő bajtársaink megmutatták, hogy nemcsak a fegyverforgatáshoz s a közbintonság megőrzéséhez értenek, de kulturális téren is olyat nyújtanak, ami az előkelő közönség kényes ízlését is kielégítette. A járás közönsége, amely azzal mutatta ki a csendőrség iránt táplált szeretetét és ragaszkodását, hogy a zimankós, csúnya időben a legeldugottabb faluból is eljött az estélyre, a legteljesebb elfismeréssel és egy kellemesen eltöltött est emlékével távozott.

A műsort tánc követte s a legjobb hangulatban reggelig tartott. A nemes célra sokan fizettek felül, akiknek névsorát helyszűke miatt nem közölhetjük s akiknek ezúton mi is tolmaesójuk nagyköveti szárnybeli bajtársaink köszönetét. A tiszta jövedelem 22,000,000 korona. Ez elegendő lesz arra, hogy a nagyköveti szárny altisztjei nemes szándékukat megvalósítva, — terv szerint — folyó évi május hó 4-én, a mártírok halálának hetedik évfordulóján a siremléket átadhassák rendeltetésének.

Fegyverhasználat. *Bátor* Sándor és *Mikulka* József alagi őrsbeli csendőrökből állott járőrnel folyó hó 17-én éjjel 2 órakor Dunakeszi község utcáján *Papp* Gizella dunakeszi lakos hajadon panaszt emelt, hogy *D. Száraz* István ottani lakos a zsebében egy nyitott zsebkést rejteget s azzal meg akarja őt szúrni. A járőr *D. Száraz* községi esküdttel előhívatta, elővigyázatosság szempontjából megmotozta és a nyitott zsebkést a zsebében megtalálta. Feltehető volt, hogy a bűneselekményt tényleg el akarta követni, ezért kikérdezés végett a község házához akarta kísélni. Útközben azonban *Száraznak* két barátja, *F. Tóth* József és *H. Tóth* József a be-kísérést meg akarta hiúsítani. E célból a járőrt mindhármán megtámadták és le akarták fegyverezni. *Bátor* csendőr jv. fegyverét *Száraz* meg is ragadta, arról a szuronyt lecsavarta s azzal támadt a járőrre, mire *Mikulka* csendőr szuronyával *Száraz* a bal homlokán megsebesítette. A szurony áthatolt a koponyán s a támadó súlyosan megsérült. Míg a járőrvezető a sebesültet első segélyben részesítette, *Mikulka* csendőr a másik két támadóra felügyelt; egy alkalmas pillanatban azonban *Mikulka* csendőrt ismét megtámadták, fegyverét megragadták, mire *Mikulka* csendőr egy lövést adott le. Ez eredménytelen volt ugyan, de a támadók megijedtek és elszaladtak. Később azonban elfogták és a pestvidéki kir. ügyészségnek átadták őket. Az ügy kivizsgálás alatt áll. — *Mátradereske* községben folyó hó 14-én 1/2 20 óra tájban *Horváth* Imre (Tiri), *Kiss* Bertalan (Duri) és *Kocsa* András (Zsák) mátradereskei lakosok *Mlinkó* Benjámint és *Pillinger* József csendőröket fejszével és botokkal megtámadták. *Pillinger* csendőr a jobbkeze fején és bal arcán könnyű sérülést szenvedett, mire a támadók közül *Horváth* Imrét bal mellén szuronyával megszurta, úgy, hogy az sérülésébe pár perc múlva a lakásán belehalt. A kivizsgálás folyik.

Szoborművek megrendelése. A M. Kir. Hadtörténeti Múzeum igazgatóságánál néhai *Beszédes* László szobrászművész „Eskü” és „Győzni vagy meghalni” című szoborművei megrendelhetők. Mindkét szobor 120 cm. magas, anyaga gipsz, ára 900,000 (kilencszázezer) korona. Csomagolási és szállítási díj a megrendelőt terheli. Ez pl. Sátoraljaujhelyre kb. 240,000 korona. A múzeum igazgatósága, katonai és hazafias témájuknál fogva, mindkét szobrot igen ajánlja étkezdék, kaszinók, iskolák és irodák díszítésére. Művészi értéküket néhai *Beszédes* László szobrászművészünk kiváló alkotóképessége biztosítja. Kívánatra fényképet a múzeum küldhet. Megrendeléseket a múzeum címére kell (IX., Üllői-út 49., I. em.) küldeni.

Verekedés. *Herceg* Ferenc aszódi őrsbeli csendőr őrsparancsnokától folyó hó 20-án engedélyt nyert, hogy Aszód községben egy zártkörű tánemulatságon megjelenhessen. A tánemulatság befejezése után a *Szél* Pál-féle korcsmába ment, hol *Mikó* Ferenc aszódi lakos, műegyetemi hallgató és több polgári egyén társaságában borozott. Borozás közben *Mikó* és *Herceg* csendőr ittas állapotban — mert *Mikó* a társaságban ülő *Berkó* László csendőrt tegezte és öcsémnek szólított — vitatkozásba bocsátkoztak és heves szóváltás keletkezett köztük. Megragadták egymást, mire *Herceg* csendőr kardjához kapott s azt félig ki is húzta. *Mikó* ijedtében megfogta a kardot. *Herceg* csendőr rászólt, hogy engedje el a kardot, de az a kard pengéjét szorongatva, azt mondta *Herceg* csendőrnek, hogy eressze el ő. Erre *Herceg* csendőr erőszakkal kardját kihúzta, *Mikónak* a kard mindkét tenyerét elvágta. *Herceg* csendőr ezen felül *Mikót* a homlokán is megvágta. *Mikót* ápolás alá vették és aszódi lakására szállították. *Herceg* csendőr pedig hazament és őrsparancsnokának az esetet bejelentette. A vizsgálat nyomában megindult és *Herceg* csendőr — miután az általa ittas állapotban és jogtalan beavatkozás folytán elkövetett súlyos testi sértés beigazolást nyert — előzetes letartóztatásba került. Az eljárás folyik.

Elöléptek: *Örmesterré:* a II. számú csendőr kerületben: Szendi Imre, Horváth József V., Sulyok József, Biró István, Horváth József I., Szalai Géza; a III. számú csendőr kerületben: Horváth Lajos V., Marton Boldizsár, Török János és a VII. számú csendőr kerületben: Gregó Ferenc, Bónis Gyula, Sebő József, Huszár György, Hudák Antal csendőrök.

Házasságot kötöttek: az I. számú csendőr kerületben: Ilyés Ferenc tiszthelyettes Kotsák Paulával Váczentlászlon, Szálteleki József törzsrörmester Bajkai Eszterrel Tiszaföldváron, Jávorszky József tiszthelyettes Richnyovszky Katalinnal Nagylángon; a II. számú csendőr kerületben: Kósa János örmester Nagy Vilma Gizellával Veszprémben, Fejes Sándor örmester Giczi Lujzával Pápán és a VI. számú csendőr kerületben: Kovács Sándor tiszthelyettes Juhász Erzsébettel Kisvárdán.

Halálozás. *Bajás* Károly békéssámsóni őrsbeli tiszthelyettes folyó hó 5-én Békéssámsón községben agyhártya gümöslob betegségben elhalt. Betegeskedése miatt múlt év december hó folyamán saját kérelmére felülvizsgálták és folyó hó végével ideiglenes nyugállományba helyezték. A csendőrségnél 1911. évi június hó 1. óta szolgált s ez idő alatt fenyítve nem volt, tehát igen jó magaviseletet tanúsított. A világháború alatt a pancsovai őrsön teljesített szolgálatot. Károly-csapatkereszttel tüntették ki. *Bajás* tiszthelyettes 1922. évben nősült meg, gyermeke nem volt.

Kérelmek. *Pakó* László volt csendőrörmestert és *D. Nagy* Sándor csendőrt (a világháború alatt Óradnán teljesített szolgálatot) kéri *Metz* Béla csendőr (Egeresehi), hogy címüket közöljék vele.

Azokat a csendőröket, akik a világháborúban a volt es. és kir. 2. huszárezrednél teljesítettek szolgálatot, kéri *Balogh* Lajos csendőr, hogy címüket közöljék vele Szirmabesenyőre.

Dani József tiszthelyestest kéri *Dani* Sándor csendőr, hogy címét írja meg neki Szerenesre.

Kapott András csendőr kéri azt a törzsrörmestert és örmestert, akik múlt év július elején együtt utaztak vele Erdélybe, hogy címüket közöljék vele a sárospataki csendőriskolához.

Suri András csendőrt, aki 1924-ben a tibolddaróci őrsön teljesített szolgálatot, kéri *Hidegh* Bertalan örmester, hogy címét közölje vele Kistályára (Borsod vármegye)

Szarka Ferenc apácaszakállasi születésű csendőrt (vagy próbacsendőrt) kéri *Kulcsár* Imre örmester, hogy címét közölje vele Berettyóújfaluba.

Kölcsonős áthelyezésüket óhajtják: *Kertész* István szanyi őrsbeli (soproni osztály) csendőr a zalaegerszegi osztály területére; *Tóth* Imre II. kúnsmiklósi őrsbeli csendőr a kecskeméti osztály területéről a pécsi, szombathelyi vagy székesfehérvári kerület területére; *Juhász* Sándor bátaí őrsbeli (szekszárdi osztály) csendőr a csurgói vagy kaposvári osztály területére; *Kupí* István berkesdi őrsbeli (pécsi osztály) csendőr a székesfehérvári osztály területére; *Kramarik* József akasztói őrsbeli (bajai osztály) csendőr a nagykanizsai vagy soproni osztály területére; *Sz. Molnár* Lajos a jai őrsbeli (veszprémi osztály) csendőr a székesfehérvári osztály területére. Kölcsonős áthelyezésüket óhajtó bajtársaikat arra kéri, hogy címüket közöljék velük.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK

Zilah, 12. Sorsjegyen nézze meg a sorsjegytintézőség címét, írja azt meg nekünk s akkor megnézzük, amit kíván.

Athelyezett esendőr, 1. Azt mi nem tudhatjuk, hogy egyes fogházakban mit kell az étkezésért fizetni. 2. Erre a kérdésre csak az adhat érdemleges választ, aki ismeri a részleteket is. Ha úgy érzi, hogy károsodás érte, tegyen erről jelentést őrsparancsnokának.

Sz. F. Olvassa el lapunk múlt évi harmadik számában „Felvidéki” jellegre küldött üzenetünk második pontját.

H. J. esendőr, Nova. A vitézségi érempótdíjakra vonatkozólag még nincs intézkedés. Egyelőre nincs is arra kilátás. Valószínű, hogy a többi valorizálás (hadikölcsön, árvák pénze, stb.) során fogják azt is megoldani.

Ö. J. esendőr, Kondoros. Ha a levelében írottakat igazolni tudja, kérje a kerületi parancsnokságtól a Károly csapatkeresztre való igényjogosultságának megállapítását, illetőleg annak odaitélését. Különben vegye elő az 1916. évi 163. Honvédségi Közlönyt (Sz. ii.), abban megtalálja a Károly csapatkeresztre vonatkozó Alapszabályokat. Kiegészítést talál az 1917. évi 98. sz. Honvédségi Közlönyben (Szab. rend.). Az 1920. évi 63. számú Honvédségi Közlöny (Szab. rend.) megjelent 84.464/eln. 8.—1920. sz. H. M. rendelet arról tájékoztat, hogy a folytonos odaitélésre mely parancsnokságok és minő módzatok mellett hivatottak.

Kisbugaci. Olvassa el a mai számunkban „Ö. J. esendőr, Kondoros” jellegre küldött üzenetünket, amelyben utalást talál azokra a Honvédségi Közlönyökre, amelyekből kivetheti kérdésére a választ.

Gyulai levelezőknek. A beküldött kép nagyon szép és használható volna, de az alkalom, amivel kapcsolatban felvették, már régen elveszítette aktualitását.

Sáska, 1. Az 1878. évi V. törvény cikk 165. §-a szerint — tehát eredetileg — ez valóban büntett volt; az ezt módosító 1914. évi XL. törvény cikk 4. §-a szerint azonban a hatósági közeg, tehát a esendőr bántalmazása is vétség. 2. Katonai szolgálati ideje beszámít nyugdíjába, mert a katonai és esendőrségi szolgálata között eltelt idő pontosan harminc nap. Csak a harminc napot túlhaladó megszakítás esetében nem számítható be a nyugdíjba az előző szolgálat ideje.

Fertőszentmiklós. Egyiket sem találjuk.

Határszél. Putnoki István ny. ezredes Miskolcon, Kossuth-utca 20. szám alatt lakik. 2. Mindazokat az okmányokat, amelyekkel igazolni óhajtja, hogy önhibáján kívül keletkezett a megszakítás.

Érdeklődő. Irjon a feleszi káptalannak, oda írhat közvetlenül is, mint magánember. Levele elszakított területre is elmegy s attól, amit Ön akar onnan megtudni, igazán nem ijedhetnek meg még a csehek sem, nem kell attól tartania, hogy levelét elkobozzák.

Danca Lajos, Eger. Levelében csak a legkivételesebb esetben válaszolunk, amikor arra valami különleges ok van. A levelében talált 2000 K. bélyegzet tehát lapunk javára bevételül. Az emódi őrs parancsnoka 1901-ben Valkóczy Lajos őrsvezető volt s valószínű is, hogy Valkóczy, nem pedig Vargóczy a keresett. A miskolci esendőr kerületi parancsnokságot kérje meg levelében (ha Ön — amint azt címéből és aláírásából következtetjük — nem tagja a esendőrségnek, hanem polgári egyén), hogy az ott őrzött állománykönyvekből, esetleg egyéb előjegyzésekből állapítsa meg, mi történt azzal, akit keres.

Kerekes. Katonai szolgálati idejéből három évet beszámítva, kötelezője 1925 május 31-én lejárt.

Farsangos. Választ mai számunkban a Csendőr Lexikon rovat 10. kérdése alatt talál.

K. A. őrmester, Gyula, 1., 2., 3. kérdéseire legutóbbi számunk szolgálati-eb ügyek rovatának III. 5. pontjában már bizonyosan megtalálta a választ. 4. Olvassa el lapunk 1924. évi 13. számában „Emlék” jellegre küldött üzenetünk 1. pontját.

Érdeklődő, Pusztamagyaród, 1. Szathmáry József ny. ezredes Szekszárdon (városi kislakások) lakik. A többieket nem találjuk. 2. Igen, ha igazolni tudja. Ebben az esetben kérje a kerületi parancsnokságtól. 3. Olvassa el „Ö. J. esendőr, Kondoros” jellegre küldött üzenetünket.

Kapott András, 1., 4., 5. Kéréseit mai számunkban közöltük. 2. Egyiket sem találjuk. 3. Kötelezőjébe katonai szolgálati ideje beszámít. Nyugdíjába nem, mert a megszakítás harminc napnál több. 6. Szabadsága alatt nem köteles az őrsön aludni és étkezni. 7. Az Őrszem minden hónap 15-én jelenik meg. Szerkesztősége és kiadóhivatala: Budapest, IX., Mária Terézia laktanya, I. emelet, Helyőrségi Altiszti Kaszinó Egyesület. Postatakarékpénztári csekk-számla: 10463. sz. Előfizetési ár egész évre 40.000 K., félévre 20.000 K. 8. Ilyen megszólítás nincs.

V. Sz., Egyek. Ha valaki a barátjának ajándékozott fényképet nézeteltérés miatt annak tudta és beleegyezése nélkül a falról lekasztva, visszaveszi, bünteselekményt nem, de — gyerekséget elkövet. A fényképre vonatkozólag ugyanis az ajándékozás után is fennmarad a szerzői jog, az eljárás tehát csupán önbíráskodás, amit polgári peres úton támadni lehetne. De ismételljük, az ilyen eljárás gyerekes dolog, azonos az „add vissza a babaruhámat” közmondással vált s gyerekek között előforduló pörpatvarral.

Laktanyakészültség. A nős laktanyakészültséges is köteles a laktanyában aludni, ha helyette mást nem vezényelnek ki. Az új Szolgálati Utasítás az egész laktanyakészültséges szolgálatot újra fogja rendezni.

Sz. akarat. Ha a levelében írt körülményeket igazolni tudja, a sebesülési éremre és a Károly csapatkeresztre igényjogosultsága van. Kérelmét a kerületi parancsnoksághoz terjessze fel. Természetesen szolgálati úton.

Kemény Ferenc, Mezökövesd. Irjon a budapesti esendőr kerületi parancsnokságnak, ahol valószínűleg meg vannak a volt zombori szárny iratai s akkor megkaphatja a szükséges okmányokat.

Világhírű

Styria és Dürkopp kerékpárok

kedvező fizetési feltételek mellett kaphatók.

Kerékpáralkatrészek és gummik
gyári árban.

Schwartz Géza

kerékpárnagykereskedő

Budapest, Német-u 45. József-u. sarok

(Vigázat, saroküzlet)

Weisz Frigyes

A Kat. Kör és Szent István-Társulat tagja
Budapest, IV., Ferenciek-tere 3-4.
Kegy tárgyakban legnagyobb választék
Legjobb minőségű templomi viaszgyertyák napi áron

SIMON GYULA bőrd- és bőrd-
dizsmü-készítő

Budapest, VIII., Baross-utca 1. sz.

Calvin-tér mellett.

Csendőrségi tagoknak áronedmény.

Alapítva 1874.

Telefon:

József 8-61 sz.

ZELINKA KARDGYÁR
BUDAPEST, IX. KER., ÜLLŐI-ÚT 55. SZÁM.
A MAGY. KIR. CSENDŐRSÉG SZÁLLÍTÓJA.

Kardnikkelést és
egyéb javításokat
etvallalunk.

N. L. esendőr, Eánying. Csak akkor tudjuk kiszámítani kötelezőjének lejártát, ha azt is megírja, hogy 1920-ban melyik hónap mely napján vonult be a nemzeti hadseregbe.

D. J. Nagyőrzsöny. A fogság ideje is beszámít a kötelezőbe, így tehát három beszámítható katonai szolgálati éve van. Kötelezője ennek figyelembevételével 1926. július 31-én jár le.

Balatonmelléki esendőr. Olvassa el mai számunkban „K. A. Örmester, Gyula” jellegére küldött üzenetünk 4. pontját.

Kikeleti hóvirág. Az átvitelnél szokásban levő írásjelt — % — sem az irófüzetekben, sem a jelentésekben nem kell használni, mert nem előírásos és ettől függetlenül is kezd már véglegesen eltűnni a használatból.

Bodvavölgye. 1. és 2. kérdésére mai számunk Csendőr Lexikon rovatában megtalálja a választ a 11. és 14. kérdésnél. 3. Olvassa el lapunk 1924. évi 3. számában „Karanés” jellegére küldött üzenetünket. 4. Valamennyi tiszthelyettes ezüst kalapszínort és ezüst kardbojtot hord. 5. Kincstári lábbelinek vastalpszeggel való ellátására nincs előírás, azt tehát nem is szabad elrendelni. 6. Katonai szolgálati idejéből legfeljebb három év, megszakításra való tekintet nélkül, beszámít a kötelezőjébe. 7. A zubbony ujján legénységi állományúak gombot nem hordhatnak. 8. A harmadik kérdésre adott válaszukban erre a kérdésre is megtalálja a feleletet. 9. Az örsök jelentéseiket irógéppel is írhatják. 10. A fekete sapka viselése egyelőre meg van engedve. 11. Megtörtént. A folyó évi harmadik számú Csendőrségi Közlönyben megtalálja az erre vonatkozó 121.400/eln. VI. c. 1925. B. M. számú rendeletet.

Mezőkövesd. 1. A helyes elválasztás: esend-őr. 2. Mi sem tudhatjuk még. 3. Egy szabadságolási jeggyel az ország határain belül mindazokra a helyekre utazhatik, amelyek az igazolványba be vannak vezetve, vagyis, ahova a szabadságot kérték a természetes, hogy ezen utazásaiban a vasúti kedvezményre is igénye van. 4. A szolgálati órák szempontjából vett nyári időszámítás április 1-étől szeptember 31-éig terjedő időre vonatkozik. A többi a téli. A napirendben is megtalálja.

Sz. K. esendőr, Sajókaza. Olvassa el lapunk folyó évi 3. számában „Kolossvár” jellegére küldött üzenetünket.

Gy. S. főőrzsörmester, Demeser. Ön két ízben szakította meg a szolgálatát. Egyszer leszereléssel, egyszer pedig nyugdíjba vonulással. A második megszakítástól — bizonyára belügyminiszteri engedély folytán — a gazdasági hivatal eltekint a esendőrségi pótdíjának folyósításánál. Így az elveszített három évvel szemben tíz évet nyert. Amikor a tizenharmadik évbe átlép, a következő magasabb pótdíjat kapja. Előnyösebb elbánást nem is kívánhatna. Leveléhez mellékelte 6000 K. bélyegét lapunk javára bevételéértük.

Érdeklődő. Az 1925. évi 167.521—VI. b. 1925. számú B. M. rendelet alapján a levelében említett tanári díjat, azaz a vizsgát megelőző oktatás költségeit nem kérheti a kincstártól. Az is nagy terhet jelent a kincstárra, hogy a vizsgával kapcsolatban felmerült költségekre segélyt ad. Igyekezzen mindenki a maga erejéből előkészülni a vizsgára, vagy ha erre nem képes, akkor az ennek pótlásával járó anyagi áldozatokat bizony magának kell viselnie. Az ilyen magánoktatás luxusszámba megy, amelyet gazdagabb államok sem fizetnének meg alkalmazottjaik helyett.

Csendőrségi szállító!

Sapkák Kardok
Kardbojtok

Khaki szövetek Szabókellékek
Egyenruhák és egyenruházati cikkek
legolcsóbban

a 36 év óta fennálló és a esendőrségnél elismert

MÁREK egyenruházati intézetében

Budapest, VIII., Baross-tér 6. szám

a keleti p.-udvar érkező oldalán, a Baross-szoborral szemben.

Telefon: József 21—78.

Lapunkra való hivatkozáskor megrendelési költséget a cég visszatéríti.

Kérje kivonatost árjegyzékem.

Testületeknek nagyobb megrendelésnél % árengedmény.

Levente és Bocskay sapkák!

A világhírű

PRESTO KERÉKPÁROK

eredeti német gyártmány

teljes felszereléssel,
mérsékelt árban,
előnyös fizetési fel-
tételek mellett kap-
hatók

„KOMET”
KERESKEDELMI R.-T.-nál
Budapest, VI., Andrássy-út 10.

FIGYELEM! A m. kir. Csendőrség legolcsóbb beszerzési forrása. **FIGYELEM!**

Mindenfajta

CIPŐT + CSIZMÁT készpénzáron vásárolhat **hathavi lefizetésre**

Utaltvánnyal, nyomtatvánnyal és felvilágosítással készséggel szolgál a

NORMA CIPŐKERESKEDELMI R.-T.

Telefon 79—79. Budapest, V. kerület, Erzsébet-tér 13. szám. Telefon 79—79.

Ideggyógyászat. Az ön beszámítható szolgálati ideje 5 évnél több, de 10 évnél kevesebb, végkielégítésül tehát a lényeges szolgálatban utoljára élvezett beszámítható javadalmazás (havizsold és a közétkezési pénzből havonta 15 aranykorona) huszonnégyezer összegére igényjogosult. Számítsa ki magának, hogy ez mennyi.

D. J. 1. Májusban kell beadni a kérvényt a közoktatásügyi miniszter úrhoz címezve, de ne oda terjessze fel, hanem küldje el a m. kir. áll. Tanítónőképző Intézet (Budapest, Csalogány-utca 43.) igazgatójának. A kérvényben meg kell indokolnia, hogy leányát miért öhajítja Kúsvárdáról ide áthozni és esatolnia kell hozzá a következő okmányokat: iskolai bizonyítványt, magyar honosságot igazoló okmányt, hatósági orvosi bizonyítványt arról, hogy a leány tanítónői pályára alkalmas, születési anyakönyvi kivonatot és ha kedvezményes helyre pályázik, helyhatósági bizonyítványt a szülők anyagi helyzetéről, esetleg a gyermekek számáról s az azok neveltetésével járó terhekről, egyezőval, az úgynevezett szegénységi bizonyítványt. Az évi ellátás egész díja 3.400.000 korona, féldíja az említett összeg fele. Vannak azután ingyenes helyek is, ámbar ezek sem teljesen költségmentesek, mert évente 100 kilogramm lisztet, 5 kilogramm zsírt, 5 kilogramm cukrot s egyéb természetbeni szolgáltatást kell teljesíteniök, amihez hozzájárulnak egyéb kiadások, mint a beiratási díj, ápolási költség, stb. Ingyenes vagy féldíjas helyre nehéz bejutni, különösen annak, aki az első osztályt másutt végezte, mert a második osztály kedvezményes helyekre szerzett joguk van azoknak, akik azokat az első osztályban már megkapták. 2. Természetes, hogy „Állj!”-t kell előbb vezényelni s csak azután vezényelheti a következő gyakorlatot.

N. J. őrmester, Siófok. 1. Az Általános Szolgálati Határozványok VII. fejezetének 32. pont c) alpontja értelmében egy csendőrt helyi szolgálatba ki lehet vezényelni s ez a szolgálat nem csak nappalra, de egész éjszakára is kiterjedhet. 2. Az amiről Ön írt, a közismert hólabdarendszer, ami az 1923. évi V. törvények 14. §. értelmében abban áll, hogy a vevő, vagy valamely szolgáltatás megrendelője csak abban az esetben kapja meg az árut vagy szolgáltatást, ha meghatározott számú további vevőt vagy megrendelőt gyűjt és ha ez nem sikerül, a szerződés kikötése szerint jöghátrány éri. Az ilyen szerződés, valamint ennek alapján a vevő vagy a megrendelő részéről harmadik személyekkel kötött további szerződések semmiek; a kifizetett vételárát vagy ellenszolgáltatást vissza kell adni és az eladó vagy szolgáltatásra kötelezett fél felel az okozott kárért. Az, aki ilyen szerződés kötésére mást egyenesen felhív, arra rábírní igyekszik, vagy a szerződést megkötötte, kihágást követ el s két hónapig terjedhető elzárással és százezer korona pénzbüntetéssel büntendő. Ez vonatkozik az eladóra és a szolgáltatást vállalóra egyaránt. 3. A szolgálatba vezényelt csendőr szaronyhüvelyét mindenkor köteles magával vinni. 4. Ha a járőr járőrtáskát nem visz magával (csak helyi szolgálatban lehetséges ez), akkor a bilineset és fűzőláncot a köpeny- vagy a nadrágszékben viheti.

1928. 1. és 3. kérdésére a választ legutóbbi számunk Szolgálati-cb ügyek rovatának III. 5. pontjában valószínűleg megtalálta már. 2. Írja meg a könyv teljes címét a szerző nevével együtt s azt is, hogy a könyvet mikor, kitől és mennyiért rendelték meg? „Támpont” csak a cím kezdete lehet, ami sok könyvnél előfordul.

FIGYELEM!

ZLAMÁL LAJOS műszerész cég
Budapest, I., Krisztina-körút 151.,

mely 25 év óta fennáll és a legnagyobb szakértelemmel bír, raktárán csakis elsőrendű és a hadseregnek bevezetett fegyverkerékpárokat (Waffenrad) nagy választékban tartja.

Gummik és az összes létező kerékpárok alkatrészei nagy raktára. Szakszerű javítások jutányosan.

♦ A honvédség és csendőrség tagjainak árengedmény. ♦

Glasz és Eichberg

sziígyártó, nyerges és bőröndös

Budapest, IV., Irányi-utca 18. sz.

Saját készítményű angol priesnyergék.

Verseny- és női nyergék.

Lovaglő- és istállófelszerelések, valamint lőszer-
számok állandóan raktáron.

Árjegyzéket kívánatra küldünk!

A

Csendőrségi Lapokban

csak olyan teljesen megbízható cégek hirdetésait közöljük, amelyekről olvasóink bizalommal vásárolhatnak. Annak a cégnek a hirdetését, amely ellen a legkisebb jogos kifogás merül fel, azonnal töröljük, miért is kérjük olvasóinkat, hogy minden felmerült panaszt velünk közölni sziveskedjenek.

**EZÜSTKOSZORÚS
MESTER**

Aranyéremmel kitüntetve

HALWA SÁNDOR
PUSKAMŰVES MESTER

Fegyvereket készít. Javítások. Lőszer. Sportcikkek

**BUDAPEST, I.,
KRISZTINA-TÉR 2.**

Telefon: 166-02.

Legelőnyösebben beszerezhetők

**ÓRÁK
ÉKSZEREK**

**Nagy Svájci } Omega, Doxa,
óra-lerakat } etc. zsebórák.**

GÁBOR LAJOS órás-ékszerész
Budapest, Lipót-körút 30.

A M. Kir. Csendőrség részére kedvező részletfizetésre is. Készpénzfizetésnél 10% árengedmény.

Az órákért 3 évi jótállást vállalok.

**A mai számhoz nagy és előnyös
árjegyzék csatolva.**

BÚTOR háló, ebédlő, úriszoba,
szalon, konyha és elő-
szoba berendezések leg-
:: olcsóbban ::
RUBIN ERZSÉBET-KÖRÚT 28. (bejárat
Wesselényi-utcai oldalon) és
Wesselényi-utca 47. szám.

KERÉKPÁROK

(Styria és Premier budapesti vezérképvisellete.)
A híres Continental gummi gyári lerakata.

Varrógépek, legjobb gyártmány, gramofonok,
hanglemezek, legolcsóbban árusítatnak, részlet-
fizetésre is.

DEMÉNYI ÉS FIA cégnél Budapest, VI., Teréz-körút 4.

C. J. főörzsőrmester, Császár. Az 1924. évi 14. számú Csendőrségi Közlönyben megjelent 5007/1924. P. M. számú pénzügyminiszeri körrendelet 7. §-ának 6. bekezdése világosan megmondja, hogy rendezőre, mintára, kalberrre való tekintet nélkül évi 5 aranykorona illeték fizetése kötelező vadászatra alkalmas minden olyan löfegyver után, amely hosszabb argyal van ellátva vagy azzal ellátható, ideértve a póttaggal meghosszabbítható marokfegyvereket (revolver, pisztoly) is.

Murányi. Özd. Választ mai számunk Csendőr Lexikon rovatának 12. kérdése után talál.

Nyelvismeret. Piknik angol eredetű szó, helyes írással: picnic. Az angolok főleg a szabadban rendezett társas kirándulásokat hívják így. Nálunk batyusból a magyaros neve s olyan társas összejövetelt jelent, ahol a társaság tagjai magukkal hozott enni és innivaló mellett szórakoznak. Magyar nevét is innen kapta.

Isaszegi érdeklődő. 1. Nem tudjuk, majd értesül róla szolgálati úton idejében. 2. Ha lapokat meg akarja rendelni, írja ezt meg nekünk. Az előfizetési díjat (félévre 34.000 K, egész évre annak kétszerese) a Nemzeti Hitelintézet Budapest-Krisztina-téri fiókjához küldje be postautalványon. Ezzel nem késelt el. 3. 4. Olvassa el az 1925. évi 8. számú Csendőrségi Közlönyben megjelent 155.675/VI. b. 1925. számú B. M. rendeletet, abban mindkét kérdésre kimerítő felvilágosítást talál. Az ott említett közpórház fogalmában a klinika is benne van.

Háború. 1. Örmester és törzsőrmester csak szolgálaton kívül hordhat gyalogtiszti kardot. De ne felejtse el, hogy a hadtörvényszéki tárgyaláshoz tanuként való berendelés és más hasonló alkalom is szolgálathoz tekintendő, amikor gyalogtiszti kardot nem viselhet. 2. Igen, mert szolgálaton kívül áll. 3. A fekete sapka kihordási határidejét később fogják megállapítani. A továbbiakig hordhatja. 4. Khaki társasági sapkát csak tisztek és tiszthelyettesek hordhatnak a honvédségnél és a vámőrségnél is. Természetesen nálunk is. Az, hogy mások szabálytalanul öltözködnék, nem jelenti azt, hogy nekünk is követnünk kell őket a szabálytalanságban.

Vitnyéd. Azok, akik még a „forradalom előtt” járásőrmesteri vizsga vagy járásőrmesteri próbaszolgálat után nyerték el ezt a járásőrmesteri rendfokozatot, nem tartoznak szakaszparancsnoki próbaszolgálatot teljesíteni, sem ilyen vizsgát tenni az alhadnagyi rendfokozat elérése előtt. Csak esapatszolgálatban állók nevezhetők ki alhadnagyká.

Egy érdeklődő csendőr. Ha Ön az új rendfokozatokra vonatkozólag kibocsátott rendelet kiadása előtt betöltötte hatodik csendőrségi szolgálati évét, akkor az Ön előléptetési lehetőségeire a rendelet — szerintünk — nem vonatkozik, mert azt nem visszamenőleges hatállyal adták ki. Nem tudhatjuk, mi az oka annak, hogy Ön az előléptetéstől elmaradt, mert ez a kerületi parancsnokság hatáskörébe esik, esetleg Önben rejlő okok miatt nem léptették elő. De ha úgy tudja és érzi, hogy tévedés lehet a dologban, kérje kihallgatáson ügyének a kerületi parancsnoksághoz való felterjesztését.

VARRÓGÉPEK KERÉKPÁROK **kedvező részletfizetésre** WEISZ BÉLÁNÁL Budapest, VIII., Baross-u. 69.

A Hazai Fatermelő R.-T. bútortermékei a legjobbak!

Háló-, ebédlő-, nappali- és leányzóba berendezések gyári árban részletfizetésre kaphatók a

Hazai Fatermelő R.-T. bútortermékében Budapest, VII., Erzsébet-körút 27. sz. alatt.

Telefon: József 145-73

Ugyanott szab. „Xylos” ágybetétek ágyba behelyezve 40.000 koronáért kaphatók

30 év óta a világot uraló eredeti angol

The Champion kerékpárok

3 évi jóállással előnyös részletre, kerékpáralkatrészeket, lánc, pedál, nappali- és éjszakai lámpák, külső gumik 98 ever-

belső 30 ezertől, Motobécane francia motorkerékpárokat 1 1/2 m l'órt szállítunk
LÁNG JAKAB ÉS FIA kerékpár- és motornagykereskedők
Arjegyzék ingyen. Budapest VIII. kerület, József-körút 41. szám

Sporttermek és plakettek, sportszobrok és dísz-
tárgyak (serlegek, órák stb.) mint tisztelet- és vándor-
díjak, **jelvények, katonai rendjelek**

MORZSÁNYI-nál,
Budapest, IV., Eskü-út 5. sz.

(Klotild palota, Erzsébet hídnál)

Az 1924. évi XVIII. t.-c. alapján szervezett
Iparosok Országos Központi Szövetkezete
Központja: Budapest, V., Nádor-uca 22. III. em.

Telefon: 53-33, 53-37, 151-35, L. 912-30.

Táviratcím: ipközpont.

Fürdőszoba berendezések

ülő- és gyermekfürdőkádak
magy. kir. szab. **jégszekrények**
és **vízvezetékek szerelések**

Wiesel Adolf Budapest VI., Vilmos császár-út 47.
Telefon: 91-20.

Szőnyegek

bútorszövetek, matrac, csinvatok,
kocsigyártó- és kárpitoskelekek stb.

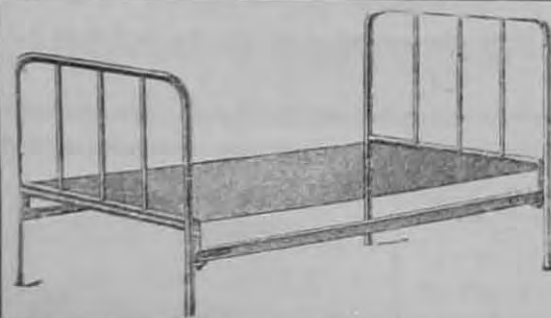
Neumayer Fülöp Rt.

Budapest, V., Deák Ferenc-tér 1. szám.
Tel.: 11-21. Alap. 1889.

BÚTORCSARNOK

ERNST GYULA, BUDAPEST, VII., DOHÁNY-UTCA 33
(Klauzál-utca sarok)

Mindenféle bútorok és lakberendezési tárgyak óriási választékban. A csendőrség
tarjálnak jutányos ár és kedvezményes fizetési feltételek. Vidékre csomagolás.

HIKKER GYULA Réz-, vasbútor-, sodronybe- tét- és gyermekkocsi gyára

Réz- és vasbútorok, valamint gyermekkocsik szak-
szerű javítását, fényezését és csiszolását elvállalom

Telefon:
Gyár
József 124-12.

Mintaraktár:

Budapest, VII., Dohány-utca 6.

Telefon:
Mintaraktár
József 61-97.

A Csendőrségi Lapokra hivatkozók 5% engedményben részesülnek.

Érdeklődő, S. p. 42. A világháború előtt csak a törzsőrme-
terek és járásőrme-terek részesültek vasúti kedvezményben.
Azóta, az újabb rendezésnél, ezt a kedvezményt kiterjesztették
az összes tiszthelyettesekre, a kedvezménynek még szélesebb
körben való bevezetését azonban az állam pénzügyi helyzete
nem engedi meg. Az államrendőrség tagjai polgári alkalmaz-
zottak, azok pedig már a háború előtt is kivétel nélkül része-
sültek ebben a kedvezményben s most azt megvonni nem lehet.
Mi megértjük, hogy ez feltűnt Önnek, de azt ajánljuk, hogy
ne nézze, miye van másnak, mert ez csak arra alkalmas, hogy
irigykedést keltsen az emberben. Legyen róla meggyőződve,
hogy mindennek meg van a maga oka és magyarázata, ha azt
nem is láthatja mindig világosan.

B. tths., Fa. 1. A folyó évi 3. számú Csendőrségi Közlönyben
megjelent 121.403-eln. VI. e. 1926. számú B. M. rendelet értel-
mében az ideiglenes szakasparancsnok is koronás, ezüstö-
zött, dombornyomású fémgombot, parancsnoki jelvényt hord
a zubbonyán. A köpenyre ez nem vonatkozik, annak hajtó-
káján továbbra is a sima ezüstgombot kell hordania.

Sz. J., Tur. 1. Április elsején tölti be csendőrségi szolgálá-
tának ötödik évét, attól az időtől kezdve tehát 630.000 korona,
addig pedig 590.000 korona haviszold illeti meg. 2. Előző csend-
őrségi szolgálati idejéből vonja le a távol töltött időt s ami
így abból marad, az beszámít az előléptetés szempontjából
vett szolgálati idejébe. 3. Kérelmét mai számunkban közöltük
s a levelében talált 5000 K. bélyeget lapunk javára bevételez-
tük.

K. J. esendőr, Balatonfüred. Talán az őrsparancsnoknak
nem tudta, melyikük az idősebb s így került Ön fiatalabb
csendőr mellé másodcsendőrnek. Természetes, hogy az idősebb-
nek kell a járőrzetónak lennie, ha ennek ellenkezőjére kü-
lönleges ok nincs. De, amint Ön írja, ilyen okok nincsenek s
ha ez tényleg úgy is van, akkor csak tévedés lehet a dologban.

Sz. F. törzsőrme-ter, Celldömölk. 1. Olvassa el mai szá-
munkban „Mezőkövesd” jellegre küldött üzenetünk 4. pontját.
2. A jövőbe nem láthatunk bele. 3. Igen, de csak őrmestertől
felfelé. 4. Ezután is csak a tiszthelyettesek viselhetnek ezüst
kardbojtot.

Vörösmarty sz. h. Fekete pantallót ezután is csak őrmes-
tertől fölfelé lehet hordani.

Visszajáró mult. 1. Vagy kórházba megy s ott, vagy pedig
a kerületi orvosfőnök útján kéri gyógyfürdőbe való beuta-
lását. 2. Az előléptetés joga a kerületi parancsnok urat illeti
meg, ő tudja, hogy ki érdemes arra és ki nem. Mi ebben a
kérdésben nem adhatunk véleményt.

A szerkesztésért és kiadásért felelős:

PINCZÉS ZOLTÁN százados,

Pallas r.-t. nyomdája Budapesten, V., Honvéd-u. 10. sz.
(Telefon: 5-67, 5-68.)

Felelős vezető: Tiringér Károly műszaki igazgató.

CSENDŐR-

**tisztek, altisztek és azok család-
tagjai névre szóló utalványára**

hat havi részletfizetésre készpénzáron

a következő cikkeket kaphatják:

női-, férfi- és egyenruha- törülközőket, abroszokat,
szöveteket, bélésárukat, kötött és szövött árut,
vásznot, sifont, zefireket, kötött gyermekgarnitúrát,
és egyéb vászonárukat, kesztyűt, harisnyát, kész
női s férfifehérneműeket, kötött kabátokat, fűg-
kész és rendelésre, göny és függönyke-mélet,
új, gyárilag sterilizált ágytollat és pelyheket, paplanokat, min-
denemű mosókelméket, selymeket, valamint diszpárnákat a

TRIBON Ruházati Részvénytársaságnál
BUDAPEST, VIII., ÜLLŐI-ÚT 14. SZÁM.

A vásárláshoz szükséges **utalványok** Budapesten a
csendőrkerületi parancsnokságnál, míg vidéken minden
parancsnokságnál állanak t. vásárlóink rendelkezésére.

Az egyes vásárlások utáni első részletek 1926 április
hó 1-ével kezdődnek.

KEMÉNYFA BÚTOROK

❖ elismert győri gyártmány jótállással ❖

HEGEDÜS ÉS TÁRSA-nál
BUDAPEST, VII., DOHÁNY-UTCA 10.

Csendőrségnek és közalkalmazottaknak 12 havi részletre előleg nélkül.

Magyar kir. honvédelmi miniszterium és csendőrség
sportcikkek szállítója

Macher Rezső és Társa

Budapest, VI., Podmaniczky-utca 45. sz.

Árjegyzék ingyen és bérmentve!

Közalkalmazottak Országos Gazdasági Szövetkezetének
gőzforró gője és szente epe. Budapest, V., Vág-utca 22.

Szállít:

Elsőrendű porosz szent Mys'owitz, Ferdinand
Grätin-Laura, vagy Max bányából kőveik ző
árak mellett:

	Készpénzf.	4 óra	8 óra
Ab csúzda	79.000	82.000	84.000
Házhoz szállítva, pincébe le- rakva	85.000	88.000	90.000
Plombált zsákokban, házhoz szállítva és lakásba felhordva	94.000	97.000	99.000

Elsőrendű száraz aprított bükk tűzfát:

	50.000	52.000	54.000
Ab csúzda	50.000	52.000	54.000
Házhoz szállítva, pincébe le- rakva	58.000	60.000	62.000
Plombált zsákokban, házhoz szállítva és lakásba felhordva	63.000	65.000	67.000

A fenti árakhoz 2 százalék forgalmi adó számítandó.

Közalkalmazottak Országos Gazdasági Szövetkezetének ruházati
osztálya (IV. Egyetem utca 3. félem) ismét nagymennyiségű, kiváló
minőségű angol gyártmányú női és férfi fehérnemű anyag és tróttier-árut
kapott.

Mosóhelyem a legizélesebb divatszínekben, opál, nársó k, hat'sat, chifon
és trisonán továbbá repír, oxford és pouplin díszítványi mintákban.
Ezeket és elsőrendű angol tróttier törülközőinket tagjaink szives figye-
mébe ajánljuk.

HAZAI VASKERESKEDELMI RÉSZVÉNYTÁRSASÁG

TELEFON 981-16

BUDAPEST, VI., HUNYADI-TÉR 15. SZÁM

TELEFON 981-6

Vas, vasáru, zománczott edények, mindennemű háztartási cikkek, valamint tűzhelyek és kályhák

lego!csóbb beszerzési forrása!

A Magyar Királyi Csendőrség tagjainak 5% kedvezmény